

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta sociálních věd

Institut komunikačních studií a žurnalistiky, katedra žurnalistiky

Tomáš Cafourek

Reflexe izraelsko palestinského konfliktu v normalizačním

Rudém právu

Praha 2010

Autor práce: **Tomáš Cafourek**

Vedoucí práce: **PhDr. Petr Bednařík, PhD.**

Oponent práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Bibliografický záznam

CAFOUREK, Tomáš. *Reflexe palestinsko izraelského konfliktu v normalizačním Rudém právu*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2010, 90 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Bednařík, PhD.

Anotace

Tématem této diplomové práce je zpravodajské pokrytí jednoho z nejvýznamnějších konfliktů období studené války ze strany tiskového orgánu Komunistické strany Československa a jeho působení na ovlivňování veřejného mínění ve vztahu k oběma znepráteným národům Blízkého východu.

Pro účely našeho pozorování byly vybrány čtyři významné dějinné události, které jednak tvořily významné milníky v historii státu Izrael a rovněž vytvářely mediální obraz politiky této země.

Těmito historickými skutečnostmi jsou:

Přepadení izraelské olympijské reprezentace na Olympijských hrách v Mnichově v roce 1972,

únos francouzského letadla s izraelskými občany a následná akce podniknutá na jejich osvobození na ugandském letišti Entebbe v roce 1976,

izraelská válka v Libanonu proti Sýrii a Organizace pro osvobození Palestiny v roce 1982, začátek první palestinské intifády v roce 1987.

Na základě množství původních článků, věnujících se těmto událostem, má práce za cíl demonstrovat vztah československých vládních elit k problematice Blízkého východu a popsat způsob názorového formování československého čtenáře prostřednictvím prominentního tištěného média.

Pro zkoumání objektivitu zahraničního zpravodajství Rudého práva v případě výše uvedených událostí bude zpravodajství tohoto deníku srovnáváno s významným dobovým denním tiskem západních zemí, jakými jsou International Herald Tribune, Frankfurter Allgemeine, nebo britský deník Guardian.

Výsledek, který má tato práce přinést, je zjištění, jakým způsobem se deník Rudé právo vypořádával se směrnicemi Úřadu pro tisk a informace při pokrývání celosvětově významných mediálních událostí.

Annotation

Theme of this graduation thesis is a medial coverage of one of the most important conflicts placed in the Middle East during the cold war from the official newsletter of Czechoslovak communist party and how this news affected public opinion and the relation, Czech people had on the Israeli- Palestinian conflict.

For the purpose of the research, were chosen four historical events, which created significant points of the state Israel and his history as well as they affected the medial picture of Israeli government.

These historical events are:

assault on the Israeli Olympic team in Munich 1972,

hijacking of the flight AF 340 with Israeli citizens on board and the rescue action on Entebbe airport in 1976,

war in Lebanon against Syria and the PLO,

opening of the first Palestinian intifada in 1987.

This thesis should demonstrate the relation of the Czechoslovak political elites to a Middle East struggle and to describe how was the Czechoslovak reader manipulated by this prominent journal.

For the investigation of the fair mindedness rate, that Rudé právo in foreign press service had, we use a confrontation with some chosen reputable west journals like International Herald Tribune, Frankfurter Allgemeine and Guardian.

The main goal of this thesis is to demonstrate how this news deals with submitting foreign press service and the censorship.

Klíčová slova

Mezinárodní politika, Blízký východ, Izrael, Organizace pro osvobození Palestiny, OOP, Černé září, Mnichovský atentát, Operace mír pro Galileu, Mír pro Galileu, první intifáda, palestinské lidové povstání.

Key words

Foreign affairs policy, Middle East, Israel, Organization for liberation Palestine, PLO, International Black September Organization, Munich massacre, Operation Peace for Galilee, Peace for Galilee, First Intifada,

Prohlášení

- Prohlašuji, že jsem text předložené práce vypracoval samostatně a že jsem v něm použil jen zmíněné citované prameny a literaturu.
- Vlastní text práce bez anotací a příloh má celkem 164 096 znaků s mezerami, tj. 91 normostran.
- Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti za účelem studia a výzkumu.

V Praze dne

Cafourek Tomáš

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu své práce za svědomité vedení a podnětné připomínky.

Úvod	8
1. Vzájemné vztahy mezi Československem, Izraelem a Palestinci	10
2. Židovský nárok na Palestinu	18
3. Černé září.....	24
3.1 Únos izraelských sportovců	28
3.2 Ohlas únosu v Rudém právu	30
4. Entebbe	35
5. Mezinárodní terorismus a Rudé právo.....	44
6. Princip ovládnutí tisku v období normalizace	45
7. Operace mír pro Galileu	47
7.1 První dny války na stránkách Rudého práva	50
7.2 Syrské jednotky vstupují do konfliktu	54
7.3 Od izraelského příměří z 11. června	58
7.4 Atentát na Bašira Džamáila a masakr v palestinských táborech.....	70
8. Intifáda.....	73
8.1 Palestinské lidové povstání na stránkách Rudého práva	75
Závěr	80
Summary.....	81
Použitá literatura.....	82
Seznam příloh	84

Úvod

Přístup k informacím je v dnešní době považován za jedno z nezadatelných lidských práv. Potřeba objektivního a vyváženého zpravodajství je ještě významnější v případě zpravodajství zahraničního, neboť v tomto případě nemůže drtivá většina čtenářů konfrontovat mediální realitu s žitou skutečností a stává se závislým pouze na tom, co se dozví z dostupných zdrojů.

V průběhu dvacátého století význam zahraničního zpravodajství pro běžného čtenáře denního tisku prudce stoupl.

V podmínkách bipolárního mocenského rozložení sil mezi Severoatlantickou aliancí a státy Varšavské smlouvy totiž nebylo možné považovat žádné konflikty za lokální, neboť otevřená konfrontace těchto mocenských bloků, ke které naštěstí nikdy nedošlo, hrozila přerůst v celosvětový jaderný konflikt.

Mnoho čtenářů proto věnovalo zvýšenou pozornost zprávám z krizových oblastí. Přestože se tyto události odehrávaly na geograficky vzdálených místech, mohly mít zcela konkrétní dopady kdekoliv na světě.

Ve své práci, která má přispět k pochopení systému mediálního pokrytí jednoho z nejpodstatnějších a nejtragičtějších konfliktů druhé poloviny dvacátého století českými médii, jsem se rozhodl využít deníku Rudé právo, neboť jako tiskový orgán Komunistické strany Československa přinášel oficiální názorové postoje Ústředního výboru Komunistické strany Československa a mezi ostatním denním tiskem zaujímal privilegované postavení.

Rovněž výběr událostí, na kterých bych chtěl demonstrovat specifika zahraničního zpravodajství tohoto deníku z oblasti Blízkého východu, není náhodný.

Jedním z kritérií výběru bylo časové rozvrstvení těchto událostí tak, aby víceméně rovnoměrně pokrývaly období známé jako normalizace.

Druhým kritériem byla potřeba určitého vyvážení těchto dějinných skutečností, aby se nejednalo jen o stále se opakující dějinný jev.

Jako modelové situace izraelsko-palestinského konfliktu jsem tedy zvolil dva teroristické útoky palestinských komand na občany Izraele v zahraničí, z nichž jeden, atentát na izraelské sportovce na olympiádě v Mnichově, se zřetelně zapsal do historie a okamžitě se stal i velevýznamnou mediální událostí.

Druhým modelovým příkladem byl únos letu Air France číslo 139, který je známý spíše svojí dohrou, tedy akcí podniknutou na osvobození rukojmí na ugandském letišti Entebbe v roce 1976.

Třetí vybranou událostí byla rozsáhlá operace izraelské armády v Libanonu proti Organizaci pro osvobození Palestiny známá jako „Operace mír pro Galileu“.

Poslední sledovanou mediální událostí byl začátek první palestinské intrády, od jejího vypuknutí osmého prosince až do konce roku 1987.

Výběrem těchto témat jsem chtěl dosáhnout jednak možnosti referovat o událostech krátkodobých, trvajících jeden, nebo jen několik dnů, a o událostech dlouhodobých, které zaměstnávají média po delší dobu.

Dalším mým motivem bylo zvolit dvě historické události, které byly z hlediska momentální československé zahraniční politiky vhodné pro uveřejnění ve zpravodajství, a další dvě historické skutečnosti, které byly z hlediska socialistického zpravodajství minimálně problematické.

Abych vůbec mohl úroveň zpráv Rudého práva jakkoliv hodnotit, rozhodl jsem se využít srovnání se zpravodajstvím jiných významných zahraničních periodik ať již ze zemí „západních“, jakými jsou například deníky Frankfurter Allgemeine či International Herald Tribune, tak také zpravodajství východoněmeckého deníku Berliner Zeitung. Toto srovnání je určitým rozšířením oproti původně uvažovaným diplomovým tezím.

Toto srovnání je určitým rozšířením oproti původně uvažovaným diplomovým tezím. Dále pro zasazení do kontextu zpravodajství v samotném Československu využívám archivních nahrávek zpravodajství Československého rozhlasu.

Při výběru periodik jsem však byl do velké míry omezen dostupností starých periodických tiskovin paradoxně v případě ročníků z období historicky mladších.

Přesto však bylo nakonec možné ve všech případech takovéto srovnání provést, neboť k danému období jsem vždy našel alespoň dva zástupce zahraničního tisku, jehož výtisky byly kompletně zachovány.

Z hlediska výstavby textu jsem v prvních čtyřech kapitolách popsal kulturní a historické souvislosti tvořící pozadí výše zmíněných sledovaných událostí.

V hlavní části práce jsem postupoval tak, že jsem věnoval vždy jednu kapitolu popisu sledované události na základě sekundární literatury a druhou kapitolu jsem založil na základě studia pramenných zdrojů.

Proti původnímu seznamu sekundární literatury, který jsem uvedl v tezích, jsem některé knihy vypustil, neboť oproti očekávání nepřinesly potřebné informace a nahradil jsem je jinou sekundární literaturou.

1. Vzájemné vztahy mezi Československem, Izraelem a Palestinci

V národnostně kulturním konfliktu mezi izraelským a palestinským obyvatelstvem státu Izrael, byl český pohled dlouhodobě zatížen historicky a kulturně podmíněnou náchylností k jedné ze soupeřících stran, a tou byla strana židovská.

To vycházelo jednak ze skutečnosti, že Židé byli po staletí součástí naší společnosti a byli nám tedy kulturně daleko bližší, než zcela neznámí Palestinci.

Dalším faktorem, ovlivňujícím názor českého obyvatelstva byla zkušenost s nacizmem, kdy Čechy a Židy spojoval prožitek společného utrpení.

Mnoho československých Židů se do Palestiny vystěhovalo ještě před vypuknutím války ze strachu před rostoucí mocí nacistického Německa.

Zjištění, že během války zahynulo v koncentračních táborech přes šest milionů Židů, pochopitelně pohnulo sympatiemi nežidovského československého obyvatelstva a bylo jedním z hlavních důvodů, proč Češi podporovali vznik státu Izrael.

Nejzásadněji však bylo Československé obyvatelstvo ve vztahu k židovské menšině ovlivňováno během první republiky, která se snažila zachovávat práva všech svých minorit a kde de facto došlo k prvnímu uznání Židovstva jako samostatného národa na evropském kontinentu, když jim byl status národa garantován přímo československou ústavou z roku 1920.¹

Zde rovněž působil fakt prožitku společného útlaku a potřeby národního obrození, neboť podle Tomáše Garriguea Masaryka měli Židé stejné právo na sebeurčení jako Češi.

---

¹ YEAGAR, Moshe, *Československo, sionismus, Izrael: historie vzájemných vztahů*. 1. vyd. Praha : Victoria Publishing, 1997, 235 S. ISBN 80-7187-087-0. Str. 18.

Právě Masaryk se hodně zasloužil o vyvrácení zažitých protižidovských nálad, když na sklonku devatenáctého století veřejně vystupoval proti mýtu rituální vraždy v takzvané Hilsneriádě.²

Vztah prvorepublikových intelektuálních a politických elit k židovské otázce dobře ilustruje i množství sjezdů Sionistické organizace na území prvorepublikového Československa.

Byly celkem tři. V roce 1921 a 1923 v Karlových Varech a v roce 1933 v Praze.

Na druhou stranu prezident Masaryk rovněž navštívil Palestinu, a to roku 1927 a na jeho počest byl jeho jménem roku 1940 pojmenován kibuc „Kfar Masaryk“, který byl společným sídlem československých, litevských a polských židovských emigrantů.

Nadstandardní vztahy mezi československými představiteli a představiteli Sionistické organizace však přervaly i nadále. Jan Masaryk byl kupříkladu osobním přítelem čelného představitele Sionistické organizace Chajima Weizmana.

Během druhé světové války (v letech 1940–1943) byla na území Palestiny pod vedením plukovníka Koreše a podplukovníka Klapálka cvičena zvláštní československá jednotka, která měla zprvu plnit pouze pomocné úkoly v rámci britských sil.³ Tento vojenský sbor později významně zasáhl kupříkladu při obraně strategického severoafrického přístavu Tobruk.

Obdobný vojenský sbor měli i Židé. Jmenoval se Palmach a i jeho význam Britové zprvu nedokázali docenit.

Po válce nastává pro Židy nová vlna masové emigrace do Palestiny, která je ze strany Československa značně podporována.

Na základě mnichovské zkušenosti bylo rozhodnuto, že se Československo stane národním státem, a z tohoto hlediska byl dobrovolný odchod Židů velice vítán.

Pro mnohé Čechy bylo z výše uvedených důvodů zcela automatické, že se ztotožňovali právě s židovskou stranou konfliktu. Obdobná situace však panovala i na oficiální, politické úrovni.

Je sice značně diskutabilní, do jaké míry byly zahraniční obchod a diplomacie samostatnými a nezávislými na doporučeních Sovětského svazu v době těsně

---

² Masaryk k tomuto tématu napsal samostatnou stať „Nutnost revidovat proces polenský“. Své názory publikoval rovněž na stránkách Času. „Ve své studii vyslovuji přece zřetelně, že jsem probral i jiné případy vydávané za vraždy rituální a že jsem se obíral historií této otázky a na tom základě prohlašuji víru ve vraždu rituální za středověkou pověru a jako každou pověru za pověru škodlivou.“ MASARYK, Tomáš. Čas, prosinec 1899, roč. 13, č. 49.

³ POJAR, Miloš. *Izrael*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004, 184 s. ISBN 80-7277-268-6. Str. 127.

předcházející vzniku židovského státu, avšak názor Moskvy a Československa na Izrael se tehdy vzácně shodoval.⁴

Náklonnost Československa k nově vzniklému státu nebyla vyjádřena pouze jeho téměř okamžitým uznáním, ale vyznačovala se především ochotou spolupracovat na co nejrychlejším vyzbrojení a vycvičení izraelské armády, což mělo vzhledem k bezpečnostní situaci na Blízkém východě zásadní význam.

Československo rovněž velmi aktivně podporovalo vznik státu Izrael diplomatickou cestou na půdě OSN. A to ještě před samotným vznikem, v mezidobí od předání problematiky Palestiny OSN ze strany britské mandatorní vlády, a i později v rámci zvláštního výboru pro Palestinu UNSCOOP, který vznikl na základě hlasování Valného shromáždění OSN 15. května 1947 a jehož členy byly kromě ČSR ještě Kanada, Guatemala, Nizozemsko, Švédsko, Peru, Uruguay, Indie, Írán a Jugoslávie. Tato rada později navrhla rozdělení Palestiny na dva státy a uznání Jeruzaléma jako zvláštního území pod trvalou správou OSN.⁵

V mezidobí od uznání Izraele ze strany OSN, tedy od 29. listopadu 1947 do května 1948, kdy měl Izrael oficiálně vzniknout, nebylo na válečné přípravy příliš mnoho času.

Bylo evidentní, že s odchodem britských jednotek bude Izrael okamžitě napaden koalici arabských armád.

Mezitím však v Izraeli trvala nevyhlášená válka, při které docházelo k napadání civilistů ze strany teroristických skupin jedné či druhé strany.⁶

V této situaci se představitelé Izraele spěšně obraceli s žádostí o nákup vojenské techniky k možným spojencům, neboť Arabové byli vyzbrojeni moderními zbraněmi, pocházejícími z Velké Británie.

Po sérii jednání se jim podařilo získat závazky především od Československa a Francie. Největší komplikací ale byla skutečnost, že Izrael *de iure* stále nebyl uznán jako suverénní stát, a proto bylo nezbytné vojenské dodávky legalizovat.

---

⁴ Ideologický rozpor mezi Moskvou a nově vzniklým Izraelem nastal poté, co bylo zřejmé, že socialisticky smýšlející strany v izraelském parlamentu nezískají rozhodující úlohu a že se Izrael nestane nástupním prostorem východního bloku na Blízkém východě.

⁵ ZÍDEK, Petr, SIEBER, Karel. *Československo a blízký východ v letech 1948–1989*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2009, 394 s. ISBN 978-80-86506-76-0. Str. 129.

⁶ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. 1. vyd. Praha: Kora, 1991, 266 s. ISBN 80-901092-0-9. Str. 54.

„Podmínkou bylo, že Haganah⁷ nebude přímým kupcem a nákup se uskuteční jménem některého suverénního státu“.⁸

Nákup zbraní z Československa tak byl kryt jako dodávka zeleniny pro Súdán a bedny s puškami a kulometry byly na lodích maskovány vrstvou cibule.

Ani po únorovém převratu 1948 nedošlo k významnější změně v postoji Československa k situaci na Blízkém východě. Důkazem toho je založení Svazu československo-izraelského přátelství v květnu 1948, jehož představitelem se stal Václav Kopecký, pozdější horlivý antisemita.⁹

K zpeřtrhání vazeb mezi zeměmi východního bloku, s výjimkou Rumunska, a Izraele totiž došlo mnohem později, až po roce 1950.

Východní blok a především Sovětský svaz viděl v Izraeli významný strategický bod pro šíření zásad komunismu na Blízkém východě. Prapůvod myšlenky vybudování socialistického Izraelského státu má kořeny již v třetím elijahu¹⁰, přistěhovalecké vlně do Palestiny, která proběhla mezi léty 1919 a 1923. Šlo o přibližně třicet pět tisíc Židů.

„Mnozí přistěhovalci z východní Evropy byli silně ovlivněni idejemi Říjnové revoluce, a tak přijeli do Palestiny s představou výstavby židovského socialistického státu.“¹¹

Na rozdíl od dvou předešlých vln, které byly čistě náboženské, jednalo se při třetí osídlovací vlně o Židy ateisty, kteří se ze strany starousedlíků setkávali se značným odporem.

Majitelé židovských statků je odmítali zaměstnávat, a proto se tito nově příchozí organizovali v takzvaných „kvucách“ a později ve větších celcích, „kibucech“.

Tito přistěhovalci také založili organizaci Hašomer, neboli hlídač, z které později vznikla Haganah, a stáli i u zrodu odborové organizace Histadrut¹².

---

⁷ (Obrana) Ilegální židovská vojenská organizace, ze které později vznikla pravidelná armáda Cva Haganah Lejisrael

⁸ YEAGAR, Moshe, *Československo, sionismus, Izrael: historie vzájemných vztahů*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1997, 235 s. ISBN 80-7187-087-0. Str. 87

⁹ ZÍDEK, Petr, SIEBER, Karel. *Československo a blízký východ v letech 1948–1989*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2009, 394 s. ISBN 978-80-86506-76-0. Str. 129.

¹⁰ Elijah, nebo Elija: doslova „cesta vzhůru“ či „výstup“, zejména ve smyslu přistěhovalectví do Erec Jisra'el ze zemí rozptýlení nebo vyhnanství. NEWMAN, Ja'akov, SIVAN, Gvri'el. *Judaismus od A do Z, Slovník pojmů a termínů*, Praha: Sefer, 1992, 285 s. ISBN 80-900895-3-4.

¹¹ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. 1. vyd. Praha: Kora, 1991. 266 s. ISBN 80-90 10 92 -0-9. Str. 54.

¹² zkratka Hahistadrut Hakalit šet Haovdim Beerec Jisrael

Je tedy zřejmé, že vliv levicových myšlenek byl zpočátku velice silný, což se později začalo měnit tváří v tvář arabským výzvám k likvidaci Izraele.

První arabsko-izraelská válka totiž s sebou pochopitelně přinášela značné vzednutí nacionalismu. Židé se logicky nechtěli vzdát nově nabyté země a rovněž Palestinci věřili, že bojují o přežití vlastního národa.

Tradičně vyhrocená arabská rétorika, běžně používající výzvu k totální likvidaci Izraele, měla u židovského obyvatelstva za následek vzbuzení opětovné představy existenciálního ohrožení.

V takové atmosféře strachu bylo jen logické, že jakákoliv myšlenka, která primárně nepodporovala protiarabský boj, byla odsunuta na druhou kolej.

Toto uvažování samozřejmě odporovalo oficiálním představám komunistického internacionalismu, v kterém měly smysl pouze vazby třídní, a nikoliv národnostní.

Tento logický rozpor se krizí na Blízkém východě vlekl až do rozpadu Sovětského svazu a oficiální propagandě působil značné potíže.

Z hlediska socialistické ideologie bylo nutné za jakékoliv situace označovat spřátelené režimy za režimy pokrokové, jakkoliv se to vymykalo realitě.

Kupříkladu až do zlomového bodu podepsání Československo-egyptské smlouvy, byly arabské země oficiálně považovány za kapitalistické.

Tímto způsobem se v létě 1947 dostalo Československo do sporu se Sovětským svazem, když odprodalo vojenský materiál Sýrii¹³, která se paradoxně za pár let stane hlavní a trvalou oporou zájmů Sovětského svazu na Blízkém východě.¹⁴

Daleko fatálnější důsledky měl nárůst izraelského nacionalismu pro Komunistickou stranu Izraele.

Ta se se svojí výjimečnou orientací na Sovětský svaz, který od poloviny padesátých let nikterak nezastíral své protiizraelské postoje, ocitla v obtížně udržitelném postavení a z politického hlediska se stala stranou marginální.

---

¹³ YEAGAR, Moshe, *Československo, sionismus, Izrael: historie vzájemných vztahů*. 1. vyd. Praha : Victoria Publishing, 1997, 235 s. ISBN 80-7187-087-0. Str. 87.

¹⁴ Spojenectví Sýrie a Sovětského svazu přetrvalo i po podepsání smlouvy v Camp Davidu v roce 1977, která fakticky znamenala rozpad protiizraelské válečné aliance mezi Egyptem a Sýrií. Během první libanonské války v roce 1982 se syrský ministr informací Ahmad Iskander o vztahu k Sovětskému vyjádřil velice příznivě. „Sovětský svaz,“ řekl, „byl vždy věrným přítelem Sýrie i palestinského lidu a stoupencem spravedlivé věci Arabů. SSSR stál na naší straně v nejtěžších dobách, pomáhal nám chránit naši zem, ženy a děti, naše obydlí před zkázou.“ ČTK. Prohlášení syrského ministra informací: Sýrie odhodlána bránit celistvost Libanonu. *Rudé právo*, 22. červen 1982, roč. 62, č. 146. Str. 1.

Tato neřešitelná situace nakonec vedla k rozštěpení Komunistické strany Izraele na dvě názorové frakce.

První frakce, jejímiž představiteli byli Šmuel Mikunis a Moše Sneh, byla československými úřady označena jako skupina B.

V rámci izraelské politiky přijala daleko konformnější postoje a soustředila se především na šíření myšlenky mírového soužití Izraelců a Arabů, čímž zastávali v rámci KSI nacionalistické jádro.

Druhá skupina, označovaná jako A, jejímiž představiteli byli Meier Vilner a Taufík Tubí, zastávala tradiční socialistický internacionalismus.

V rámci tohoto postoje nemohla jednat jinak, než obviňovat Židy ze zrady marxistickoleninských zásad a příklonu k buržoaznímu nacionalismu. Pro tento názor ztratila značné množství sympatií z řad Židů a prakticky se stala frakcí podporovanou výhradně izraelskými Palestinci.

Tento názorový rozkol byl nejvíce patrný z reakcí obou frakcí na obsazení Československa armádami Varšavské smlouvy v roce 1968.

Skupina A je totiž považovala za správný postup pro udržení jednoty východního bloku. Skupina B naopak žádala okamžité stažení okupačních jednotek a v dopise adresovaném Ústřednímu výboru KSC 20. 5. 1971 zpochybňovala legitimitu sjezdu strany:

„Prohlásili připravovaný 14. sjezd KSC za nelegitimní – na rozdíl od mimořádného sjezdu strany, který se v Praze konal 22. 8. 1968. Nový sjezd podle nich, (Mikunis, Sneh) nemůže vyjadřovat názory československých komunistů, protože mezitím bylo rozsáhlou čistkou z řad strany vypuzeno na 500 000 členů strany a svoboda názoru uvnitř strany byla zaškrcena.“¹⁵

Vliv Komunistické strany Izraele však byl nepatrný a nikdy nemohl splnit přehnaná očekávání Sovětského svazu ve smyslu vytváření politiky státu Izrael.

Proto se v padesátých letech země východního bloku od samostatně fungujícího Izraele odklánějí, což je v mnoha z nich podporováno masivní antisemitskou kampaní.

Kupříkladu v Československu dochází ke známým politickým procesům, ve kterých byli mimo jiné obžalováni Rudolf Slánský, generální tajemník KSC, Vladimír Clementis, ministr zahraničních věcí, Josef Frank, náměstek generálního tajemníka a jiní.

---

¹⁵ ZÍDEK, Petr, SIEBER, Karel. *Československo a blízký východ v letech 1948–1989*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2009, 394 s. ISBN 978-80-86506-76-0. Str. 145.

Jedenáct ze třinácti obžalovaných byli Židé.

Oficiálním důvodem pro stíhání těchto komunistických politiků byla potřeba odhalit zcela fiktivní sionisticko-titovské spiknutí.¹⁶

Ve skutečnosti šlo vlastně o brutální ukázkou moci moskevského centra, které se takto snažilo přimět k poslušnosti své evropské satelity a odradit je od jakéhokoliv samostatného myšlení, jako v případě Titovy Jugoslávie.

Důvod, proč se mezi obviněními z trockismu, titoismu a obligatorní vlastizrady připojil ještě sionismus, je možné zčásti chápat jako snahu zalíbit se arabským spojencům, se kterými se do budoucna počítalo jako s náhradou za ztraceného spojence – Izrael.

V samotném Sovětském svazu probíhal obdobný soudní proces, v kterém byli obviněni významní lékaři židovského původu z plánování vraždy Stalina.¹⁷

K nejzásadnějšímu obratu v politice zemí východního bloku, reflektující situaci na Blízkém východě, dochází v okamžiku podepsání takzvané Československo-egyptské smlouvy v roce 1956. Tato smlouva zajišťovala násirovskému Egyptu značné dodávky zbraní, servis a výcvik armádních specialistů a druhé straně zaručovala dlouhodobá odbytiště zboží.

Nejdůležitějším faktem této dlouhodobé spolupráce ve výzbroji a výcviku egyptské armády však byla její technologická závislost na dodávkách sovětské a československé výzbroje, která pochopitelně hrála velkou roli i v rovině politické.

Bezvýhradně totiž platilo, že odebrání válečné techniky od jedné z obou světových supervelmocí implikovalo sounáležitost k její mocensko-politické organizaci a fakticky znamenalo větší či menší míru závislosti buď na Moskvě, nebo Washingtonu. Násir se například po porážce egyptských armád v šestidenní válce snažil změnit politický kurz a znovuvybrojit armádu americkými zbraněmi, nicméně kvůli jeho předešlým aktivitám a nákupu sovětské techniky, byl Egypt pro Spojené státy rizikovým partnerem a k ničemu podobnému nedošlo.

V každém případě však podepsání Československo-egyptské smlouvy, ve smyslu vzorové úmluvy, znamenalo definitivní rozdělení sfér vlivu na blízkém východě, které se do značné míry udrželo dodnes.

---

¹⁶ ZÍDEK, Petr, SIEBER, Karel. *Československo a blízký východ v letech 1948–1989*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2009, 394 s. ISBN 978-80-86506-76-0. Str. 130.

¹⁷ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. 1. vyd. Praha: Kora, 1991, 266 s. ISBN 80-90 10 92 -0-9. Str. 131.

Jedinou výjimkou byl odklon Egypta od Sovětského svazu po sporném vítězství v Yom-kippurské válce a jeho mírová smlouva s Izraelem podepsaná v březnu roku 1979.

V této době, která je charakteristická pro utváření vztahů mezi socialistickým táborem a některými arabskými státy, postupně vzniká i politické spolupráce československých orgánů s palestinskými organizacemi.

Nejpodstatnějším zlomovým bodem v těchto vztazích bylo pochopitelně založení Organizace pro osvobození Palestiny, k němuž došlo 26. 6. 1964 a která po celou dobu vzájemných kontaktů představovala hlavního politického partnera.

OOP, obdobně jako ostatní militantní palestinské organizace, ideově vycházela ze skutečnosti, že stále nebyl oficiálně uzavřen mír po první Izraelsko arabské válce z roku 1948, a tudíž jsou její akce partyzánským bojem.¹⁸

Obdobně jako v případě Izraele, i v případě palestinských organizací šlo především o otázku národnostní, a nikoliv o problematiku třídní.

OOP kupříkladu neměla ambice zavádět rovnostářskou společnost, šlo jí, jak už její název napovídá, výhradně o osvobození Palestiny.

Z pohledu východního bloku tak bylo nezbytné navázat kontakty s organizací Ansar, která sice byla ve srovnání s národnostně osvobozenecy organizacemi bezvýznamná, splňovala však ideologické požadavky daleko spíše.

Přestože se k podpoře těchto komunistických skupin zavázaly země jako Jordánsko, Libanon, Sýrie a Irák, nedosáhl nikdy počet bojovníků Ansar více než několika desítek.

Situace kolem bojových oddílů komunistických stran na Blízkém východě zřetelně demonstruje jejich marginální postavení – s výjimkou strany Baas v Sýrii – a jejich neschopnost rekrutovat dostatečné množství bojovníků pro socialistickou ideologii, oproti ostatním organizacím spoléhajícím výhradně na nacionalistické zájmy arabského obyvatelstva.

Tohoto ideologického limitu si však byli nejspíše vědomi i představitelé komunistických režimů a jistě se odrážel i v ochotě spolupracovat jednak s „ideologicky správnými“ avšak bezvýznamnými partnery a na druhé straně sice s vlivnými organizacemi, jejichž požadavky a ideologická východiska byly krajně problematické.

Kupříkladu reakce československých úřadů na teroristický čin Černého září na olympiádě v Mnichově jej hodnotí jako: „poplatný protiimperialistickým postojům

---

¹⁸TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. 1. vyd. Praha: Kora, 1991, 266 s. ISBN 80-90 10 92 -0-9. Str. 162.

současného vedení Syrské arabské republiky, které však neplynou z třídních, ale nacionalistických pohledů“.¹⁹

Přestože se obecně posuzuje vztah socialistického Československa a militantních palestinských organizací jako velmi vstřícný, ve skutečnosti nikdy nevyústil v žádnou velkou materiální podporu.

Nejvýznamnější smlouvou, kterou se podařilo Organizaci pro osvobození Palestiny s Československem uzavřít, byla dohoda z roku 1983, ve které šlo o výcvik několika příslušníků OOP v Ústavu pro zahraniční studium Vysoké školy Sboru národní bezpečnosti a možnost převážet do Československa na léčení omezené množství raněných bojovníků.²⁰

Pozdější požadavky na dodávky ručních palných zbraní, trhavin a protitankových střel v průběhu Libanonské války, ať už ze strany OOP, Lidové fronty pro osvobození Palestiny, či Demokratické fronty pro osvobození Palestiny, zůstaly nejspíše nevyslyšeny.²¹

Je tedy otázkou, do jaké míry hrála pro země východního bloku snaha nezdiskreditovat se před západním světem při spolupráci s arabskými teroristy, či nedůvěra ve schopnosti těchto organizací a vzájemné ideologické rozpory mezi socialistickými zeměmi a těmito nacionalisticky smýšlejícími skupinami.

2. Židovský nárok na Palestinu

Nejzásadnější nárok na území Palestiny, který Židé vůči tomuto území uplatňují, vychází z první Mojžíšovy knihy, kde v kapitole sedmnáct v osmém verši slibuje Hospodin Abramovi zemi Kananejskou, tedy v podstatě dnešní Palestinu.

---

¹⁹ ZÍDEK, Petr, SIEBER, Karel. *Československo a blízký východ v letech 1948–1989*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2009, 394 s. ISBN 978-80-86506-76-0. Str. 237.

²⁰ ZÍDEK, Petr, SIEBER, Karel. *Československo a blízký východ v letech 1948–1989*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2009, 394 s. ISBN 978-80-86506-76-0. Str. 245.

²¹ ZÍDEK, Petr, SIEBER, Karel. *Československo a blízký východ v letech 1948–1989*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2009, 394 s. ISBN 978-80-86506-76-0. Str. 246.

„Nadto dám tobě i semeni tvému po tobě zemi, v nížto obýváš pohostinu, všechnu zemi Kananejskou, k vladařství věčnému; a budu jejich Bohem.“²²

Palestina jako významné kulturní centrum má pro světové Židovstvo nezastupitelnou úlohu, která vychází z židovské náboženské a kulturní tradice.

Všeobecně je kupříkladu známá Modlitba naděje, při níž se zúčastnění každoročně modlí za návrat do „zaslíbené země“ o svátku pascha.

Přestože první nesmělé pokusy sjednotit rozptýlené světové Židovstvo v jednom samostatném židovském státě zpočátku nepožadovaly vytvoření národní domoviny výhradně v Palestině, první sionistický kongres svolaný Theodorem Herzlem do Basileje v roce 1897 již počítá s vytvořením židovského státu právě zde.

Výsledky prvního sionistického kongresu byly vcelku jednoduché.

„Sionismus usiluje o založení veřejně a legálně získané domoviny v Palestině pro židovský lid. Kongres se domnívá, že tohoto cíle lze dosáhnout následujícími prostředky:

1. přiměřenou podporou osídlování židovskými rolníky, řemeslníky a obchodníky;
2. organizováním a shromažďováním všech Židů prostřednictvím vhodných lokálních i všeobecných institucí, které budou působit ve shodě se zákony jednotlivých zemí;
3. přípravnými kroky, které povedou k dosažení takového konsenzu vlády, který je pro uskutečnění sionistického cíle nezbytný.²³

Prvním dokumentem, který v moderních dějinách Židovstvu přislíbil vytvoření domoviny v Palestině, byl dopis ministra zahraničí Artura Balfoura lordu Rothschildovi ze dne 2. listopadu roku 1917, který je znám jako takzvaná Balfourova deklarace.

Text této deklarace je však velmi vágní v otázce statutu této židovské domoviny, zato podrobně vypisuje, jakých práv (náboženských a občanských) nesmí být původní arabské obyvatelstvo zbaveno.

Po třiceti letech od vydání Balfourovy deklarace se existence židovského státu v Palestině stala skutečností a původní arabské území bylo rozhodnutím OSN rozděleno

---

²² *Bible svatá: aneb všechna svatá písmena starého a nového zákona podle posledního vydání Kralického z roku 1613.* Praha: Levné knihy, 2004. ISBN 80-7309-138-0. Str. 17.

²³ CHAPMAN, Colin. *Čí je země zaslíbená?: pokračující krize mezi Izraelem a Palestinci.* 1. vyd. Praha: Volvox globator, 2003, 332.s. ISBN 80-7207-507-1. Str. 56.

na židovskou a arabskou část. Zvláštní postavení zde mělo město Jeruzalém, které obě soupeřící etnika považovala za kulturní centrum jejich národů a přirozené hlavní město. Další důvod, kvůli kterému si Židé nárokují území Palestiny, je založen na existenci samostatného židovského státu za panování mytických králů Saula, Davida a Šalamouna, kteří měli toto království založit kolem roku 1000 před naším letopočtem a jehož jižní část přetrvala do takzvaného Babylónského zajetí v šestém století.

Podle největšího rozmachu království za panování Šalamouna, jehož území se táhlo od města Dan až po Beer Shebu, byl odvozen požadavek územního rozložení Izraelského státu, ačkoliv mnozí významní sionisté požadovali hranice Izraele, sahající na severu k městům Bejrút a Damašek a na západě prakticky až k Amánu.²⁴

V oblasti židovského náboženství se rovněž vyskytuje prostor uchopitelný jako potřeba existence samostatného židovského státu. Židé sami sebe totiž považují za národ vyvolený, který je předurčen k tomu, aby byl ostatním národům vzorem. Proto je nezbytné vytvořit pro Židovstvo takové podmínky, aby mohl toto „světlo“ ostatním národům přinést.

Paradoxně islám má v sobě tuto mesianistickou potřebu obsaženu rovněž, neboť islámská obec věřících má být předvojem ostatním národům.²⁵

Přestože byli v roce 1948 Židé v Palestině ve výrazné menšině a v soukromém vlastnictví měli vcelku malý podíl země²⁶, nabídnutá část Palestiny, na které měli podle rozhodnutí OSN založit nový stát, se tedy stále musela jevit jako velice velkomyslná nabídka.

Pochopitelně pro původní palestinské obyvatelstvo tomu bylo právě naopak.

²⁴ CHAPMAN, Colin. *Čí je země zaslíbená?: pokračující krize mezi Izraelem a Palestinci*. 1. vyd. Praha: Volvox globator, 2003, 332 s. ISBN 80-7207-507-1. Str. 29.

²⁵ MENDEL, Miloš. *Náboženství v boji o Palestinu: judaismus, islám a křesťanství jako ideologie etnického konfliktu*. 1. vyd. Brno: Atlantis, 2000, 268 s. ISBN 80-7108-189-2. Str. 29.

²⁶ Flapan ve své knize uvádí počet židovských osadníků žijících v Palestině mezi roky 1922–1936 400 000 lidí, což tvořilo třicet procent populace. V roce 1947 na území Palestiny žilo na 520 000 Židů, tedy stále podstatně méně než polovina celkového obyvatelstva.
FLAPAN, Simha. *Birth of Israel: Myths and Realities*. 1. edition. New York: Pantheon Books. 1987, 277 s. ISBN 0-679-72098-7. Str. 18, 31

Chapman uvádí stále procentuální množství židovských obyvatel Palestiny v roce 1947 číslem 30 %. Množství půdy v držbě těchto osadníků vůči celkovému množství v rámci tzv. Britského mandátu uvádí 6% půdy.

CHAPMAN, Colin. *Čí je země zaslíbená?: pokračující krize mezi Izraelem a Palestinci*. 1. vyd. Praha: Volvox globator, 2003, 332 s. ISBN 80-7207-507-1. Str. 29.

K podobným číslům, tedy zhruba třiceti procentům populace dochází ve své knize i Erich Terner.
TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. 1. vyd. Praha: Kora, 1991, 266 s. ISBN 80-90 10 92 -0-9. Str. 162.

Jednak po právu nevěřilo zárukám náboženských a občanských svobod pro víc než 300 000 Palestinců, kteří měli žít po rozdělení Palestiny v židovském státě, a za druhé chápalo předání jakékoliv části své země Židům za bezpříkladné bezpráví.

V tomto světle byla první arabsko izraelská válka jen logickým vyústěním neslučitelnosti těchto dvou postojů a nesmiřitelný postoj palestinských Arabů vůči cizorodému státnímu útvaru na jeho území nejspíš neoslabí ani skutečnost, že by byl v budoucnu vytvořen samostatný a fungující Palestinský stát v hranicích určených rozhodnutím OSN z roku 1947.

Situace v Palestině po roce 1968

Situace na Blízkém východě po roce 1968 byla stále velice výbušná.

Izrael a Egypt se stále nacházely ve válečném stavu, protože právě probíhala takzvaná opotřebovávací válka.

Touto formou nepřímé vojenské konfrontace se snažil prezident Egypta Násir zvrátit nepříjemný dopad katastrofické porážky v Šestidenní válce na obecnou morálku a zabránit totálnímu rozkladu egyptské armády.

Obě strany podnikaly občasně výpady na protivníkovu území, kde napadaly vojenské a, v případě Izraele, mnohdy i civilní cíle.

Na základě taktiky tzv. asymetrické odpovědi podnikalo izraelské letectvo ničivé nálety na infrastrukturu, továrny a přístavy hluboko na egyptském území.

Konference Arabské ligy v Chartúmu, která se konala v roce 1972, však již naznačovala určitou umírněnost většiny představitelů arabských zemí s výjimkou právě Egypta.

Obecně se předpokládalo, že nesmiřitelný postoj k existenci Izraele je neudržitelný a že nastává pravý čas pro politická jednání.

Nejpalčivějším bodem těchto jednání byla nově anektovaná území po Šestidenní válce,²⁷ kterých se část židovských představitelů, zastánců teorie „Velkého Izraele“, odmítala vzdát.

---

²⁷ Během války zabral Izrael Staré město, čímž získal kontrolu nad celým Jeruzalémem, dále Západní břeh Jordánu a Golanské výšiny. Na jižní frontě izraelská armáda znovu obsadila celý Sinajský poloostrov.
JOHNSON, Paul. *Dějiny židovského národa*, 1. vyd. Praha: Panorama, 1995, 591 s. ISBN 80-85336-31-6. Str. 514.

Osvobození samotné Palestiny se tak dostávalo do stínu jiných potřeb, což značně oslabovalo pozice nedávno vzniklého Hnutí pro osvobození Palestiny.

Hnutí pro osvobození Palestiny zatím ušlo od svého založení na panarabském summitu v lednu roku 1964 poměrně dlouhou cestu.

Předně se mu podařilo vyplnit politické vakuum, neboť palestinští Arabové neměli žádný politicky zastřešující orgán, který by byl schopen jednat za celý palestinský národ.

Byla vydána takzvaná Národní charta, kterou OOP jednoznačně považovala za vyhlášení války Izraeli. Bylo v ní mimo jiné řečeno, že palestinští Arabové jsou nedílnou součástí arabského národa, že mají legální právo na svou domovinu (kterou je celá Palestina v mezích původního Britského mandátu) a že Židé žijící v Palestině jsou považováni za Palestince.

Balfourovu deklaraci, Britský mandát a zřízení státu Izrael prohlásili v Národní chartě za neplatné.²⁸

V arabském světě byla stále velice živá myšlenka spojeného panarabského státu.

Již dříve existoval státní útvar, takzvaná Spojená arabská republika, který zahrnoval Egypt a Sýrii, ale který se po třech letech existence rozpadl odchodem Sýrie.

Pro velkou spoustu Arabů, tak představoval Izrael zásadního nepřítel pro panarabskou státnost.

„Většina Arabů považovala Izrael za překážku možné panarabské národní jednoty.“²⁹

V přítomnosti Izraele viděli základnu západních imperialistických mocností, brzdu v hospodářském a kulturním rozvoji jejich zemí.

Zkrátka přítomnost izraelského státu na tradičním sídelním území Arabů se pro mnohé z nich stala jakousi noční můrou, do které byly přeneseny všechny racionální i iracionální fobie arabského světa.

Tento postoj se pochopitelně zcela shodoval s tím, jak si situaci na Blízkém východě vykládaly socialistické státy.

Po drtivé porážce arabských vojsk v červnu roku 1967 se situace zásadně mění.

---

²⁸ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. 1. vyd. Praha: Kora, 1991, 266 s. ISBN 80-90 10 92 -0-9. Str. 142.

²⁹ GHANEM, As'Ad. *The Palestinian Regime: a „Partial Democracy“*. 1. ed. Brighton: Sussex Academic Press, 2002, 252 s. ISBN 1-902210-69-7. Str. 14.

Především již není příliš reálné, že by se arabským státům někdy mohlo podařit definitivně zlikvidovat Izrael vojenskou silou.

V případě Palestinců se však mění jedno podstatné.

Organizace pro osvobození Palestiny přechází od panarabských ideálů k vizi samostatného sekularizovaného palestinského státu, v kterém by měli vedle sebe místo jak Palestinci, tak Židé.

Pro tuto myšlenku bylo nutné oddělovat dva zásadní pojmy, sionismus a judaismus.

Zatímco judaismus byl vrcholnými představiteli OOP považován za neškodný, za projev svébytné židovské kultury, sionismus byl odsouzen jako rasistické hnutí, vedoucí ke konfliktu mezi židovskými a arabskými obyvateli Palestiny.

Ne všechny arabské země však OOP ve své snaze vybudovat v Palestině palestinský stát bezvýhradně podporovaly.

Jedním takovým příkladem bylo Jordánsko, poslední arabský soused Izraele, který byl v roce 1970 stále monarchií.

Jordánský král Abdaláh vycítil v dělení Palestiny v roce 1947 příležitost k územní expanzi; od války za nezávislost jordánské království Západní břeh Jordánu fakticky okupovalo.³⁰

Původní sídelní území Palestinců na Západním břehu Jordánu, v Pásmu Ghazy a ve východním Jeruzalémě, která byla původně pod správou Jordánska a Egypta, byla od Šestidenní války obsazena Izraelskou armádou.

Bojůvky OOP tak musely přesunout své tábory hlouběji do jordánského vnitrozemí. Zde se však OOP dostala do sporu s jordánským králem Husajnem, který v rostoucí moci fedájínů na svém území viděl velké ohrožení své vlastní moci.

„Zasedání OOP na počátku roku 1970 prohlásilo Jordánsko a Palestinu za jediný etnický a geografický útvar a domáhalo se nahrazení režimu krále Husajna.“³¹

Proto dochází 15. září 1970 k vyhlášení stanného práva a zásahu jordánské armády proti palestinským bojovníkům. Do konfliktu se pak málem připojily Sýrie a Izrael, avšak sovětská podpora Sýrii a americká podpora Izraele způsobily, že se tyto státy nakonec v konfliktu neangažovaly.

---

³⁰ MUZIKÁŘ, Josef a kol. *Palestinská otázka: vznik a vývoj do konce první arabsko-izraelské války v roce 1949*. 1. vyd. Praha: Academia, 1983, 260 s. ISBN nevedeno. Str. 191.

³¹ RUBBIN, Barry. *Revolution until Victory?: the Politics and History of PLO*. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1994, 271 s. ISBN 0-674-76803-5. Str. 37.

Bojující strany se v září roku 1970 sešly na Káhirské konferenci, kde bylo rozhodnuto o odchodu bojovníků OOP z Jordánska do Libanonu.

Pro Organizaci pro osvobození Palestiny a především pro Fatah byla tato situace zdrcující. Kromě ztráty jordánských základů, množství bojovníků, kteří byli buď mrtví, nebo zajatí, ztratil i množství své původní prestiže.

Protože již nebylo možné organizovat rozsáhlejší teroristické akce na území Izraele, změnila OOP taktiku ve prospěch mezinárodního terorismu, charakteristického únosy letadel, rozesíláním dopisních bomb a množstvím atentátů.

Pátý kongres Palestinské národní rady z února roku 1968, kdy byl do čela OOP zvolen Jásir Arafat, dosavadní mluvčí a hlavní představitel ozbrojeného hnutí Fatah, znamenal značný zvrat mezi mocenskými strukturami této organizace.

Takto koncentrovaná moc v rukou jednoho muže působila stále narůstající význam Fatahu v řadách Organizace pro osvobození Palestiny.

Důsledkem převzetí moci Jásirem Arafatem byla ještě nesmlouvavější protižidovská kampaň a eskalace násilí, teroristických útoků proti vojenským cílům, ale i civilnímu obyvatelstvu.

Teroristické akce palestinských bojůvek proti židovským obyvatelům sice nebyly nikdy výjimečné, avšak po nástupu Arafata k moci se staly zcela běžnými.

„Civilisté, nebo vojáci, všichni jsou stejně vinni tím, že chtějí zničit náš národ.“³² Takto se Jásir Arafat veřejně vyjádřil k problematice útoků na židovské civilní obyvatelstvo v roce 1972.

3. Černé září

Pod názvem Černé září byla známa palestinská teroristická skupina shromážděná kolem Abu Ijada, která na začátku sedmdesátých let používala nejhorší teroristické praktiky.

Původně měla být činnost této skupiny soustředěna na odplatu za „Černé září“, tedy za útok jordánských bezpečnostních sil na palestinské fedájíny v Jordánském království po nezdařeném atentátu na krále Husajna.

---

³²RUBBIN, Barry. *Revolution until Victory?: the Politics and History of PLO*. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1994. 271 s. ISBN 0-674-76803-5. Str. 24.

Prvními oběťmi Černého září skutečně byli Jordánci. 28. listopadu 1971 byl v káhirském hotelu zavražděn šesti zabijáky z Černého září jordánský ministerský předseda Uasfi al-Tel a v únoru 1972 byl postřelen jordánský velvyslanec Zejda al Rifa'ja.³³

Je otázkou, zda byla tato organizace samostatnou skupinou, nebo spadala pod působnost Fatahu, který se s pomocí Černého září pokoušel distancovat od mezinárodního terorismu.

V březnu 1973 přepadla skupina příslušníků Černého září saúdsko arabskou ambasádu v Chartúmu.

Súdánská vláda se však rozhodla proti teroristům zasáhnout a získala zajímavé informace od jednoho ze zadržených teroristů.

„Jeden ze zadržených teroristů potvrdil, že se jednalo o akci OOP, nařízenou přímo z okolí Arfatova vedení a plánovanou šéfem místní buňky Fatahu, který opustil zemi na palubě libyjského letadla pár hodin před začátkem plánovaného přepadení.“³⁴

Nejznámější a tudíž i nejefektivnější akce Černého září, potažmo OOP, se však neodehrály na Blízkém východě nebo v Africe, ale v Evropě.

Smyslem palestinského terorismu nebyla totiž snaha vojensky ochromit izraelské bezpečnostní síly nebo tajné služby, což by byl úkol zcela mimo jejich možnosti, ale upozornit na palestinský problém širokou veřejností.

Pomocí teroru, zabíjení nevinných obětí či politiků si však v žádném případě nemohli získat sympatie obyvatel západních zemí, neboť ti na podobné zprávy reagovali zcela opačně a hodnotili spíše formu palestinského boje za osvobození než její obsah.

„Public relations nikdy nabyla naší silnou stránkou, vždy jsme byli především bojovou skupinou,“ prohlásil Arafat. „Důvodem arabského selhání v této oblasti byla naše neschopnost vypořádat se sionistickou propagandou a světu dostatečně vysvětlit náš postoj.“³⁵

Podstatně větší úspěch měla tato taktika u arabských obyvatel a především u palestinských Arabů.

---

³³ BLACK, Ian, MORRIS, Benny. *Mossad Izraelské tajné války*. 3. vyd. Třebíč: Bonus A, 1991, 625 s. ISBN 80-85914-14-X. Str. 287.

³⁴ RUBBIN, Barry. *Revolution until Victory?: the Politics and History of PLO*. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1994, 271 s. ISBN 0-674-76803-5. Str. 38.

³⁵ RUBBIN, Barry. *Revolution until Victory?: the Politics and History of PLO*. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1994, 271 s. ISBN 0-674-76803-5. Str. 39.

S každým novým útokem tak palestinské organizace získávaly domácí podporu, avšak ztrácely morální kredit v celosvětovém měřítku.

Jedinou výjimkou byly opět země sovětského bloku, které na příkaz Moskvy teroristy podporovaly.

Bojovníci OOP tak byly cvičeni ve Vietnamu, Číně, Severní Koreji, v Indii a Pákistánu, pochopitelně i v některých arabských státech.³⁶

Evropské země socialistického tábora, jakými byly třeba Rumunsko a Německá demokratická republika, OOP podporovaly materiálně, poskytovaly jim kupříkladu výbušniny, složitější elektronické systémy, zpravodajské informace a v neposlední řadě bezpečná útočiště.

Zkrátka zajišťovaly takovou podporu, kterou OOP nemohla sehnat na Blízkém východě, ani v jiných zemích třetího světa

Později, v osmdesátých letech, se k Rumunsku a NDR připojilo Československo a i zde bylo vycvičeno několik příslušníků OOP, jak již bylo zmíněno výše.

Původně však nebyl vztah Sovětského svazu k těmto militantním palestinským hnutím příliš vřelý.

Obecně byla hodnocena jako „ultrarevoluční“ a Sovětský svaz se nechtěl zaplétat do politiky malých a problematických skupin.

Zásadní zlom v tomto postoji přinesla až oficiální návštěva Jásira Arafata v Moskvě v roce 1971, a teprve poté se OOP stává klientem Sovětského svazu.³⁷

Zřejmě si Sověti stále více uvědomovali potenciál mezinárodního terorismu a hodnotu těchto kontaktů ve špionážní válce se západem, obzvláště poté, co na Blízkém východě ztratili po podepsání dohody v Camp Davidu roku 1979 svého největšího blízkovýchodního spojence, Sadátův Egypt.³⁸

Kupodivu se ale taktika zabíjení civilistů více než vyplatila.

Přestože veřejné mínění teroristické akce jednoznačně odsuzovalo a logicky vzato mělo z jejich původce učinit marginální postavu politického dění, s kterou nelze vyjednávat,

---

³⁶ ZÍDEK, Petr, SIEBER, Karel. *Československo a blízký východ v letech 1948–1989*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2009, 394 s. ISBN 978-80-86506-76-0. Str. 238.

³⁷ RUBBIN, Barry. *Revolution until Victory?: the Politics and History of PLO*. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1994, 271 s. ISBN 0-674-76803-5. Str. 39.

³⁸ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. 1. vyd. Praha: Kora, 1991, 266 s. ISBN 80-90 10 92 -0-9. Str. 177.

natož být v diplomatickém kontaktu, význam OOP na poli diplomatického dění jen vzrůstal.

„Nejlepším důkazem efektivity terorismu jako vyjednávací strategie bylo, že Arafat byl stále váženým hostem (OOP má status pozorovatele) na Valném shromáždění OSN pouhých osmnáct měsíců poté, co jeho lidé postříleli atlety na olympijských hrách.“³⁹

Skutečnost totiž byla taková, že se k OOP a všem jeho bojujícím frakcím muselo přistupovat jako k velmi významnému regionálnímu hráči, ačkoliv jeho praktiky k prosazování vlastních politických cílů neschvaloval prakticky nikdo.

Jediné dvě země, které osobu Jásira Arafata absolutně diplomaticky bojkotovaly, byly Spojené státy a Izrael.

Problematičnost československého partnerství s arabskými nacionalisty je možné doložit na „Poznámce ke dni“ Antonína Kostky, kterou Československý rozhlas odvysílal den po atentátu v Mnichově, tedy šestého září 1972.

Autor sice odsuzuje krvavý teroristický čin, na druhou stranu se ale ptá: „Bylo by však na místě tázat se, jak dlouho hodlá svět trpět na Středním východě stav, z kterého se rodí takové zoufalé extrémistické činy, šílené teroristické ideje, které rozhodně nelze připisovat na vrub celému palestinskému národně osvobozeneckému hnutí.“⁴⁰

Postavení Černého září – nejextrémističtější skupiny z palety hnutí v rámci palestinského odporu – však bylo problematické i na Arabské půdě.

Tato skupina navázala mimo jiné úzké kontakty s Lidovou frontou pro osvobození Palestiny, byla obecně považována za ultralevicovou guerillu a měla tudíž výhrady k některým arabským režimům, které odsuzovala jako imperialistické.

K zemím, které byly politicky benevolentní k zájmům západu, patřilo kupříkladu Maroko a pro Araby velmi významná Saúdská Arábie.

Protože Saúdská Arábie byla jedním z významných donátorů OOP, nacházel se Arafat ve velmi nezáviděníhodné pozici.

Ze strany Saúdské Arábie na něho byl vykonáván nátlak, aby hnutí Černé září zpacifikoval.

---

³⁹ RUBBIN, Barry. *Revolution until Victory?: the Politics and History of PLO*. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1994, 271 s. ISBN 0-674-76803-5. Str. 73.

⁴⁰ KOSTKA, Antonín, *Poznámka ke dni*, Vysíláno v rámci Rozhlasových novin dne 6. 9. 1972. Použito zvukové nahrávky z archivu ČRo č. ALZ 742 a ALZ 743.

Na druhou stranu se však toto hnutí mezi Palestinci těšilo značné oblibě a bylo podporováno Moskvou.

Navíc, pokud se skutečně jednalo pouze o krycí označení některých politicky ožehavých akcí Fatahu, musel by Arafat zasahovat proti vlastním lidem.

3.1 Únos izraelských sportovců

Přepadení izraelské olympijské delegace na letních hrách v Mnichově, je bezesporu nejznámější akcí, kterou kdy organizace Černé září uskutečnila.

5. září 1972 zrána přepadla skupinka osmi palestinských radikálů pod vedením Latífa Afifa a Jusúfa Nazála dům, ve kterém byla ubytována izraelská sportovní delegace.⁴¹

Hned v prvním okamžiku byli zabiti dva izraelští členové olympijského týmu, když se pokoušeli teroristům klást odpor.

Poté bylo zbylých devět rukojmí zadržováno v budově až do deseti hodin večer, kdy se teroristé s rukojmími přesunuli k letišti.

Požadavek únosců na propuštění 234 vězněných Palestinců izraelská předsedkyně vlády, Golda Meierová, odmítla se slovy, že vláda teroristům nebude ustupovat.⁴²

Německé úřady, které únoscům slíbily bezproblémový odlet do libovolné arabské země, se však na poslední chvíli pokusily rukojmí osvobodit a na letištní ploše fürstenfeldbrückého vojenského letiště došlo k přestřelce, kterou však nepřežil nikdo z rukojmích.⁴³

---

⁴¹ První část únosu proběhla velice snadno, protože olympijská vesnice nebyla prakticky vůbec střežena a do jejího areálu tak mohl vniknout prakticky kdokoli. Jedinou překážkou zde byla zamčená branka, kterou však palestinské komando zdolalo za pomoci amerických atletů vracejících se po večerce na své ubikace. Těsně před zahájením akce se Palestinci převlékli z teplákových souprav do civilního oblečení a vnikli do nezamčeného domku, v kterém spala izraelská delegace.

Od čtyř hodin až do pěti ráno se mohli únosci po areálu vesničky klidně pohybovat se samopaly v rukou, zajímat rukojmí a odvádět je do domu číslo 31. Teprve po druhé sérii výstřelů byla upozorněna ostraha olympijského areálu, jejíž neozbrojený příslušník na místo dorazil těsně před pátou hodinou.

Německá policie se ve větším počtu na místo dostavila až kolem půl šesté, tedy skoro hodinu a půl po začátku únosu.

REEVE, Simon. *Jeden den v září: Mnichov: vyličení masakru na mnichovských olympijských hrách v roce 1972, politického zákulistí a tajné odvetné akce*. 1. vyd. Praha: Argo, 2006, 351 s. ISBN 80-7203-753-6

⁴² BLACK, Ian, MORRIS, Benny. *Mossad Izraelské tajné války*. 3. vyd. Třebíč: Bonus A, 1991, 625 s. ISBN 80-85914-14-X. Str. 289.

⁴³ Akce bavorské policie je považována za velmi neprofesionální a chaoticky řízenou. Především na teroristy ve Fürstenfeldbrücku čekal nedostatečný počet odstřelovačů, což bylo dáno především tím, že

Z osmi teroristů bylo pět na místě mrtvých, zbylí tři únosci byli zatčeni a poté vyměněni za německé civilisty unesené příslušníky Lidové fronty pro osvobození Palestiny.

Mnichovský masakr, jak je tato operace běžně nazývána, poznamenal veřejné mínění jak na západě, tak i mezi samotnými Židy v Izraeli.

Židé se především nemohli smířit s tím, jak neschopně západoněmecká vláda tuto krizovou situaci řešila, a zároveň vyčítali své vládě, že nebyla ochotna přistoupit k okamžité obdobně brutální odvetě, jak bývalo zvykem.

Odveta však přesto následovala, ačkoliv nebyla tak očividná.

Šlo o operaci Boží hněv, která měla za cíl nenápadnou likvidaci všech osob zainteresovaných v mnichovských událostech, především trojice přeživších atentátníků samotných.⁴⁴

Přestože operace Boží hněv postupovala bez větších obtíží, na představitele arabského ozbrojeného hnutí udělala ohromný dojem a dokázala, že Mossad je schopen tvrdě zasáhnout kdekoliv po světě, veřejné mínění v Izraeli napravit nemohla.

Pocit že je jejich vláda zklamala, a že neudělala nic pro pomstění zemřelých sportovců, zvyšoval frustraci většiny obyvatel.

Navíc se masakr stal právě v Německu a umístění akce tohoto rozsahu do země spjaté s nacistickou minulostí vytvářelo další traumatizující dopady.

Abú Ijád celou operaci následně hodnotil jako velice zdařilou.⁴⁵

Sice se nepodařilo přimět izraelské úřady k propuštění požadovaných palestinských zajatců, ale povědomí o možnostech palestinských teroristických skupin otřásl veřejností.

Podle výpovědí zajatých členů komanda se měla mnichovská operace obejít bez obětí na životech. Sami útočníci byli instruováni, že mají použít střelné zbraně jen v krajním případě akutního ohrožení, a tedy v sebeobraně.

---

německá policie nebyla schopna zásahové skupině uvést skutečný počet teroristů a uvedla počet nižší. Dále byli lidé určeni pro záchrannou akci nedostatečně vybaveni a vycvičení. Chybělo jim rádiové spojení, ochranné prostředky, dokonce jejich zbraně byly pro střelbu na dlouhou vzdálenost nevyhovující. Proto se záchranná akce změnila v hodinovou bitvu, kterou žádný z rukojmí nepřežil.
REEVE, Simon. *Jeden den v září: Mnichov: vyličení masakru na mnichovských olympijských hrách v roce 1972, politického zákulistí a tajné odvetné akce*. 1. vyd. Praha: Argo, 2006, 351 s. ISBN 80-7203-753-6

⁴⁴ BLACK, Ian, MORRIS, Benny. *Mossad Izraelské tajné války*. 3. vyd. Třebíč: Bonus A, 1991, 625 s. ISBN 80-85914-14-X.

⁴⁵ KLEIN, Aaron. *Protiúder*. 1. vyd. Praha: Práh, 2006, 268 s. ISBN 80-7252-147-0. Str. 43.

Těžko si však můžeme představit, že by se podobná akce reálně mohla odehrát zcela nenásilně.

3.2 Ohlas únosu v Rudém právu

První zpráva o přepadu olympijské vesnice palestinským komandem se v Rudém právu objevuje ve středu 6. září v článku nazvaném „Přepad palestinského komanda. Tragédie v olympijské vesnici“, který je dílem přítomných zpravodajů Rudého práva.

Vzhledem k odstupu, který je pro tisk charakteristický proti rychleji informujícím médiím, mělo Právo dostatek času použít pouze přesné informace a vyvarovat se publikování smyšlenek, které vznikaly v průběhu pátého září z důvodu špatné komunikace bavorských úřadů s médii.

Tak se například celý svět ve večerních hodinách pátého září dozvěděl o tom, že na letišti ve Fürstenfelbrücku se německé policii podařilo všechna rukojmí osvobodit. Tuto zprávu přinesla jakási neznámá osoba v oficiálním klobouku olympijských her, od níž se tato informace rozšířila do médií.

V článku Rudého práva z následujícího dne, který podrobněji shrnuje dění pátého září, se k této události vrací, když říká: „Ještě v jednu hodinu v noci bylo vydáno několik zpráv, že se bavorské policii, jež akci řídila, podařilo rukojmí na letišti osvobodit.“⁴⁶

Počátek akce je podle popisu Rudého práva velice přesný a vychází bezpochyby z informací uprchnuvších izraelských sportovců.

Informují o smrti Moše Wienberga a Josefa Romana, o způsobu, jímž palestinské komando překonalo drátěný plot, a obecně přesně o všech skutečnostech známých z tiskové konference policejního presidenta Dr. Schreibra v jedenáct hodin dopoledne.

Takto přesný popis počátku celého únosu nepřinesla zdaleka všechna média. International Herald Tribune se kupříkladu věnuje pouze důsledkům, tedy stručnému shrnutí, kdo byl zabit⁴⁷ a jak se v případě nepřesných informací z následné přestřelky ve Fürstenfeldbrücku informace měnily.⁴⁸

---

⁴⁶ NESG. Otfresná bilance tragických událostí na XX. OH: Olympijský oheň hoří dál. *Rudé právo*, 6. září 1972, roč. 52, číslo 211. Str. 8.

⁴⁷ ABRAMSON, Jerry. Arab Terrorists Kill 2 of Israeli Team. *International Herald Tribune*, 6. září 1972, č. 27.882. Str. 2.

Další informace, které Rudé právo přináší již tak přesné nejsou.

V počátku článku se uvádí, že kolísal odhad počtu členů teroristické skupiny mezi pěti a jedenadvaceti osobami, což je značný rozdíl.

S počtem pěti teroristů počítala německá policie dost dlouho, v podstatě do doby samotného zahájení záchranné akce, i když někteří činitelé již znali přesný počet Palestinců.

V případě zahraničního tisku nepřišla informace o konečném počtu únosců až do redakční uzávěrky.

Ve zprávě z šestého září ve Frankfurter Allgemeine se stále ještě objevuje číslo pět jako konečný počet teroristů.

„V prvních dvou helikoptérách letělo pět teroristů a jejich rukojmí směrem k Fürstenfeldbrücku.“⁴⁹

V případě britského Guardianu se opět v průběhu šestého září rozhodně počítá v otázce konečného množství únosců s číslem pět, avšak nikde není ani zmínka o množství jedenácti teroristů, tak jak ji přináší pouze Právo.⁵⁰

Rovněž výsledek přestřelky, která se na ploše vojenského letiště odehrála, není zdaleka správný.

V článku z šestého září se v Rudém Právu uvádí: „Podle pozdních nočních zpráv, byli při přestřelce tři únosci zastřeleni, jeden spáchal sebevraždu, pátému se podařilo ještě uniknout.“⁵¹

K podobným závěrům však dochází i v případě amerického tisku.

International Herald Tribune tvrdí, že existuje několik rozdílných scénářů výsledku přestřelky.

Samí se přiklánějí k variantě, velice podobné té, kterou přineslo i Rudé právo, podle níž byli tři únosci zabiti při přestřelce, jeden zemřel po výbuchu granátu a jeden terorista z letiště unikl.⁵²

---

⁴⁸ ABRAMSON, Jerry. Fate of Hostages is Uncertain in Clash During Attempted Getaway. *International Herald Tribune*, 6. září 1972, č. 27.882. Str. 1.

⁴⁹ MJ. Müncher Terrorakt endet im Schusshagel, *Frankfurter Allgemeine*, 6. září 1972, Ročník není v tiráži uveden, číslo 206. Str. 1.

⁵⁰ NESG. Brandt leads night siege of Games willage. *Guardian*, září 1972, 6. září. Ročník a číslo není uvedeno v tiráži deníku.

⁵¹ NESG. Tragická událost v olympijské vesnici. *Rudé právo*, 6. září 1972, roč. 52, číslo 210. Str. 7.

Počítá se tedy i zde s maximálním počtem pěti členů komanda a dokonce s tím, že jeden z nich unikl, a je nejspíš na svobodě.

Kromě variability v množství pachatelů útoku, přináší Rudé právo informaci o množství zadržených izraelských sportovců, kterých mělo být třináct. Zřejmě se chybně počítá i se zabitými Weinbergem a Romanem.

Další drobná nejasnost zůstává v otázce přerušení, či nepřerušení olympijských her. Lze se dočíst, že: „olympijský výbor se v ranních hodinách sešel, k mimořádnému zasedání. Objevily s úvahy, že by olympijské hry měly být přerušeny, jelikož organizační výbor není schopen zajistit bezpečnost sportovců, Avery Brundage však prohlásil, že přes tragickou událost budou OH pokračovat.“⁵³

V témže článku se však můžeme dočíst o tom, že A Brundage přerušil XX. olympijské hry v Mnichově.

Nešlo však, podle všeho, o plánované přerušení her ve středu šestého září mezi desátou a druhou hodinou kvůli smuteční tryzně za zabitě sportovce, neboť toto přerušení mělo nastat už v úterý.

Ve skutečnosti nastalo jen posunutí olympijského programu o jednu hodinu, a to kvůli bezpečnostním opatřením v blízkosti budovy izraelské výpravy v Conollystrase, jejíž okolí hermeticky uzavřela bavorská policie.

Je tedy možné udělat takové shrnutí, že po faktografické stránce přináší Rudé Právo k samotné otázce přepadení izraelské sportovní delegace a jeho přesného průběhu v rámci možností přesné a nikterak nezkreslené zprávy, které jsou poznamenány jen drobnými nepřesnostmi, s kterými se můžeme setkat i v jiných médiích a které můžeme připsat na vrub všeobecné zmatečnosti v poskytování informací.

Výrazný rozdíl v přístupku k této události je patrný z hlediska množství textů, věnujících se této bezpochyby velice významné události a rovněž i umístění daného článku na titulní straně Rudého Práva.

Ačkoliv v seriózních denících západního světa je mnichovská tragédie jasnou událostí číslo jedna, která suverénně překrývá veškeré další zprávy minimálně v průběhu týdne, v Rudém Právu je zřetelná snaha odsunout tuto událost do pozadí.

---

⁵² ABRAMSON, Jerry. Fate of Hostages is Uncertain in Clash During Attempted Getaway. *International Herald Tribune*, 6. září 1972, č. 27.882. Str. 1.

⁵³ NESG. Tragická událost v olympijské vesnici. Rudé právo, 6. září 1972, roč. 52, číslo 210. Str. 7.

Titulní strana je tak plná informací z obligátního plnění pětiletky, plánovaného cvičení armád Varšavské smlouvy a návštěvy československých poslanců v Mongolsku.

Rozsahem a umístěním článku o atentátu v Mnichově, který je uveden vpravo dole, se opticky a psychologicky tato událost dostává až za výše uvedené zprávy.

Rovněž jsou západní noviny plné dalších průvodních článků k této události.

Ve Frankfurter Allgemeine můžeme nalézt kupříkladu článek přibližující organizaci Černé září, okamžité vyjádření Izraelské vlády, nebo se můžeme dočíst o osmihodinovém mlčení agentury Tass.⁵⁴

Herald Tribune přináší informaci o reakci krále Husajna, který jako jediný vrcholný představitel arabského světa vyjádřil soustrast se zabitými židovskými sportovci, nebo reakci egyptského prezidenta Anwara Sadata, který odmítl přijmout roli zprostředkovatele při vyjednávání.⁵⁵

V Rudém právu podobné články zcela chybí.

Pouze v oblasti otištění fotografií standardně přináší snímek agentury UPI znázorňující tryznu za zabitě sportovce a vlastní fotografii jedné z policejních helikoptér.⁵⁶

Je tedy možné usuzovat, že takové „mlčení“ k dané události bylo vlastně účelné, a proto nikoho nepřekvapí, že se k mnichovské události nevztahuje ani žádný komentář. Podle logiky soudobé ideologie se naopak objevují články z oblasti Blízkého východu, které nejsou přímo provázány s problematikou mezinárodního terorismu a vůbec ne s aktuálními událostmi, ale články takové, v kterých je Izrael očerňován jako agresivní militaristická velmoc.

Už šestého září můžeme nalézt krátkou zprávu o tom, že Izraelské letouny pronikly do Libanonského vzdušného prostoru, což se mělo stát někdy během pátého září.⁵⁷

Na tento článek navazuje i rozsáhlejší informace z devátého září, z které se čtenář dozvídá, že došlo k leteckým útokům na postavení palestinských radikálů v Sýrii a Libanonu a že Izrael chystá novou mohutnou ofenzivu proti arabským militantům.⁵⁸

---

⁵⁴ PZG. Moskau reagiert mit achtstundigen Verspätung. *Frankfurter Allgemeine*, 6. září 1972, číslo 206. Str. 2.

⁵⁵ ABRAMSON, Jerry. Fate of Hostages is Uncertain in Clash During Attempted Getaway. *International Herald Tribune*, 6. září 1972, č. 27.882. Str. 1.

⁵⁶ *Rudé právo*, 7. září 1972, roč. 52 číslo 211. Str. 8.

⁵⁷ ČTK. Letecká provokace, *Rudé právo*, 6. září 1972, roč. 52 číslo 210. Str. 7.

⁵⁸ ČTK. Izrael hrozí novým konfliktem, *Rudé právo*, 9. září 1972, roč. 52 číslo 213. Str. 7.

Tento článek se v Právu vyskytuje v době, kdy se již o Mnichovu neinformuje, a důsledně se vyhýbá tomu, aby byla jasně vyřčena nějaká souvislost mezi tímto izraelským útokem a únosem izraelských sportovců, ačkoliv právě tato vojenská operace, byla reakcí a odplatou za teroristický čin Černého září.

V případě západoněmeckého tisku je čtenářům tato informace známa, a mohli se jí mimo jiné dozvědět z článku „Izraelci počítají s válkou proti teroristům“.⁵⁹

Je tedy nasnadě, že se Rudé právo rozhodlo jít cestou neinformování, což působí poněkud podivně, až křečovitě. Vezmeme-li v úvahu, že socialistické zpravodajství stálo na takzvané komentované zprávě, překvapí nás, že k takto významnému tématu nevznikl nějaký komentář, který by událost uvedl na pravou míru.

Na jednu stranu je to trochu pochopitelné, redakce Rudého práva nechtěla příliš rozvádět palčivé téma, avšak ostatní média v zemi již tuto událost komentovala.

Kupříkladu Československý rozhlas se události z páteho září věnuje poněkud masivněji. Už páteho září přináší v rámci Rozhlasových novin zprávu, v které popisuje dosavadní průběh únosu izraelských sportovců. Informuje o smrti dvou z nich, o požadavcích palestinského komanda a o tom, že se členové komanda hlásí k organizaci Černé září. Tuto závažnou zprávu klade na první místo a poskytuje jí značný časový prostor.

Další události, kupříkladu návštěva československých poslanců v Mongolsku a konference o odzbrojení, kterým Rudé právo dalo přednost, ve zprávách Rozhlasu zdaleka takový rozsah nemají.

V průběhu zpravodajství zaznívají i jasná stanoviska k tomuto činu.

„V celém světě je všeobecně známo, že naše vláda a všechen náš lid jednoznačně podporují spravedlivé požadavky arabských národů, a to nejen slovy, ale i činy. A právě proto odsuzujeme zákeřnou akci extremistické organizace, která vážně poškozuje boj palestinského lidu a všech arabských národů.“⁶⁰

Další názory mohl posluchač slyšet z rozhlasového přijímače i den nato, kupříkladu: „Žádný čestný člověk nemůže souhlasit s vražděním nevinných lidí, ať už se to děje pod jakoukoliv záminkou, ve jménu jakýchkoliv cílů. Ať už k němu dochází na Středním východě, ve Vietnamu, nebo v dějišti olympijských her.“⁶¹

---

⁵⁹ NESG. Israelis rechnen mit dem Krieg gegen Terroristen, *Frankfurter Allgemeine*, 11. září 1972, číslo 206. Str 2.

⁶⁰ Rozhlasové noviny, vysíláno 5. 9. 1972. Použito nahrávky z archivu ČRo č. ALZ 742 a ALZ 743.

⁶¹ Rozhlasové noviny, vysíláno 6. 9. 1972. Použito nahrávky z archivu ČRo č. ALZ 742 a ALZ 743.

V britském Guardianu se mezi jinými články objevuje informace o tom, že postup palestinského komanda je sice zavrženíhodný, nicméně vzhledem k celosvětové ignoranci jejich národních práv, celkem nevyhnutelný.

„Myslím si, že ti lidé se pokouší dokázat (existenci palestinského národa) velmi špatným způsobem, ale takové věci se budou dít stále, protože oni již ztratili jakoukoliv víru ve světové společenství. Jejich hlavním cílem je zkrátka dokázat vlastní existenci.“⁶²

Rudé právo, jako tiskový orgán komunistické strany tak po celou dobu nepřináší žádné vlastní stanovisko, respektive stanovisko KSČ.

Místo toho se dozvídáme o odsouzení činu československou olympijskou delegací, vyslovení politování v souvislosti s činem z úst předsedy sovětské delegace, a názoru generálního tajemníka OSN Kurta Waldheima.⁶³

Dokonce i Komunistická strana Izraele den nato ve svém deníku zu Haderech odmítne násilí jako zbraň politického boje⁶⁴, Komunistická strana Československa žádné stanovisko nakonec neposkytne.

Další dílčí informace o tragédii v Mnichově musel čtenář Rudého práva hledat mezi řádky, protože mu nebylo poskytováno tak rozsáhlé komfortní zpravodajství, které se dostávalo čtenářům „západních“ deníků.

Například o odletu zbytku izraelské výpravy s ostatky kolegů do Izraele se mohl dozvědět pouze v rámci sportovní rubriky „Olympijské zajímavosti“, spolu se sportovními výsledky a obavami východoněmeckého týmu z bombového atentátu.⁶⁵

4. Entebbe

Přepad ugandského letiště v Entebbe izraelskými speciálními oddíly hrál velmi významnou roli v boji proti mezinárodnímu terorismu, neboť se stal ukázkovou

---

⁶² EZARD John. *John Ezard and the Palestine case: killers from a nowhere land*. Guardian, 7. září 1972, Str. 2.

⁶³ NESG. *Tragická událost v olympijské vesnici*. Rudé Právo, září 1972, roč. 52, číslo 210, str. 7.

⁶⁴ RP-ČTK. Svět se zamýšlí nad mnichovskou tragédií: rána ušlechtilému smyslu olympijských her. *Rudé právo*, 7. září 1972, roč. 52, číslo 211, str. 7.

⁶⁵ NESG. *Olympijské zajímavosti*, *Rudé právo*, 7. září 1972, roč. 52, číslo 212. Str. 8.

záchrannou operací, a i v případě vztahu palestinského osvobozenického hnutí a státu Izrael znamenal určitý milník.

Poté, co byla osvobozena rukojmí z letu Air France AF 139, se již žádné palestinské komando nepokusilo unést letadlo letící z Izraele, nebo do Izraele.⁶⁶

Pachatelem tohoto únosu byla tentokrát organizace Lidová fronta pro osvobození Palestiny a kromě Palestinců se ho účastnili i teroristé ze západního Německa, příslušníci organizace Revolučních buněk, která byla de facto nástupnickou organizací nechvalně známé RAF.⁶⁷

Co se týče samotného únosu letadla a následného vyjednávání, není únos letadla Air France z 27. června roku 1976 ničím významný a příliš se neliší od mnoha podobných teroristických akcí z minulosti.

Letadlo letící z telavivského letiště Lod bylo uneseno krátce po mezipřistání v Aténách v 12.30 místního času.

Pětice teroristů dva Němci a tři Palestinci na let 139 přestoupili z letu Singapurských aerolinií letícího z Bahrajnu.⁶⁸

Mezipřistání v Aténách bylo pro účel převzetí kontroly nad letadlem ideální, protože bezpečnostní podmínky, které panovaly na řeckém letišti, byly nesrovnatelné s podmínkami, které panovaly v samotném Izraeli.

Unesené letadlo tentokrát nesměřovalo zpět do Izraele, jak bývalo běžným zvykem, ale zamířilo na libyjské letiště v Benghází, kde únoscí a rukojmí přečkali prvních pár hodin.⁶⁹ Libye však byla jen přestupnou stanicí, neboť skutečným cílem teroristů byla nakonec Uganda.

---

⁶⁶ BLACK, Ian, MORRIS, Benny. *Mossad Izraelské tajné války*. 3. vyd. Třebíč: Bonus A, 1991, 625 s. ISBN 80-85914-14-X. Str. 362.

⁶⁷ KOVÁŘ, Milan. *Protiteroristické operace na záchranu rukojmích*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2009, 137 s. ISBN 978-80-204-1878-4. Str. 19.

⁶⁸ STEVENSON, William. *90 minutes at Entebbe: the first full inside story of Operation Thunderbolt, the spectacular Israeli strike against terrorism*. 1. edition. Jerusalem: Bantam books, 1976, 216 s. ISBN 0-553-10482-9. Str. 3.

⁶⁹ Ian Black a Benny Morris ve své knize uvádějí jako místo mezipřistání Casablancu v Maroku. Avšak Benghází uvádí daleko větší počet sekundárních zdrojů. Kupříkladu William Mc Raven, William Stevenson či Milan Kovář.

Uganda byla rozvojovou zemí ve východní Africe, obklopenou ze severu Súdánem a Etiopií, ze západu Somálskem, z jihu Keňou, Tanzánií a Rwandou a ze západu Zairem. Navíc je tato země vzdálena od Izraele přes tři a půl tisíce kilometrů, což značně komplikovalo možnost jakékoliv konvenčně uvažované záchranné operace.

Zprvu to vypadalo, že Ugandský diktátor Idi Amin spolupracuje s francouzským vyjednávacím týmem na výměně rukojmích.⁷⁰

Proto původně izraelská záchranná akce počítala pouze s dopravou přepadové jednotky směrem do Ugandy, kde by se po zneškodnění teroristů vzdala místním ozbrojeným silám. To se však ukázalo nejen jako nereálné, a navíc velmi nebezpečné, když vyšlo najevo, že Idi Amin s teroristy úzce spolupracuje.

Dřívější vztahy Ugandy a Izraele nicméně takovýto vývoj nenaznačovaly.

Idi Amin po svém nástupu k moci nějakou dobu udržoval s Izraelem diplomatické styky, izraelští letci zde cvičili své ugandské kolegy, dokonce staré letiště v Entebbe bylo postaveno izraelskou společností.⁷¹

Ani po příklonu Amina k Sovětskému svazu po Yom-Kippurské válce nebyl tento politik považován za nepřátelského politice Izraele.

Ve středu třicátého června byla totiž propuštěna rukojmí vlastníci jiný než izraelský pas, čímž bylo zřetelně deklarováno, proti komu je celá akce namířena.

Z výslechu těchto osob, které byly dopraveny do Paříže, bylo zřejmé, že ugandské ozbrojené síly teroristům pomáhají.

„Amin byl telefonicky kontaktován, a to vedlo k tomu, že Izraelci pochopili, že s únosci aktivně spolupracuje.“⁷²

Přes všechna tato fakta se prezident Amin celou dobu – až do akce izraelského komanda – snažil vystupovat jako vyjednávač za propuštění zbylých rukojmí a s izraelskými představiteli komunikoval.

---

⁷⁰ Zprvu nebylo vojenské řešení na prvním místě. Především byl ugandský prezident považován za nestranného, a navíc unesené letadlo patřilo Francii. Proto se hlavního vyjednávání ujala Francie. McRAVEN, William. *Speciální operace: teorie a praxe speciálních bojových operací naší doby*. 1.vyd. Brno: Books,1995, 394 s. ISBN 80-7242-065-8. Str. 333.

⁷¹ Přesto se nakonec Amin postavil proti Izraeli. 12. září 1972 posílá generálnímu tajemníkovi OSN dopis, v němž aplauduje holocaustu. Na Valném shromáždění OSN necelý měsíc poté požadoval vymýcení Sionismu a vyloučení Izraele z OSN. JOHNSON, Paul. *Dějiny židovského národa*, Praha: Panorama,1995., 591s. ISBN 80-85336-31-6. Str. 554.

⁷² BLACK, Ian, MORRIS, Benny. *Mossad Izraelské tajné války*. 3. vyd. Třebíč: Bonus A, 1991, 625 s. ISBN 80-85914-14-X. Str. 360.

Požadavky palestinsko komunistického komanda by byly pro Izrael za normálních okolností prakticky nepřijatelné.

Jednalo se o propuštění: „padesáti tří vězňů – třinácti arabských a německých teroristů zadržovaných v západním Německu, Francii, Švýcarsku a Keni a dalších čtyřiceti vězňů v Izraeli. Jedním z teroristů zadržovaných v Izraeli byl Kozo Okamoto z Japonské rudé armády, který byl zodpovědný za vraždu dvaceti šesti lidí na lodském letišti v roce 1972“.⁷³

Prakticky všechny osoby, které byly požadovány, byly považovány za velice nebezpečné a mnozí z nich měli na svědomí krvavé teroristické útoky, nebo pokusy o takové činy.

Němci Thomas Reuter a Brigitte Schulzová se kupříkladu pokoušeli v Nairobi sestřelit civilní letadlo izraelské společnosti El Al sovětskou řízenou raketou.⁷⁴

Důvodem, proč se uvažovalo o přistoupení na podmínky únosců, byla především skutečnost, že silová záchranná akce byla prakticky na hranici proveditelnosti.

Vzdálenost Izraele a Ugandy dokázala z vojenských dopravních letadel uletět pouze obří letadla C 130 Herkules americké výroby, avšak i tyto stroje potřebovaly na cestu zpátky dotankovat palivo. Navíc nebylo možné, aby byly tyto stroje doprovázeny eskortními stíhacími letouny, protože jejich dolet byl omezený.

Nakonec však byla přes všechna možná rizika záchranná operace schválena a v noci mezi třetím a čtvrtým červencem byla i uskutečněna.

Operace Kulový hrom, nebo taky Yonatan však s sebou nesla rizika ohromných rozměrů.

V první řadě totiž nešlo jen o životy Izraelských vojáků a rukojmích, kteří by byli bezpochyby zabiti, kdyby se osvobození nepodařilo.⁷⁵

Celý Izrael stále ještě prožíval ohromnou deziluzi z pocitu neporanitelnosti jeho ozbrojených složek, který odstartovala nejednoznačně působící účast IDF ve válce

---

⁷³ McRAVEN, William. *Speciální operace: teorie a praxe speciálních bojových operací naší doby*. 1.vyd. Brno: Books,1995, 394 s. ISBN 80-7242-065-8. Str. 332.

⁷⁴ BLACK, Ian, MORRIS, Benny. *Mossad Izraelské tajné války*. 3. vyd. Třebíč: Bonus A, 1991, 625 s. ISBN 80-85914-14-X. Str. 359.

⁷⁵ Paní Dora Blochová se v době akce nenacházela na letišti, protože byla převezena do nemocnice v Kampale. Proto nemohla být osvobozena s ostatními rukojmími. Idi Amin ji po Izraelském přepadu Entebbe nechal popravít.

Yom-Kippur a následně i četná selhání speciálních jednotek v boji s palestinskými teroristy.⁷⁶

V takovémto případě byla takto náročná akce velice riskantní.

Na druhou stranu bylo obdobně riskantní nepokusit se vůbec o nic, a dát tím palestinským ozbrojencům na srozuměnou, že izraelské bezpečnostní složky boj s mezinárodním terorismem dlouhodobě prohrávají.

Hlavním rizikem operace byl přelet neozbrojených nákladních letadel ze základny na Sinajském poloostrově do tři a půl tisíce kilometrů vzdálené země, která navíc byla – s výjimkou Keňi – obklopena Izraelcům nepřátelskými režimy.

Jako nejbezpečnější trasa byl vybrán přelet Rudého moře v nízké výšce, aby se minimalizovalo riziko zachycení skupiny čtyř obřích nákladních letadel C 130, následovaných později jedním boeingem, moderními sovětskými radary egyptského letectva.

Sovětskou protiletadlovou technikou byly vybaveny všechny okolní země s výjimkou Etiopie, která byla zcela bez radarové kontroly vlastního vzdušného prostoru.

Přes její území a částečně přes území spřátelené Keňi se skupina dostala do vzdušného prostoru vnitrozemní Ugandy.

Samotná operace proběhla díky bezchybnému naplánování a kvalitnímu utajení podle plánu.

Přepadová jednotka v uniformách ugandské armády teroristy zaskočila a všech sedm jich pobila bez toho, aby došlo k větším ztrátám na životě židovských rukojmích.

Celková bilance přepadu letiště v Entebbe byla: Zabitý důstojník a velitel akce Jonatan Netanjahu a jeden těžce zraněný izraelský pěšák, jehož zranění mělo trvalé následky. Dále zemřeli při přestřelce v hale starého letiště tři rukojmí a jedno rukojmí, třiasedmdesátiletá Dora Blochová, která nebyla zachráněna a kterou po operaci nechal Idi Amin popravit.⁷⁷

---

⁷⁶ “ V roce 1974 bylo v Ma'alotu zabito dvacet tři dětí, když teroristé zaútočili na školní budovu, a v roce 1975 zemřelo v Tel Avivu osm rukojmích a tři vojáci při pokusu o jejich osvobození z hotelu Savoy.”

⁷⁶ McRAVEN, William. *Speciální operace: teorie a praxe speciálních bojových operací naší doby*. 1. vyd. Brno: Books, 1995, 394 s. ISBN 80-7242-065-8. Str. 365.

⁷⁷ BLACK, Ian, MORRIS, Benny. *Mossad Izraelské tajné války*. 3. vyd. Třebíč: Bonus A, 1991, 625 s. ISBN 80-85914-14-X. Str. 361.

Podle britského autora Paula Johnsona byla paní Dora Blochová zastřelena Idi Aminem osobně. Uvádí ji však, nejspíš mylně, jako jedinou oběť z řad rukojmích.⁷⁸

Informace o množství zabitých ugandských vojáků se různí. Pohybují se zhruba mezi dvaceti až sto mrtvými vojáky a policisty.

Rovněž informace o počtu zlikvidovaných stíhacích letounů MIG ugandského letectva, které byly během operace zničeny, se pohybují mezi sedmi a jedenácti stroji.⁷⁹

V každém případě se však jednalo o dost zásadní ránu akceschopnosti letectva této africké země.⁸⁰

4.1 Operace Kulový hrom na stránkách Rudého práva

Přestože únos letadla Air France letu 139 a přepadení olympijské vesnice v Mnichově vykazují stejné znaky, je mezi nimi významný rozdíl.

Mnichovský masakr byl bezpochyby nejvýznamnější mediální událostí roku, o níž nebylo za žádných okolností možné neinformovat, ačkoliv by to jistě bylo přesně to, jak by se k ní normalizační novináři Rudého práva rádi postavili.

Důvodem, proč je jeden teroristický útok, vykazující stejné znaky jako ten druhý – únos, ultimatum, dobrodružná záchranná operace a vyjádření světově významných politických skupin – natolik mediálně významný, byla právě skutečnost, že se mnichovský útok odehrál během olympijských her.

Zapůsobila zde nejen vžitá norma, že olympijské hry jsou dobou mírového zápolení mezi národy a jistou manifestací humanismu, fair play hry a přátelství mezi zeměmi, ale i skutečnost, že olympiáda je i bez teroristického atentátu mediálně vděčnou událostí.

Takovou exkluzivitu únos letadla Air France ze dne 27. 6. rozhodně neměl.

Především byl zatím jen jedním z mnoha leteckých únosů, a tudíž mu nebyla věnována taková pozornost.

---

⁷⁸ JOHNSON, Paul. *Dějiny židovského národa*, Praha: Panorama, 1995, 591s. ISBN 80-85336-31-6. Str. 556.

⁷⁹ Smyslem zničení vojenské techniky na ugandském letišti byla spíše pomsta africkému diktátorovi, než obava z útoku ugandského letectva při návratu domů.

⁸⁰ V soudobém tisku se běžně mluví o jedenácti vojenských letadlech a množství civilních letadel. „Bylo zničeno sedm tryskových letounů typu MIG 21 a čtyři typu MIG 17, dále jedno civilní letadlo a stará letištní budova.“

S.-E. Afrikanesce Ministr klagen über die israelische „Invasion“. Verschlechterung der Beziehungen Kenia-Uganda. *Frankfurter Allgemeine*, 5. červenec 1976, roč. 1976, č. 144.

Ovšem jde o relativní hodnocení.

I když nezabíral většinu novinového zpravodajství po týdny, jak tomu bylo u přepadení izraelské sportovní delegace, přesto bylo o průběhu únosu, vyjednávání o propuštění rukojmích a závěrečné akci izraelského záchranného komanda v západním tisku slušně informováno.⁸¹

V případě Rudého práva se tak z pochopitelných důvodů neděje.

Především není vůle poukazovat na teroristické aktivity, které lze před veřejností jen stěží obhájit bojem za osvobození palestinského národa, ze strany organizace, kterou východní blok přímo podporoval.

Lidová fronta pro osvobození Palestiny totiž ideově vycházela z levicových kořenů, což bylo rovněž umocněno skutečností, že byla schopna efektivního spojení s marxistickými teroristickými skupinami ze západní Evropy, jakou třeba byla západoněmecká Frakce rudé armády.

V případě Černého září, teroristické skupiny, která byla zodpovědná za únos izraelských sportovců v roce 1972, bylo možné její počínání jednoduše odsoudit.

Samotné Černé září bylo konečně vytvořeno tak, aby jeho akce nevrhaly špatné světlo na ostatní palestinské organizace, které se kromě osvobozeneckého boje snažily o mezinárodní uznání a měly politické ambice.

V případě LFOP to tak jednoduché nebylo.

A proto se na stránkách Práva není možné o únosu letadla Air France dočíst vůbec nic.

O to větší prostor je věnován libanonskému vojenskému tažení poblíž Bejrútu a útokům na palestinské uprchlické tábory v Taz al Zataru a Džasr al Paše, v kterých Izrael podporoval pravicové křesťanské falangisty a údajně jim dodával i těžkou bojovou techniku.⁸²

K vývoji občanské války v Libanonu, kdy je možné identifikovat se s jednou z bojujících stran a vykreslit ji jako morální a ideově správnou⁸³, se Právo vrací v průběhu sledované doby celkem pětkrát.

---

⁸¹ V případě západoněmeckého listu Frankfurter Allgemeine existoval v každém čísle alespoň jeden článek, který se vývoje situace únosu francouzského letadla dotýkal od 28. června až do 5. července, kdy byl v listu zveřejněn izraelský útok na Entebbe a reakce Idi Amina Dady na zasedání Organizace africké jednoty.

Obdobné množství článků je možné nalézt i v deníku International Herald Tribune.

⁸² ČTK. Palestinský tábor obléhán již 13 dnů: zběsilé útoky na Taz al Zatar. *Rudé právo*, 5. červenec 1976, roč. 56, číslo 158. Str. 7.

⁸³ Stanovisko Rudého práva je zřetelné ze zveřejnění komuniké z bagdádské konference na podporu palestinského hnutí odporu. V něm se praví: „Údálosti v Libanonu jsou základní a nejnebezpečnější částí

Pozornosti Rudého práva se únosu letadla Air France dostane až se záchrannou akcí izraelské armády, respektive až s reakcí ugandského diktátora Idi Amina Dady na půdě Organizace africké jednoty.

Jde o článek s názvem: „Krvavý masakr u Kampaly. Prezident Amin obviňuje Izrael z vojenského vpádu do Ugandy a smrti sto vojáků“.⁸⁴

Stejný rozsah poskytování informací je možné nalézt v americkém levicovém deníku Daily World i přesto, že článek Daily Worldu není tak lakonický, jako článek Práva.

Manipulativní název článku v Právu koresponduje s obsahem.

Děj je rozplétán zpětně a je v něm prostor pouze pro názor jedné strany, a tou je ugandský prezident Idi Amin.

Čtenář se tak dozvídá o tom, že izraelská jednotka napadla mezinárodní letiště v Ugandě, na kterém se nacházelo francouzské letadlo, které bylo před několika dny uneseno.

V Rudém právu zcela chybí informace o tom, kdo letadlo unesl. Tedy nejen, že není řečeno, která organizace je za únos zodpovědná, ale čtenář se nemůže dozvědět ani národnosti únosců.

V případě Daily Worldu jsou únosci jasně charakterizováni jako příslušníci Lidové fronty pro osvobození Palestiny, o přítomnosti německých únosců se článek nezmiňuje.⁸⁵

Pokud bylo smyslem Rudého práva nesděliti národnost útočníků, a tím tedy i osvětliti skutečnost, že se jedná o jednu z mnoha akcí palestinského osvobozenického hnutí, nepřekvapí tedy, že chybí i požadavky únosců a vůbec jakékoliv informace, které by tento čin jakkoliv přiblížily.

Zato jsou důkladně popsány škody, které vznikly na budovách letiště v Entebbe, materiální škody ugandského letectva a ztráty na životech ugandských vojáků.

---

plánů imperialismu, sionismu a reakce, uskutečňovaných pod velením USA. Cílem těchto plánů je trvalá okupace arabských území obsazených Izraelem, zabezpečení kontroly nad nerostným bohatstvím arabského národa, potlačení arabského národně osvobozenického hnutí a výsledků jeho boje.”
ČTK. Pád palestinského tábora: další zhoršení situace v Libanonu. *Rudé právo*, 1. červenec 1976, roč. 56, číslo 155. Str.7.

⁸⁴ ČTK. Krvavý masakr u Kampaly. Prezident Amin obviňuje Izrael z vojenského vpádu do Ugandy a smrti sto vojáků. *Rudé právo*, roč. 56. 5. červenec 1976. číslo 158. str. 7.

⁸⁵ FOLEY, Tom. Africa states condemn Israeli raid in Uganda. *Daily World*, 5. červenec 1976, roč. 1976, číslo 251.

„Skupina izraelských výsadkářů vnikla pod záminkou osvobození osmdesáti cestujících uneseného francouzského letadla do Entebbe, zničila letištní budovu a deset vojenských i civilních letadel. Při přestřelce zahynulo sto ugandských vojáků a důstojníků.“⁸⁶

Dále se článek Rudého práva zabývá vystoupením prezidenta Amina na sjezdu Organizace africké jednoty, jeho výzvy směřované ostatním státům africké jednoty se snahou přesvědčit je, aby izraelský útok odsoudily a snahou otevřít toto téma i v Radě bezpečnosti OSN.

Daily World v tomto smyslu ještě přináší stanovisko generálního tajemníka OSN Kurta Waldheima, který izraelskou operaci odsoudil jako: „Flagrantně násilný čin, který narušuje suverenitu členského státu Organizace spojených národů.“⁸⁷

Posledním tématem, které se v souvislosti s přepadením Entebbe probíralo, byla pomoc Keňi při zpáteční cestě izraelských letounů, kdy jim bylo umožněno doplnit palivo na letišti v Nairobi.

Keňa, jak už jsme zmiňovali výše, byla jedinou zemí, která v regionu odolávala sovětsko čínským politickým tlakům, a z toho důvodu nebyly její vztahy s okolními zeměmi právě ideální.

Na konferenci států Organizace africké jednoty, se viceprezident Keňi Daniel Arap Moi podle amerického listu Daily World hájil proti nařčení z kolaborace s Izraelci.

„Neexistuje žádný důkaz, který by usvědčoval moji zemi z kolaborace s Izraelci.

Keňa není a nebude používána jako základna agrese proti okolním státům.“⁸⁸

---

⁸⁶ Krvavý masakr u Kampaly. Prezident Amin obviňuje Izrael z vojenského vpádu do Ugandy a smrti sto vojáků, *Rudé právo*, 5. červenec 1976, roč. 56. číslo 158. Str. 7.

⁸⁷ FOLEY, Tom. Africa states condemn Israeli raid in Uganda. *Daily World*, 5. červenec 1976, roč. 1976, číslo 251.

⁸⁸ FOLEY, Tom. Africa states condemn Israeli raid in Uganda. *Daily World*, 5. červenec 1976, roč. 1976, č. 251.

5. Mezinárodní terorismus a Rudé právo

Na základě informací Rudého práva k těmto dvěma zmiňovaným událostem, jsem chtěl demonstrovat jistý znak jednotné linie Rudého práva, která se ve sledované době uplatňovala v oblasti informování o palestinském terorismu.

Jde tu především o potřebu takové informace potlačovat, informovat o nich jen v krajním případě, marginalizovat je například tím, že jsou umísťovány na méně viditelných pozicích v rámci koncepce deníku, a potlačovat je zprávami jinými, ideově méně problematickými.

Mnohdy tak jsou tyto zprávy vypouštěny z titulní stránky a vyskytují se tedy na straně sedm, která byla vyhrazena pro zahraniční zpravodajství.

To pochopitelně vychází ze státní direktivy, konkrétně ze Zásady obsahového zaměření sdělovacích prostředků ze směrnice vydané 3. 9. 1969, v které se v bodě čtyři říká: „Pokud jde o oblast zahraniční politiky, nepropagovat neutralitu, akce v radě bezpečnosti a vycházet z oficiálních stanovisek československé vlády, zejména pokud jde o naši příslušnost k Varšavské smlouvě.“⁸⁹

Na druhou stranu však Rudému právu nelze vytknout to, že by snad některé informace ze sledovaných událostí lživě překrcovalo, či si je zcela vymýšlelo.

Faktografická stránka událostí byla zachována, tedy pokud se taková událost do zpravodajství Rudého práva vůbec dostala.

V případě článku „Krvavý masakr u Kampaly“ možná trochu překvapí, proč vůbec denník takovouto událost otvírá, když ji více než týden úspěšně informačně bojkotuje.

Sice o tom poskytuje velmi kusé informace, avšak pozornějšímu čtenáři nemůže ujít, že došlo k únosu letadla s izraelskými cestujícími, když se je snaží izraelské vojenské síly za tak vysokou cenu osvobodit.

Spíše než o imperialistické potřebě válčit v centrální Africe, což jistě byl ideově výchovný náboj tohoto článku, má čtenář pocit, že se dozvídá o vojenské neschopnosti afrického „spojence“ ubránit vlastní letiště a válečný materiál.

V případě, že i ostatní československá média udržovala stejnou míru neinformování, a tu bez pochyby většinou udržovala, jedná se o velmi efektivní taktiku manipulace.

---

⁸⁹ ROHLÍKOVÁ, Slavěna. Strana, stát a masmédia. In: *Manipulátoři: o technikách bojů lži proti pravdě a nenávisti proti lásce*. Praha: Karolinum, 1992, 253 s. ISBN 80-7066-621-8. Str. 57.

Vzniká pak typický obraz média, v kterém se člověk nedozvídá žádné podstatné informace, ať už jakkoliv ideově zabarvené, které se utápí v přemíře fotografií kombajnů a proslovů ze schůzí.

6. Princip ovládnutí tisku v období normalizace

Po celou dobu existence socialistického zřízení v Československu existovala snaha komunistické strany ovlivňovat hromadné sdělovací prostředky, neboť považovala média za jednu z opor své moci ve státě.

Krátce po převzetí moci vyšel zákon 184/1950 který stanovil především zákaz jakéhokoliv soukromého podnikání v oblasti sdělovacích prostředků a určoval povinnost novinářů být bezpodmínečně členy Svazu československých novinářů.⁹⁰

Kromě jiného existoval s výjimkou krátkého období v roce 1968 úřad, který se zabýval cenzurními opatřeními. Nejprve tato činnost náležela do kompetence ministerstva informací, v roce 1953 vznikla Hlavní správa tiskového dohledu, která byla v roce 1967 nahrazena Ústřední publikační správou.

Po Vstupu vojsk Varšavské smlouvy, vznikl Úřad pro tisk a informace, který se 1. ledna 1969 rozštěpil na českou a slovenskou část. Od roku 1980 vznikl navíc Federální úřad pro tisk a informace, který po roce 1988 zůstal jediným orgánem dohledu nad československými médii.

Obnovení cenzury v roce 1968 bylo umožněno zákonem 127/1968 Sb. „O některých přechodných opatřeních v oblasti tisku a ostatních sdělovacích prostředcích“.

Tento zákon přímo vypočítává sankce, které může ÚTI vydavateli udělit.

„...zavedl systém sankcí uplatňovaných v případě, že zveřejněné zprávy, údaje a informace jsou v rozporu s posláním socialistických masmédií – upozornění vydavatele, udělení důtky, uložení peněžní pokuty až do výše 50 000 Kč, dočasné odejmutí vydavatelského oprávnění na dobu tří měsíců, respektive vyhlášení, že registrace ztratila platnost a oprávnění vydávat periodický tisk zaniklo.“⁹¹

---

⁹⁰ Zákon o vydávání časopisů a o Svazu československých novinářů, elektronický zdroj. http://www.lexdata.cz/lexdata/sb_free.nsf/c12571cc00341df1c12566af007f1a09/c12571cc00341df1c12566d40071a9ab?OpenDocument. [Cit. 2010-05-07].

⁹¹ ROHLÍKOVÁ, Slavěna. Strana, stát a masmédiá. In: *Manipulátoři: o technikách bojů lži proti pravdě a nenávisti proti lásce*, Praha: Karolinum, 1992, 253 s. ISBN 80-7066-621-8. Str. 56.

Kromě cenzurního úřadu byl na novináře vyvíjen tlak i prostřednictvím Ústředního výboru KSČ a jeho oddělení masových sdělovacích prostředků.

Tento orgán pořádal porady na úrovních vedoucích pracovníků jednotlivých médií a dále i na úrovni šéfredaktorů a vedoucích jednotlivých oddělení.

Zde byli tito pracovníci instruováni, jakým způsobem mají přistupovat k aktuálním událostem. O čem mají, či nesmí informovat, a jak velkou míru publicity mají danému tématu věnovat. Neuposlechnutí těchto rad vedlo samozřejmě k sankcím.⁹²

U novinářů tento systém pochopitelně vytvořil cit pro potřebu autocenzury, neboť se nacházeli pod tlakem vedení redakce, které se za obsah vydání zodpovídalo ÚV KSČ a orgánu tiskového dozoru.

V případě takového deníku, jakým bylo Rudé právo, tedy nepřicházelo v úvahu, že by se na jeho stránkách objevil článek, který by odporoval idejím marxismu-leninismu, zásadám proletářského internacionalismu a socialismu, socialistickému vlastenectví, nebo aby se zde objevily informace, které by vyzradily předmět státního, hospodářského nebo služebního tajemství.

---

⁹²ROHLÍKOVÁ, Slavěna. Strana stát a masmédiá. In: *Manipulátoři: o technikách bojů lži proti pravdě a nenávisti proti lásce*, Praha: Karolinum, 1992. 253 s. ISBN 80-7066-621-8. Str. 72.

7. Operace mír pro Galileu

První dvě zmíněné události, o kterých byla řeč v předešlých kapitolách, měly společně to, že informování o nich z pohledu socialistických československých médií jako tvůrců veřejného mínění a propagátorů myšlenky internacionálního socialismu bylo krajně problematické.

Na druhou stranu Izraelská válka v Libanonu z roku 1982 byla něčím zcela jiným. Šlo o rozsáhlou vojenskou operaci, která na rozdíl od předešlých válek, které Izrael vedl, nebyla zcela nezbytná, velmi obtížně bylo vysvětlovat ji jako válku ryze obrannou, a se širokým pochopením se nesetkala ani v řadách izraelské veřejnosti.

Vlnu nevole ze strany veřejného mínění západních zemí proti sobě Izrael rozpoutal i necitlivým přístupem k civilistům, jehož vyvrcholením byl známý masakr palestinských civilistů v uprchlických táborech Sabra a Šakila v září dvaosmdesátého roku.

Zkrátka, v toto případě bylo o mnoho snazší hájit palestinsko-syrské zájmy v Libanonu, než politické požadavky palestinských teroristických skupin z předešlých modelových událostí.

Obecně se dá říct, že stačilo držet se osvědčeného schématu nevyprovokované agrese, asymetricky přemrštěné reakce ze strany militaristických zájmových kruhů v Izraeli, statečného odporu arabských bojovníků a utrpení civilního obyvatelstva.

Důvody izraelsko arabské války v Libanonu z roku 1982 je nutné hledat již v roce 1970, kdy se hlavní část bojovníků OOP přesouvá po prohrané válce s Jordánskou armádou právě do Libanonu, kde se jí při jižní hranici s Izraelem podaří uchytit, a de facto si zde v průběhu let vybuduje stabilní opěrný bod zcela nezávislý na vládě v Bejrútu.

Vytvoření takzvaného Fatahlandu však nemohlo nechat chladným libanonské politické vedení, které se zprvu s OOP snažilo domluvit a bojovou činnost OOP vůči Izraeli určitým způsobem korigovat.⁹³

---

⁹³ Libanonská vláda se snažila s OOP dohodnout podmínky útoků na Izrael. Nejpodstatnější z těchto podmínek bylo, že Palestinci nebudou ostřelovat izraelské osady z území Libanonu. Tato a mnohé jiné podmínky, které si libanonská vláda kladla, byly ze strany OOP soustavně porušovány. HERZOG, Chaim. *Arabsko izraelské války: válka a mír na blízkém východě od války za nezávislost v roce 1948 po současnost*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008, 617s. ISBN 978-80-7106-954-6. Str. 468.

Přítomnost mudžáhedínů v této nestabilní zemi, v které žijí křesťanští Maronité, dále sunitští a šíitští muslimové, způsobila vleklou a krvavou občanskou válku, která trvala od roku 1975.

Situace došla tak daleko, že Libanonská vláda v roce 1976 oficiálně požádala arabské země o vojenskou intervenci vůči OOP.⁹⁴

Největší kontingent vojsk poskytla sousední Sýrie, která sice zprvu vůči OOP zakročila a způsobila jí těžké ztráty na životech a materiálu, avšak její pomoc se záhy ukázala jako okupační mise s cílem vytvořit z Libanonu syrský politický satelit.

V Libanonu nakonec operovaly především tyto organizace: OOP na jihu Libanonu, odkud ostřelovala Galileu, Syrská armáda, která kontrolovala strategickou silnici Bejrút–Damašek, křesťanská falanga Bašíra Džaláíla, která operovala severně od Bejrútu a která byla podporována Izraelem, a dále proizraelské milice Saada Haddáda, která držela rozsáhlé území na jihu země.

OOP i přes veliké ztráty po střetech se Syřany budovala rozsáhlou infrastrukturu. Etablovala se ve velkých městech, jakými byly Tyr a Sidón na pobřeží, Nabatjá v údolí Biká, a v okolí strategicky významné hory Hermon v pohoří Antilibanonu.

Její partyzánská aktivita přinutila izraelské síly k odvetnému úderu na jih Libanonu, ke kterému došlo v roce 1978 pod názvem operace Litání, což byl rovněž název řeky v jižním Libanonu, za kterou bylo nutné vytlačit palestinské oddíly, aby již nebyly schopny dělostřelecky a raketově ostřelovat Izrael.

Na jihu Libanonu bylo poté vytvořeno široké nárazníkové pásmo, obsazené mezinárodními jednotkami UNFIL, které obě bojující strany od sebe izolovaly.

Předehrou k válce z roku 1982 však byli již události z předešlého roku.

Především se v občanské válce dostává do značné defenzivy izraelský spojenec Džamál a jeho křesťanské jednotky. Bašír Džamál tuto situaci prezentuje jako akutní možnost genocidy Maronitů v Libanonu a dostává se mu podpory ze strany Izraele v podobě leteckého útoku na syrské vzdušné síly.⁹⁵

---

⁹⁴ HERZOG, Chaim. *Arabsko izraelské války: válka a mír na blízkém východě od války za nezávislost v roce 1948 po současnost*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008. 617 s. ISBN 978-80-7106-954-6. Str. 449.

⁹⁵ 28. dubna byly sestřeleny dva zásobovací vrtulníky syrské armády. BLACK, Ian, MORRIS, Benny. *Mossad Izraelské tajné války*. 3. vyd. Třebíč: Bonus A, 1991, 625 s. ISBN 80-85914-14-X. Str. 389.

Odvetou za tento čin je bombardování severního Izraele ze strany OOP, která byla nově vybavena moderními dalekonosnými děly sovětské výroby a dokázala ohrožovat židovské osady i přes nárazníkové pásmo tvořené jednotkami UNFIL.⁹⁶

Situace se však uklidnila, neboť následovalo letecké bombardování palestinských pozic, po kterém obě strany souhlasily s příměřím.

Toto příměří však vydrželo jen do 3. června roku 1982, kdy došlo v Londýně k atentátu na izraelského velvyslance Šlomo Argova, kterou měla na svědomí Abú Nidalova organizace Černý říjen.⁹⁷

Organizace pro osvobození Palestiny, zcela ovládající „vlastní“ území na jihu Libanonu, se v předvečer války nacházela ve stadiu přerodu z početné guerillové organizace na pravidelnou armádu. Podle odhadů disponovala OOP v Libanonu patnácti tisíci bojovníky, asi stovkou zastaralých tanků sovětské výroby, tři sta padesáti děly a raketometry Kat'uš a množstvím hlavních protiletadlových zbraní.⁹⁸

Proti této síle byla izraelská vojenská akce primárně zaměřená, přestože bylo nutné počítat i s možným střetem se syrskou armádou.

Tomuto vývoji se chtěli Izraelci vyhnout. „Izraelská vláda oficiálně prohlásila, že její vojska nezhájí boj se syrskými jednotkami, nebudou-li jimi sama napadena.“⁹⁹

Přesto však ke konfrontaci se syrskou armádou došlo a Izrael se dostal do vleklé války, která byla oficiálně ukončena Izraelským příměřím 11. června¹⁰⁰, po kterém však dále probíhaly boje.

Libanonská vláda požádala o stažení všech cizích vojsk 14. července, což mělo za následek zahájení vyjednávací mise Philipa Habiba, zvláštního zmocněnce prezidenta Reagana o možnosti evakuace bojovníků OOP do jiné arabské země.

---

⁹⁶ HERZOG, Chaim. *Arabsko izraelské války: válka a mír na blízkém východě od války za nezávislost v roce 1948 po současnost*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008, 617s. ISBN 978-80-7106-954-6. Str. 468.

⁹⁷ BLACK, Ian, MORRIS, Benny. *Mossad Izraelské tajné války*. 3. vyd. Třebíč: Bonus A, 1991, 625 s. ISBN 80-85914-14-X. Str. 396.

⁹⁸ BLACK, Ian, MORRIS, Benny. *Mossad Izraelské tajné války*. 3. vyd. Třebíč: Bonus A, 1991, 625 s., ISBN 80-85914-14-X. Str. 391.

⁹⁹ HERZOG, Chaim. *Arabsko izraelské války: válka a mír na blízkém východě od války za nezávislost v roce 1948 po současnost*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008, 617s. ISBN 978-80-7106-954-6. Str. 451.

¹⁰⁰ Jednalo se však pouze o příměří mezi izraelskou a syrskou armádou. Na bojovníky OOP se příměří nevztahovalo.

Nakonec se Izraelským ozbrojeným silám podařilo dosáhnout Bejrútu a přetnout silnici Bejrút–Damašek.

Dne 4. srpna došlo k útoku na město, i přes odpor veřejnosti a parlamentní opozice v Izraeli, a 15. září došlo k poslední události, jíž se budeme v tomto oddílu zabývat, a tou je masakr palestinských uprchlíků v táborech Sabra a Šakila.

7.1 První dny války na stránkách Rudého práva

Informace o vojenské operaci izraelské armády se okamžitě stává jednou z nejsledovanějších událostí, o které Rudé právo v létě roku 1982 psalo.

Zájem o ní se objevuje hned druhý den po zahájení vojenských operací a deník poté o situaci v Libanonu informuje prakticky denně, a to více než tři měsíce.

Nachází se tak ve výjimečném postavení, neboť žádnému z ostatních probíhajících konfliktů se takové mediální pozornosti nedostává.

Tou dobou probíhají jiné celosvětově významné konflikty, jakými byly třeba britsko-argentinská válka o Falklandské ostrovy, dále válčil Irák s Íránem, z méně podstatných, lokálních konfliktů se dá zmínit občanská válka v Čadu a střet Guatemaly s Hondurasem.

Sérii pravidelných článků, které z valné většiny zaujímaly místo na titulní straně výtisku, zahajuje článek „Izrael napadl Libanon“¹⁰¹, v kterém se čtenář především dozví, že letecké údery izraelského letectva nakonec vyústily v rozsáhlou bojovou operaci, které se zatím účastní na dvacet tisíc izraelských vojáků, a že jejich postup do vnitrozemí Libanonské republiky je veden třemi směry.

Zásadní informací je zde oficiální stanovisko Izraelské vlády, která deklaruje, že jejím cílem v celém válečném tažení je vytlačit příslušníky palestinského hnutí odporu z pohraničního pásma.¹⁰²

---

¹⁰¹ ČTK. Izrael napadl Libanon: agresor postupuje třemi směry. *Rudé právo*, 7. červen 1982, roč. 62, č. 133, s. 1, 7.

¹⁰² Toto pásmo mělo být ve skutečnosti široké čtyřicet kilometrů z důvodu zamezení ostřelování izraelských osad v severní Galileji palestinskými dalekonosnými děly. Pohraniční pásmo mezi Libanonom a Izraelem již od operace Litání z roku 1978 hlídaly mezinárodní zbory.

Čtenář se v tomto článku rovněž dozvídá, že *casus belli* celé této akce bylo zavraždění izraelského velvyslance v Londýně, které Izraelci připisovali OOP.¹⁰³

Organizace pro osvobození Palestiny však ústy Abdala Hasana Rahmána, zástupce OOP při OSN, spojitost s útokem na izraelského velvyslance popřela, o čemž je možné se rovněž dočíst hned v úvodu.

Informace z bojiště zahrnují zprávy o tom, že izraelská výsadková jednotka bojuje s palestinskými bojůvkami poblíž tábora Burdž aš-šimálí a že byly napadeny i mezinárodní jednotky UNFIL.

Zbytek článku se věnuje odsouzení izraelské agrese ze strany OSN, jejíž rada bezpečnosti vydala rezoluci o zastavení bojů.

Dalším diskutovaným tématem, které se zde objevuje, je vztah Sýrie, která měla v době krize v Libanonu početný expediční kontingent čítající třicet tisíc vojáků a asi dvě stě tanků.¹⁰⁴

Je vcelku logické, že vyjádření Damašku v tomto případě hrálo velkou roli, neboť izraelští představitelé se chtěli, jak již bylo zmíněno v předešlé kapitole, přímé vojenské konfrontaci se syrskými jednotkami vyhnout.

Právo na tomto místě přináší informaci o telefonickém kontaktu předsedy vlády Syrské arabské republiky Abdar Rauf Kásira a jeho libanonského protějšku Safika Vazzana o ochotě Sýrie poskytnout Libanonu pomoc proti izraelskému vpádu a ujištění o vzájemných sympatiích obou zemí.

Nakonec článku je zařazen komentář sovětské agentury Tass, která podává zasazení situace do širšího politického pozadí, v kterém vykresluje jako hlavního viníka celého konfliktu vládu USA a jejich finanční pomoc věnovanou Izraeli na jeho zbrojní účely.

Druhý den bojů s sebou přináší daleko víc informací.

Především se dozvídáme o tom, že izraelská vojska a jednotky palestinského hnutí odporu, jak Právo nazývá militanty OOP, bojovaly v okolí měst Súr a Sajda, přičemž přístavní město Sajda náporu izraelských sil předešlého večera podlehl a ve vnitrozemí se válčí u měst Nabátíjá a Hisbája.

---

¹⁰³ČTK. Izrael napadl Libanon: agresor postupuje třemi směry. *Rudé právo*, 7. červen 1982, roč. 62, č. 133, s. 1, 7.

¹⁰⁴HERZOG, Chaim. *Arabsko izraelské války*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008, 617 s. ISBN 978-80-7106-954-6. Str. 449.

Palestinská agentura Wafa rovněž vydala komuniké, v kterém shrnuje ztráty, které Izraeli za první den bojů vznikly, a vyčísluje je jako smrt dvou set padesáti vojáků, ztrátu dvou bitevních vrtulníků a tří proudových letadel.¹⁰⁵

Frankfurter Allgemeine palestinské komuniké přináší v rozšířenější verzi, když hovoří o ztrátě dvou letadel typu Skyhawk a jednom letounu typu F-16. Rovněž předkládá zprávy palestinského odboje o zajetí dvou izraelských pilotů, z nichž jeden měl údajně zemřít v jedné z libanonských nemocnic.¹⁰⁶

Komuniké Izraelské strany, otištěné v článku frankfurtského deníku, oproti předešlému přiznalo ztrátu jednoho bojového letounu a jednoho vrtulníku.

Východoněmecký deník Berliner Zeitung překvapivě opomíjí informace palestinské agentury Wafa a uvádí pouze izraelské prohlášení.¹⁰⁷

Velice zajímavou informací je zpráva o situaci mezinárodních jednotek UNFIL, které se již podle zpráv z 6. června měly stát cílem izraelského útoku.

Nové zprávy tuto skutečnost potvrzují a dodávají, že mnohé národní kontingenty byly hladce přemoženy a odzbrojeny, s výjimkou vojenské mise Norska, která se bránila a při střetu s izraelskou armádou údajně ztratila jednoho vojáka.

Frankfurter Allgemeine problematiku angažmá bezpečnostních sil UNFIL přechází jedinou lakonickou větou. „Podle prohlášení tiskového mluvčího Spojených národů v Libanonu prorazily silné kolony izraelských tanků postavení mírových sil OSN, což potvrzují i zpravodajské agentury.“¹⁰⁸

Kromě sdělení ryze vojenského rázu informuje Rudé právo i o politických dopadech, které libanonská krize a její dosavadní průběh měla na celosvětovou veřejnost.

Opět se usnesla Rada bezpečnosti o potřebě zastavit palbu a o nutnosti okamžitého stažení izraelské armády za hranice Libanonu, a vyhlásila čtyřiatvacetihodinovou lhůtu, do které mají být její požadavky splněny.

---

¹⁰⁵ ČTK. V Jižním Libanonu probíhají prudké boje: Izrael stupňuje agresi. *Rudé právo*, 8 červen 1982, roč. 62, č. 134. Str. 7.

¹⁰⁶ BRY. Israelische Truppen im Libanon. *Frankfurter Allgemeine*, 7. červen 1982, č. 129. Str. 2.

¹⁰⁷ ADN. Kabinet Begin befahl Invasion mit Panzern und Truppen: 20 000 israelische Soldaten im Einsatz. *Berliner Zeitung*, 8. červen 1982, roč. 38, č. 131. Str.1.

¹⁰⁸ BRY. Israelische Truppen rücken im Libanon vor. *Frankfurter Allgemeine*, 7. červen 1982, č. 129. Str.1.

Dne 6. června měl také do oblasti dorazit Phillip Habib, zvláštní zmocněnec prezidenta USA, který se nejprve hodlal sejít s izraelským premiérem Beginem, a poté tlumočit jeho požadavky libanonské vládě.

Dále Rudé právo přináší sdělení ÚV Komunistické strany Izraele, která tvrdí, že celá operace Mír pro Galileu byla dlouhodobě plánovanou akcí, jejímž cílem bylo: „...udeřit proti lidu Palestiny a proti arabským národně vlasteneckým silám Libanonu, vyprovokovat konfrontaci se Sýrií a vytvořit tak podmínky k uskutečnění plánu na utvoření takzvaného velkého Izraele“.¹⁰⁹

KSI dále požadovala okamžité ukončení bojů a stažení židovských armád za hranice Izraele před rokem 1976, což bylo oficiální stanovisko, které zastával k otázce blízkého východu celý socialistický blok a Organizace africké jednoty.

Poslední úsek článku je, jako předešlý den, vyhrazen komentáři agentury Tass.

Souhrn informací od sovětské agentury se prakticky neliší od včerejších deklamací. Opět je probírán vztah Izraele a Spojených států, je použit apel na morální cítění lidí, kteří nemohou schvalovat podobné agresivní akce.

„Útok na Libanon je přímým důsledkem campdavidských smluv a americko-izraelské strategické spolupráce. Celý svět dnes ještě jasněji vidí, jaké plody přináší spojení Washingtonu a Tel Avivu. Sovětský svaz rozhodně odsuzuje agresi Izraele proti libanonskému a palestinskému lidu. Izrael tím, že se snaží vnutit Arabům svůj diktát a donutit je zřici se jejich zákonných práv a podřídit se vojenskostrategickým plánům imperialismu na Blízkém východě, provádí dobrodružnou politiku, kterou může draze zaplatit Izrael a jeho lid.“¹¹⁰

Kromě tohoto článku obsahuje sedmá strana Rudého práva ještě obsáhlý komentář od Milana Mádra, zřejmě největšího redakčního experta na danou problematiku, jehož články bude Rudé právo do budoucna čtenářům předkládat nejčastěji.

V článku pochopitelně obviňuje výhradně Izrael, což bylo v rámci instrukcí vycházet z oficiálních stanovisek československé vlády neoddiskutovatelnou nezbytností.

Připomíná, že akce Izraele dopadne nejhůř na civilní obyvatelstvo jižních částí Libanonu, kde žijí především palestinství uprchlíci, kteří již byli jednou vyháněni ze

---

¹⁰⁹ ČTK. V Jižním Libanonu probíhají prudké boje: Izrael stupňuje agresi. *Rudé právo*, 8. červen 1982, roč. 62, č. 134. Str. 7.

¹¹⁰ ČTK. V Jižním Libanonu probíhají prudké boje: Izrael stupňuje agresi. *Rudé právo*, 8. červen 1982, roč. 62, č. 134. Str. 7.

svých domovů, a teď mají být opět přesídlováni za čáru ve vzdálenosti čtyřiceti kilometrů od libanonsko-izraelské hranice.

„Vinou telavivských vládců padl znovu na statisíce lidí stín válečných utrpení, teče krev nevinných, vzniká nová armáda uprchlíků, vniveč se hroubí materiální hodnoty.“¹¹¹

Mádr dále komentuje oficiální zdůvodnění izraelské vlády k válce a namítá, že právě Libanonská hranice byla v posledním roce nejklidnější a že zde k žádnému ohrožení izraelských osadníků nedocházelo.

Naopak odkrývá angažmá izraelských zbrojních expertů u milic Saada Haddáda, které se v jižním Libanonu zmocnily značného území a stály na straně pravicových sil.

K definitivnímu usvědčení Izraele jako permanentního agresora cituje izraelského generála Bentova, který v interview pro denník Al Hamishmar přiznal že: „...celá ta historie s nebezpečím vyhlazení byla od začátku do konce výmyslem a zveličena dodatečně, aby se ospravedlnila anexe arabských území“.¹¹²

7.2 Syrské jednotky vstupují do konfliktu

Třetí den konfliktu se k bojujícím stranám připojila Sýrie, jejíž jednotky se střetly s izraelskou armádou u města Džazzin.

Právo také přináší zprávy o mohutné protiofenzivě palestinských bojovníků u měst Nabátíja a Súr, které den předtím dobyla izraelská armáda.

Dále se objevují informace z bombardovaného Bejrútu, který je již po několika málo dnech leteckých útoků bez proudu, vody a potravin.

Podle Rudého práva byly izraelské obranné síly intervenující v Libanonu posíleny na šedesát tisíc mužů a k břehům Libanonu se přemísťuje americká námořní jednotka a letadlová loď J. F. Kennedy s cílem zabezpečit evakuaci amerických občanů, kteří se nacházejí ve válečné oblasti.

K situaci v Libanonu se tentokrát poměrně rychle prostřednictvím Rudého práva vyjádří ministerstvo zahraničních věcí.

---

¹¹¹ MÁDR, Milan. Válečnický kurz Tel Avivu. *Rudé právo*, 8. červen 1982, roč. 62, č. 134. Str. 7.

¹¹² MÁDR, Milan. Válečnický kurz Tel Avivu. *Rudé právo*, 8. červen 1982, roč. 62, č. 134. Str. 7.

Ve svém prohlášení opakuje tradiční postoje k Izraeli, které jsou od poloviny padesátých let prakticky neměnné.

Izrael je nařčen z ničím nevyprovokované agrese vůči svým arabským sousedům a jeho metody jsou v článku odsuzovány jako teroristické.¹¹³

Je možné vypočítat množství ustálených obrátů, které jsou obecně používány k emotivně zabarveným popisům izraelské politiky v komentářích Rudého práva a které jsou identické s výrazovými prostředky prohlášení ministerstva zahraničí.

Komentáři Rudého práva si tedy málokdy dovolí použít samostatné formulace a daleko raději užívají osvědčené a schválené prostředky, kterých jsou poté jejich články plné.

Kupříkladu je v prohlášení ministerstva možné zmínit obraty typu: důsledek campdavidské politiky, agresivní čin izraelské soldatesky, či flagrantní porušení norem mezinárodního práva.

Tyto a mnohé jiné dobové publicismy jsou poté donekonečna nadužívány a skloňovány ve všech pádech.

Nenáviděná „campdavidská“ dohoda jako hlavní strůjce veškerého zla na Blízkém východě se objevuje i v novém komentáři Milana Mádra, již druhém během tří válečných dnů.

Tentokrát je jeho článek zaměřen více na historii izraelsko-arabských válek a jde mu o to usvědčit Spojené státy jako šedou eminenci konfliktu, jako někoho, kdo ponouká Izrael vést dobovačnou válku a profituje z toho.

Zmiňuje zde americkou finanční a materiální účast na izraelských válkách v roce 1967 a 1973.

Rovněž současná válka probíhá, podle Mádra, s vědomím Spojených států, což dokazuje především nedávnou návštěvou ministra obrany Ariela Šarona, zde titulovaného jako ministra války, ve Washingtonu.

Na podporu svých tvrzení autor dále cituje z vybraných arabských periodik.

„Lupičská akce na libanonském jihu se uskutečňuje za bezprostřední účasti USA, což prohlašuje syrský list As-Saura, saúdskoarabský denník Al-Medina uvádí, že USA se účastní genocidy Arabů.“¹¹⁴

---

¹¹³ ČTK. Rozhodné odsouzení izraelských agresorů: prohlášení ministerstva zahraničních věcí ČSSR k nevyhlášené válce proti Libanonu. *Rudé právo*, 9. červen 1982, roč. 62, č. 134. Str. 7.

¹¹⁴ MÁDR, Milan. Bezprostřední účast USA. *Rudé právo*, 9. červen 1982, roč. 62, č. 134. Str. 7.

Zprávy z následujícího dne přinášejí informace o další eskalaci konfliktu.

V první řadě informuje Právo o tom, že Izraelská vojska již pronikla devadesát kilometrů do libanonského vnitrozemí, čímž přímo ohrožují Bejrút, a rovněž o zásadní letecké bitvě nad údolím Bikáa mezi syrským a izraelským letectvem.

Obě vojenská komuniké se od sebe značně liší.

Podle Rudého práva oznámil Ariel Šaron zničení dvaceti syrských letadel a blíže neurčitého množství protiletadlových raket zcela beze ztrát izraelského letectva.

Sýrie uvedla zničení devatenácti izraelských stojů a ztrátu šestnácti vlastních.¹¹⁵

Dále je zde zveřejněná informace od syrské zpravodajské agentury SANA, podle které byl letecky bombardován Damašek, a do oblasti Golanských výšin, které Izrael okupuje od roku 1967, byly vyslány nové posily.

Zvláštní odstavec je věnován smrti osmi pracovníků OSN z mise UNRWA, kteří údajně zemřeli při ostřelování jejich autobusu nedaleko Bejrútu.

Rovněž je na stránkách Rudého práva zmíněno americké veto v Radě bezpečnosti OSN odsuzující Izrael za nedodržování předchozích rezolucí a pokus Komunistické strany Izraele o vyslovení nedůvěry vládě.

Co se týče komentářů, dají se najít v tomto vydání hned dva.

První z nich, „Kterak vykládat Bibli“, byl napsán Milanem Mádrem, pojednává zhoubnosti židovského náboženství a druhý pochází od washingtonského zpravodaje Dušana Rovenského.

V něm autor přibližuje čtenářům dosavadní průběh pokrytí libanonské války americkými sdělovacími prostředky a pochopitelně v nich shledává nedostatky.

„Televize každodenně přináší dramatické a drastické záběry izraelských náletů, avšak to hlavní, to se americký občan nedozví. Kdo otevřel cestu k agresi, kdo vede ruku těch, kteří v Libanonu vraždí.“¹¹⁶ Právě tato výtky, tedy neochota informovat o problematice

---

¹¹⁵ V sekundární literatuře se výsledky této letecké bitvy velmi různí. Rosenzweig například mluví o zničení sta syrských letadel, pětiny syrského letectva a všech protiletadlových baterií bez ztráty jediného izraelského stroje. Obdobný popis bitvy předkládá i Herzog a zdůvodňuje ji absolutní nadřazeností západní bojové techniky.

V obou případech se však jedná o daleko nadnesenější číslo, než které udává dobové válečné komuniké izraelské armády.

ROSENZWIEG, Luc. Ariel Šaron, 1. vyd. Praha: Garamond, 2006, 320 s. ISBN 978-80-7407-023-5. Str. 205.

¹¹⁶ ROVENSKÝ, Dušan. Imperialismus a sionismus. *Rudé právo*, 10. červen 1982, roč. 62, č. 136. Str. 7.

Blízkého východu v hlubších historicko-politických souvislostech, je podle Rovenského hlavním nedostatkem amerických sdělovacích prostředků.

Zbytek článku se v podstatě neliší od ostatních komentářů, které Rudé právo již dříve otisklo.

Opět prohlašuje Spojené státy za spoluviníka izraelské agrese a jako důvod uvádí potřebu rozpoutat v Libanonu občanskou válku těsně před prezidentskými volbami, které se mají konat v září.¹¹⁷

Případné protiizraelské výroky, kterých se prý někteří američtí veřejní činitelé občas dopouštějí, příkladem uvádí ministra zahraničí Haiga, jsou podle autora motivovány potřebou definitivně neodradit důležité arabské spojence, na kterých Spojeným státům záleží.

Dne 10. června, šest dní po začátku války, došlo na přípravy k dobývání hlavního města Bejrútu.

Rudé právo informuje o bojích v oblasti mezinárodního letiště, které se nacházelo na jihu v západní části Bejrútu, kterou drželi palestínští bojovníci a libanonské levicové síly.¹¹⁸

Dále byla zveřejněna výzva Jásira Arafata k ostatním arabským státům, aby přispěly na pomoc palestinským a libanonským bojovníkům a zabránily vstupu izraelských vojsk do Bejrútu.¹¹⁹

V článku se objevuje informace o tom, že původní smysl operace, tedy vytvoření nárazníkového pásma na jihu země, a v podstatě i název operace Mír pro Galileu byly jen krycími manévry pro uskutečnění daleko rozsáhlejšího úkolu, a tím byla definitivní likvidace jednotek OOP v Libanonu.

Takto se prý, podle informací Rudého práva vyjádřil bývalý izraelský generál Peled a potvrzují to i postřehy mezinárodních pozorovatelů, neboť cíle již bylo dávno dosaženo, a přesto se izraelská bojová činnost nechýlí ke konci.

Naopak chystá se dobývání libanonského hlavního města.¹²⁰

---

¹¹⁷ Ve skutečnosti občanská válka v Libanonu trvala již od roku 1975 a byla způsobena především obrovským nárůstem moci OOP v jižním Libanonu.

¹¹⁸ Východní část města, tradičně křesťanská, byla pod kontrolou křesťanských falangistů.

¹¹⁹ ČTK. Před bitvou o Bejrút. *Rudé právo*, 11. červen 1982, roč. 62, č. 137. Str. 1.

¹²⁰ ČTK. Před bitvou o Bejrút. *Rudé právo*, 11. červen 1982, roč. 62, č. 137. Str. 1.

V dalším z mnoha komentářů Milana Mádra s názvem „Rozšiřují válku“ autor píše o původním prohlášení Manachema Begina, že v konfliktu nemusí zemřít jediný syrský voják.

Argumentuje nejnovějším vývojem na bojišti, kde se izraelské jednotky úspěšně pokusily přetnout spojovací komunikaci Bejrút–Damašek, a pochopitelně i letecké bombardování Damašku, které provedla „izraelská Luftwaffe“, jak ji Mádr ve své stati nazývá.¹²¹

Akcenty na podobné výroky s nacistickou nebo protižidovskou tematikou se v tomto článku vyskytují častěji. Například současnou izraelskou ofenzivu pojmenoval autor jako „neuvěřitelný barbarský pogrom“.

Přestože i ostatní autorovy články jsou zaměřeny protižidovsky, tento článek použitím specifických slovních obrátů, s poukázáním na to, že Izrael se z národa zkoušeného ranami osudu změnil v agresora, působí daleko útočněji než komentáře předešlé.

Například izraelský předseda vlády je „důvěryhodný asi jako vlk z pohádky o Karkulce“ a izraelská vláda je zde titulována termínem „váleční paliči“.¹²²

7.3 Od izraelského příměří z 11. června

Separátní příměří mezi Izraelem a Sýrií z 11. června se stalo hlavním tématem článku „Izrael chce diktovat vyděračské podmínky“¹²³, otištěného v sobotním vydání Rudého práva 12. června.

Diskutují se zde podmínky obou válčících zemí, kterými jsou v případě Izraele vytvoření nárazníkového pásma do hloubky čtyřiceti kilometrů od nejsevernějšího výběžku izraelské hranice a obsazení tohoto území mezinárodními jednotkami.

Sýrie na jednostranné příměří podle poznatků Rudého práva hodlala rovněž přistoupit, ale pod podmínkou okamžitého stažení izraelských vojsk z Libanonu.

Na druhou stranu probíhají jednání mezi Sýrií a Íránem, jejichž výsledkem bylo vyslání bojového uskupení tvořeného jednotkami „strážců islámské revoluce a dobrovolníků“.

---

¹²¹ MÁDR, Milan. Rozšiřují válku. *Rudé právo*, 11. červenec 1982, roč. 62, č. 137. Str. 7.

¹²² MÁDR, Milan. Rozšiřují válku. *Rudé právo*, 11. červenec 1982, roč. 62, č. 137. Str. 7.

¹²³ ČTK. Izrael chce diktovat vyděračské podmínky. *Rudé právo*, 12. červen 1982, roč. 62, č. 138. Str. 1, 7.

O příslibení této vojenské pomoci proti Izraeli informoval íránský ministr obrany Sálímí.

Boje však pokračují v nesnížené intenzitě a u města Barúk byla svedena zatím největší tanková bitva, do které zasáhla i letectva obou válčících zemí.

Rudé právo k výsledkům bojů z předešlých dnů předkládá pouze syrské komuniké, podle něhož jsou ztráty obou válčících stran následující: Izrael v bojích v průběhu čtvrtka přišel o šest letounů, 163 tanků nebo obrněných transportérů a velké množství padlých a raněných. Syrská strana přiznává ztrátu sedmi letounů, 83 tanků a sedmnácti dělostřeleckých zbraní. Rovněž hlásí 194 padlých a 312 zraněných vojáků.

Bilance izraelské strany k dispozici není, avšak existuje informace, kterou o výsledcích bojů šířil izraelský rozhlas. Ten předešlé boje popsal takto: „Ve čtvrtek utrpěla izraelská armáda největší ztráty a čtvrteční boje také pokládá za nejtěžší od začátku vpádu do Libanonu.“¹²⁴

Na jiném místě se v článku můžeme dočíst o posílení izraelské armády o dalších 330 tanků a 280 obrněnců, o čemž informoval libanonský list an-Nahár, a které by jen odpovídalo zostřování bojů.

Kromě obvyklého komentáře se v tomto vydání libanonskému střetu věnuje ještě rubrika „dopis dne“.

Ve svém dopise se pan Jan Vybíral z Prahy 4 pozastavuje nad tím, jak je možné, že se na libanonském obyvatelstvu dopouští takových krutostí právě synové rodičů, kteří na vlastní kůži zažili vyhlazování a nejhrubší násilí.¹²⁵

Tento odkaz na utrpení Židů v době druhé světové války koresponduje s tématem komentáře, který opět předkládá Milan Mádr a jehož tématem je paralela mezi osudem československých Lidic a palestinské vesnice Deir Jasin.¹²⁶

Důvod použití této paralely je nasnadě, neboť v těch dnech se připomínalo čtyřicáté výročí této tragické události, která je pochopitelně pro Čechy palčivým tématem.

---

¹²⁴ ČTK. Izrael chce diktovat vyděračské podmínky. *Rudé právo*, 12. červen 1982, roč. 62, č. 138. Str. 7.

¹²⁵ VYBÍRAL, Jan. Dopis dne. *Rudé právo*. 12. Červen 1982, roč. 62, č. 138. Str. 1.

¹²⁶ Palestinskou vesnici Deir Jasin potkal totiž podobný osud jako Lidice nebo Ležáky. 9. dubna 1948 vesnici přepadly bojůvky organizací Irgun a Lechi. Podle dochovaných zpráv byli palestinští vesničané včetně žen a dětí postaveni do řady a postříleni. Více než dvě stě lidí tak přišlo o život. FLAPAN, Simha. *The Birth of Israel: Myths and Realities*. 1. edition. New York: Pantheon Books, 1987, 277 s. ISBN 0-679-72098-7. Str. 94.

Noviny jsou plné různých provolání o nutnosti nezapomenout odkazu Lidic a je tedy možné této události využít k posílení solidarity s palestinským národem, který v minulosti byl terčem obdobných krutostí a i v současné době jsou palestinství civilisté probíhající válkou postiženi nejvíce.

Po nedělní přestávce přináší Rudé právo souhrnné informace o dosavadním stavu Libanonu a především o situaci v jeho hlavním městě, Bejrútu.

Cituje zde čelného představitele Mezinárodního výboru Červeného kříže, podle něhož je situace vážná, v zemi je kritický nedostatek vody a došlo k paralýze lékařské služby.

Počty usmrčených civilistů se podle Práva vyšplhaly na 10 000 obětí a víc než půl milionu lidí přišlo o své domovy.¹²⁷

Dále deník přináší svědectví mluvčího OOP Mahmúda Labadiho, který tvrdí, že izraelská vojska stále porušují příměří, a dále je obviňuje ze střelby na civilisty v bejrútském předměstí Chaldě.¹²⁸

Naopak OOP slovy jejího předsedy výkonného výboru, Jásira Arafata, je ochotna k zastavení palby na základě rezolucí Rady bezpečnosti OSN, o čemž byl informován generální tajemník organizace Chavier Peréz.

V tisku se rovněž objevuje sdělení, podle kterého na okupovaném Západním břehu Jordánu pořádají Palestinci mohutné demonstrace na podporu palestinských uprchlíků v Libanonu.

Demonstrace v podobě generální stávkové zasáhly hlavně města Betlém a východní část Jeruzaléma. Jako odvetné opatření Izrael údajně zavřel vysokou školu v Betlémě a při brutálním potlačování demonstrantů izraelské ozbrojené síly usmrtily jednoho Palestince.

Následujícího dne přináší tisk zprávy o útoku na bejrútské předměstí Bábda, což si vyžádalo okamžitý komentář ze strany vlády Sovětského svazu, převzatý od agentury Tass.

---

¹²⁷ ČTK. Žalující důsledek izraelské agrese: 600 000 uprchlíků bloudí Libanonem. *Rudé právo*. 14. červen 1982, roč. 62, č. 139. Str. 7.

¹²⁸ Izraelem nabídnuté příměří se však týkalo pouze syrských vojsk. Na palestinské bojovníky se vztahovat nemělo a Rudé právo tuto informaci přineslo již v sobotním vydání. „V pátek odpoledne na tiskové konferenci izraelský ministr obrany A. Šaron řekl, že palestinské síly budou nadále pronásledovány.“ Operace prý bude dlouhá, obtížná a komplexní. ČTK. Izrael chce diktovat vyděračské podmínky. *Rudé právo*. 12. červen 1982, roč. 62, č. 138. Str. 7.

V něm představitelé SSSR předvídají následující útok na západní Bejrút a upozorňují světovou veřejnost, že se izraelské síly pokoušejí o vyhlazovací operaci vůči Palestincům.

Především se však snaží ve svém prohlášení ukázat, že společným cílem Tel Avivu a Washingtonu je umístit na území Libanonu další vojáky takzvaných „mnohonárodnostních sil“, které tvoří převážně vojáci USA, a vytvořit tak de facto novou základnu amerických sil na Blízkém východě k již stávající na Sinajském poloostrově.¹²⁹

Situace na bojišti se začíná stávat nepřehlednou a je možné pozorovat určitou „informační únavu“ ve vztahu k tomuto tématu.

Kupříkladu odstavec obsahující prohlášení mluvčího Organizace pro osvobození Palestiny Labadiho, vztahující se k dementování údajného dobytí bejrútského letiště, vybombardování městské nemocnice v Sajdě a zvýšení počtu civilních obětí z nedávných 10 000 na 15 000, který se vyskytuje v úterních zprávách¹³⁰, je slovo od slova přetištěn i následující den, kdy je součástí dalšího článku.¹³¹

Podobně i komentáře těchto dnů postrádají jakoukoliv, byť i dílčí, inovaci a jen recyklují výzvy z minulých dní.

Opět se rozebírají campdavidské smlouvy z roku 1978, strategická spolupráce mezi Izraelem a Spojenými státy z roku 1981 a obavy z vytvoření americké vojenské základny v Libanonu, tedy relativně blízko jižní hranice Sovětského svazu.

Sedmnáctého června se pravidelný článek o situaci v Libanonu poprvé po jedenácti dnech neobjevuje na titulní stránce, nýbrž až na sedmé straně deníku.

Kromě informací o postupu izraelských vojsk směrem k mezinárodnímu letišti stojí za zmínku prohlášení tiskového mluvčího Bílého domu Speakse, podle něhož prý existuje velké porozumění mezi USA a Izraelem, pokud jde o Libanon.

Speaks dále prohlásil, že: „USA si už nepřejí okamžitý izraelský odchod z Libanonu, ale odchod syrských a palestinských sil.“¹³²

---

¹²⁹ ČTK. Prohlášení vlády SSSR k situaci v Libanonu: zastavit izraelskou agresi. *Rudé právo*. 15. červen 1982, roč. 62, č. 140. Str. 7.

¹³⁰ ČTK. Vojska Izraele v předměstí Bejrútu. *Rudé právo*, 15. červen 1982, roč. 62, č. 140. Str. 7.

¹³¹ ČTK. Izraelci pronikají do východního Bejrútu. 16. *Rudé právo*, červen 1982, roč. 62, č. 141. Str. 7.

¹³² ČTK. Tvrdé boje o bejrútské letiště. *Rudé právo*, 17. červen 1982, roč. 62, č. 142. Str. 1.

Tradiční komentář s názvem „Na straně spravedlnosti“ poněkud odhaluje skutečnou podstatu zájmu Sovětského svazu o dění na Blízkém východě.

Autor, Milan Mádr, v něm probírá problematiku vzníkání amerických základů ve světě a v souvislosti s tímto jevem upozorňuje na blízkost hranic Sovětského svazu a nebezpečnost postupného obkličování.¹³³

Dále se ve vydání nachází poznámka amerického dopisovatele Dušana Rovenského. Ten informuje o chystané návštěvě izraelského premiéra Manachema Beginu ve Spojených státech, kde se má tento státní jednatel setkat s americkým prezidentem Reaganem, a dále má vystoupit na zvláštním zasedání OSN.

Zde autor poukazuje na absurditu faktu, že se schůze Organizace spojených národů, kde mají být probírány cesty k uvolnění napětí a odvrácení válečného konfliktu ve světě, má účastnit člověk, který aktuálně vede útočnou a vyhlazovací válku.¹³⁴

Autor taktéž poukazuje na skutečnost, že Begin se s americkým prezidentem již jedenkrát nedávno sešel, bylo to v listopadu roku 1981, a dohodli tehdy „memorandum o vzájemném porozumění v oblasti strategické spolupráce“.

Rovenský tuto dohodu rovněž pranýřuje a považuje ji za jasný souhlas USA s novou dobyvačnou politikou Izraele, ke které jí tato nedávná dohoda v podstatě otevřela dveře.

Na závěr pak autor ještě zmíní obavu z ohrožení jižní hranice Sovětského svazu, čímž jen opakuje jakousi mantru dne, neboť tuto obavu obsahovaly všechny tři články, které v Rudém právu 17. června vyšly a zabývaly se blízkovýchodní problematikou.

Osmnáctého června je již opět článek z libanonské války umístěn na první stránku novin.

Kromě nových válečných událostí, kterými jsou především bombardování bejrútské čtvrti Burdž Baražná a dokončení celkového obklíčení západního Bejrútu, přináší Rudé právo několik dosavadních výsledků z jednání různých diplomatických misí a institucí.

Předně je nutné zmínit dosavadní výsledky Philipa Habiba, který po návštěvě Tel Avivu a Damašku vyjednával v Bejrútu s představiteli libanonské vlády.

---

¹³³ MÁDR, Milan. Na straně spravedlnosti. *Rudé právo*, 16. červen 1982, roč. 62, č. 142. Str. 7.

¹³⁴ ROVENSKÝ, Dušan. Cíle strategické spolupráce. *Rudé právo*, 17. červen 1982, roč. 62, č. 142. Str. 7.

Jeho stanoviska Právo formulovalo takto: „Zatím se snaží prosadit plán, podle něhož by se Izraelci měli stáhnout z okolí Bejrútu a jeho okolí a byli by nahrazeni libanonskou armádou.

Palestinci by ovšem museli kapitulovat. Izraelská vojska by dále podle plánu částečně ustoupila ze strategického údolí Bikáa, kde by pozice zaujaly tzv. mnohonárodnostní jednotky.“¹³⁵

Habib však nebyl jediný, kdo jednal s libanonskou vládou.

S libanonským předsedou vlády, Šafíkem Vazzanem, jednal i Jásir Arafat, který dále poslal dopis generálnímu tajemníku OSN Javieru Perézovi de Ceullar, v kterém ho informuje o humanitární katastrofě, která Libanon postihla, a o zničení velkých libanonských měst, jakými byly Šúr, Nabátijá a Sajda.

Od agentury ČTK ten den přichází zpráva z Říma, podle které byli v Itálii zabiti dva lidé blízkovýchodního původu.

Prvním z nich byl Kamál Husain, pracovník tamní kanceláře OOP, a tím druhým libanonský student, jehož jméno není ve článku uvedeno.

Zpráva je uzavřena varováním místního zastoupení OOP, podle kterého je podpora teroristických komand na izraelském velvyslanectví v Římě „vážným nebezpečím pro Palestince žijící v Itálii“.¹³⁶

Příštího dne přichází definitivní zpráva o odhodlání Izraele dobýt i západní část hlavního města. V novém ultimátu, které bylo obklíčeným palestinským bojovníkům předloženo, se praví, že Izrael západní Bejrút napadne, pokud OOP v Bejrútu nesloží zbraně.¹³⁷

Poznámku ke dni v tomto čísle napsal Milan Jelínek.

Jedná se zatím o jedno z nejostřejších odsouzení Izraele, jaké se na stránkách Rudého práva objevilo. Mísí se v něm klasická protiimperialistická rétorika s mnohým nadužíváním dobových publicismů.

„Izraelská buržoazie je krajně reakční, militaristické kruhy páchají obrovský zločin na palestinském a libanonském lidu. Ano, je to genocida. Jak jinak nazvat politiku, která si klade za cíl vyhladit celý národ.“¹³⁸

---

¹³⁵ ČTK. V Libanonu už 10 000 mrtvých. *Rudé právo*, 18. červen 1982, roč. 62, č. 143. Str. 7.

¹³⁶ ČTK. Teror vůči OOP. *Rudé právo*, 18. červen 1982, roč. 62, č. 143. str. 7.

¹³⁷ ČTK. Ultimatum obráncům západního Bejrútu. *Rudé právo*, 19. červen 1982, roč. 62, č. 144. Str. 1.

¹³⁸ JELÍNEK, Milan. Již 10 000 zavražděných. *Rudé právo*, 18. červen 1982, roč. 62, č. 144. Str. 7.

Po víkendu přichází zpráva, která potvrzuje předešlé dohady o americkém tichém souhlasu s akcí proti Libanonu.

V izraelském rozhlase prý vystoupil bývalý izraelský velvyslanec v USA Simcha Dinitz a prohlásil, že: „Bílý dům měl jen jeden požadavek, aby operace nenarušila izraelské stažení ze Sinaje. Když byl ujištěn, že invaze se uskuteční až potom, nedělal nám žádné potíže.“¹³⁹

Od washingtonského zpravodaje byl v úterním čísle otištěn komentář k nedávné návštěvě izraelského premiéra Begin v USA.

Je to vlastně poprvé, kdy Rudé právo přináší informaci, že část USA je proti politice Tel Avivu, a Rovenský cituje i titulky denníku Washington Post: „Begin, běžte domů“.¹⁴⁰

Více se však o náladách americké veřejnosti nerozepisuje.

Naopak cituje opět z dřívějšíka známé ohrožení sovětské jižní hranici v podobě mnohonárodnostních sil, o jejichž umístění a nákupu nových zbraňových systémů přijel Manachim Begin do Washingtonu vyjednávat.

Dále autor citoval z Beginova rozhovoru pro televizní stanici CBS, v kterém údajně prohlásil, že izraelské jednotky v Libanonu zůstanou tak dlouho, jak jen bude nutné.¹⁴¹

Na závěr Rudé právo přináší zprávy o izraelsko-syrské tankové bitvě o silnici spojující Damašek s Bejrútem.

Obě strany obnovily boje poté, co syrská strana 21. června odmítla požadavek prezidenta Sarkyse na stažení syrských jednotek, který označila za vynucený agresorem.¹⁴²

Ve čtvrtek 24. června přináší Rudé právo další „Dopis dne“, pod kterým je tentokrát podepsán Ladislav Melich z Železničního oddělení VB hlavní nádraží, Praha.

Pan Melich se jednak zastává palestinského a libanonského lidu, který trpí nespravedlivým útlakem ze strany izraelské agrese, a zároveň apeluje na

---

¹³⁹ ČTK. Polovina Bejrútu obsazena agresorem. *Rudé právo*, 19. červen 1982, roč. 62, č. 145. Str. 6.

¹⁴⁰ ROVENSKÝ, Dušan. Host s rukama od krve. *Rudé právo*, 20. červen 1982, roč. 62, č. 146. Str. 7.

¹⁴¹ Definitivně se izraelská armáda stáhla z jižního Libanonu až 24. května 2000. HOMOLA, Bořek. *Období neklidu u psí řeky: občanské války v Libanonu ve 20. století*. 1: vyd. Praha: Tigris, 2009, 161 s. ISBN 978-80-904262-1-4. Str. 131.

¹⁴² ČTK. Prohlášení syrského ministra informatiky: Sýrie odhodlána bránit celistvost Libanonu. *Rudé právo*, 20. červen 1982, roč. 62, č. 146. Str. 1.

československé občany, aby kromě vyjádření sympatií a odsouzení agrese proti izraelskému rozpínavému režimu bojovali.

Podle pana Melicha tak mají učinit pomocí poctivé práce při plnění náročných úkolů a vyšší politickou angažovaností při rozvoji socialistické společnosti.

Na závěr ještě autor dopisu zopakuje známé Gottwaldovo heslo: „Buduj vlast, posílíš mír.“¹⁴³

Velmi zajímavý článek se v tomto čísle nachází na straně sedm.

Jedná se o odpověď na dotaz čtenářky J. M. z Prahy 4, kterou zajímalo, jakým způsobem se dostala syrská vojska do Libanonu, a kdy se tak stalo.

Odpověď redakce Rudého práva je podepsána šifrou (md), z čehož jde usuzovat, že na její dotaz reagoval komentátor Milan Mádr.

V článku je řečeno, že syrská vojska přišla do Libanonu na základě oficiální žádosti legitimních libanonských představitelů v roce 1976, aby pomohla uklidnit občanskou válku, která se v zemi rozhořela.

Jako začátek občanské války autor odpovědi udává datum 13. dubna, kdy došlo ke krvavému atentátu křesťanské falangy na autobus palestinských uprchlíků.

Falangisti jsou v tomto článku označováni jako reakční nacionalistické síly nemuslimské části Libanonu a jejich záměrem má být oslabení pokrokových a demokratických sil v zemi a nakonec i rozdělení Libanonu.¹⁴⁴

Jednu skutečnost však tato zpráva úmyslně zamlčuje, a tou je strana, kterou v občanské válce syrské oddíly podpořily.

Proti očekávání panarabské kolejality totiž syrské jednotky po boku křesťanských milicí vojensky vystoupily především proti bojovníkům Organizace pro osvobození Palestiny, ačkoliv celkové jejich angažmá v Libanonu mělo za cíl občanskou válku spíše prodlužovat, než dopomoci jedné z mnoha bojujících frakcí k definitivnímu vítězství.

V bojích mezi syrskými expedičními vojsky a OOP o uprchlický tábor Za'ater kupříkladu padlo víc jak 6 000 Palestinců a mnoho tisíc jich bylo zraněno.¹⁴⁵

---

¹⁴³ MELICH, Ladislav, *Dopis dne: nezůstáváme lhostejnými*. Rudé právo, červen 1982, roč. 62, č. 148. Str. 1.

¹⁴⁴ Na dotaz čtenáře: o syrských jednotkách v Libanonu. *Rudé právo*, 22. červen 1982, roč. 62, č. 148. Str. 7.

¹⁴⁵ HERZOG, Chaim. *Arabsko izraelské války*, 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008, 617s. ISBN 978-80-7106-954-6. Str. 470.

Nelze tedy tvrdit, že by Syřané v roce 1975 vystoupili na obranu pokrokových sil, a tím se článek stává do značné míry manipulativním, neboť právě takový scénář vývoje připouští.

Druhá část tohoto článku pojednává o současné situaci v zemi, neboť syrská armáda byla prezidentem Libanonu vyzvána k odchodu, avšak odmítla s poukazem na to, že libanonský představitel jednal pod nátlakem Izraele.

V dalších dnech se dozvídáme o vstupu falangistů do válečných konfliktů po boku Izraele, když se postavili Syřanům u města Dhámhúr na silnici Bejrút–Damašek, a o odstoupení Libanonského předsedy vlády Safíka Vazzana, který svůj krok podle Rudého práva zdůvodňoval vměšováním Izraelců do záležitostí libanonské vlády.¹⁴⁶

V pátek 29. června se již situace v okolí Bejrútu zdála velice kritická.

Podle Rudého práva hrozila izraelská invaze do středu města bezprostředně, neboť Izraelci do města shazovali letáky s výzvou určenou civilistům a nabádající je k okamžitému složení zbraní a opuštění města. Dále Právo přináší zprávu, podle které izraelské úřady zakázaly zahraničním televizím používat izraelskou telekomunikační družici k přenosům záběrů z rozbombardovaného Bejrútu. S touto informací souvisí i zpráva, podle které generál Aharon Jariv přiznal, že izraelské letectvo do hustě obydlených oblastí shazuje kuličkové a tříštivé pumy.¹⁴⁷

Odráz veřejného mínění, které se ve světě stále více obracelo k Izraeli zády, zachycuje článek z 30. června, v němž Rudé právo cituje informace vytištěné ve světových denících, zprávy agentur a reakce významných osobností.

Jsou zde články kupříkladu z *Le Monde*, *Guardianu*, *Sternu*, od Agentury AP či *Reuter's*.

Guardian opakuje nepřijatelnost používání kuličkových bomb ve městech, neboť ty z podstaty věci nerozlišují mezi vojenskými a civilními oběťmi. V *Le Monde* citují francouzského lékaře, podle kterého izraelští vojenští představitelé zavírají zcela funkční nemocnice, palestinským lékařům zakazují vykonávat jejich povolání, a znemožňují tím zraněným Palestincům a Libanoncům přístup ke zdravotní péči.¹⁴⁸

Páteční komentář, tentokrát podepsaný Stanislavem Štěpánkem, obviňuje Spojené státy ze vzniku rozsáhlé krize a poukazuje na skutečnost, že kuličkové pumy, které Izrael

¹⁴⁶ ČTK. Izraelské jednotky použily nervový plyn. *Rudé právo*, 24. červen 1982, roč. 62, č. 150. Str. 1.

¹⁴⁷ ČTK. Napětí a strach v Libanonu. *Rudé právo*, 27. červenec 1982, roč. 62, č. 152. Str. 7.

¹⁴⁸ NESG. Agrese izraelská, metody hitlerovské. *Rudé právo*, 27. červenec 1982, roč. 62, č. 153. Str. 7.

před nedávnou dobou použil a které vzbudily vlnu celosvětového odporu, byly vyrobeny ve Spojených státech.

Další část jeho komentáře se dotýká vzkazu Ronalda Reagana egyptskému prezidentovi Mubarakovi, v kterém ho jeho americký protějšek ubezpečuje, že trvá na územní celistvosti Libanonu a zachování práv palestinského lidu.¹⁴⁹

Dále cituje z Reaganova projevu na tiskové konferenci, konané 29. června, kde americký prezident prohlásil, že jeho vláda byla izraelským útokem překvapena a že k němu nedala Izraeli „zelenou“.

Autor zde poukazuje na nedávnou návštěvu izraelského ministra obrany, na které byl bezpochyby tento útok předem naplánován a schválen, nebo mu přinejmenším nebylo nikterak bráněno.¹⁵⁰

V sobotu přináší Rudé právo osobní zkušenost zpravodaje ČTK z Bejrútu, v které Jiří Stolař popisuje život v tomto obleženém městě za poslední týden, během něhož ustaly permanentní dělostřelecké a letecké útoky.¹⁵¹

V poznámkách se k situaci bezprostředně předcházející útoku na město vyjadřuje i Stanislav Štěpánek.

V jeho komentáři je nejzásadnějším motivem propagandistická válka Izraele, který na území západního Bejrútu vytrvale shazuje letáky, varující civilisty před útokem na město.

Velice zajímavě v tomto článku působí věta: „Izraelská a americká propagandistická mašinerie kalkulují s rozpory uvnitř arabského světa a s pasivitou některých arabských zemí“.¹⁵²

Autor zde naráží na skutečnost, že na počátku osmdesátých let příliš mnoho arabských zemí s osudem OOP již nesympatizovalo.

Jednak byla podpora tohoto hnutí celosvětově problematická, a to si začínaly uvědomovat mnohé arabské země, a druhým důvodem byla Sýrie.

---

¹⁴⁹ ŠTĚPÁNEK, Stanislav. V jedné řadě s agresorem. *Rudé právo*, 30. červen 1982, roč. 62, č. 153. Str. 7.

¹⁵⁰ 19. května 1982 skutečně přiletěl do Washingtonu Ariel Šaron a jednal s ministrem obrany Casparem Weinbergem, ministrem zahraničí Alexanderem Haigem a Philipem Habibem o možnosti vojenské intervence v Libanonu. Souhlas k akci sice nedostal, nicméně americká administrativa byla o izraelských válečných plánech dostatečně zpravena. ROSENZWIEG, Luc. *Ariel Šaron*, 1. vyd. Praha: Garamond, 2006, 320 s. ISBN 978-80-7407-023-5. Str. 200.

¹⁵¹ STOLARĚ, Jiří. Město v obklíčení. *Rudé právo*, 1. červenec 1982, roč. 62, č. 156. Str. 7.

¹⁵² ŠTĚPÁNEK, Stanislav, Nátlak na Palestince. *Rudé právo*, 1. červenec 1982, roč. 62, č. 156. Str. 7.

Obtížné postavení Sýrie mezi arabskými zeměmi způsobil postoj k irácko-iránskému konfliktu, v němž Sýrie jako jediná ze zemí Arabské ligy stranila Íránu.¹⁵³

O příčinách a důsledcích tohoto ideového rozkolu se však autor komentáře již nerozepisuje a tato věta, byť velice důležitá, nemá pro čtenáře Rudého práva tu zásadní informační hodnotu, jakou by měla mít.

V pondělí 4. července přináší Rudé právo mezi jinými zprávami z Libanonu i informaci o uspořádání obří protiválečné demonstrace v Tel Avivu, kterou uspořádalo hnutí „Mír hned“.

Akce se prý účastnilo na sto tisíc lidí, kteří protestovali proti vedení války v Libanonu a žádali okamžité odstoupení předsedy vlády Begin.¹⁵⁴

Je s podivem, jaký význam Rudé právo přikládalo této události i událostem spontánního odporu západní veřejnosti vůči necitlivému postupu vůči libanonským civilistům, když se tato informace objevuje až v samotném závěru článku a není o ní jediná zmínka v perexu.

Pochopitelně se nabízí myšlenka, že cenzura československého tisku zprvu nepovažovala za vhodné příliš zdůrazňovat informace o spontánních a nikým neorganizovaných projevech, které jsou v demokratických zemích jedněmi ze základních občanských práv, nebo jen šlo o mylné zhodnocení významu této události ze strany zpravodajů.

V případě jejich západoněmeckých kolegů docházelo k pravidelnému informování o aktivitách mimoparlamentního mírového hnutí již týden před samotnou akcí.¹⁵⁵

Avšak rostoucí lidový odpor proti izraelské válce v Libanonu, který získal v podstatě celosvětový rozsah, nakonec přiměl zpravodajství Rudého práva tento postoj přehodnotit a deník od 4. července přináší množství informací o lidových protestech.

Vzhledem k vizuální zajímavosti těchto akcí přináší Rudé právo rovněž velké množství fotografií z demonstrací na různých významných místech.

Kupříkladu v úterý 6. července se na sedmé straně objevuje fotografie z masové demonstrace na podporu OOP v kanadské Ottawě.¹⁵⁶

---

¹⁵³ HOMOLA, Bořek. *Období neklidu u psí řeky: občanské války v Libanonu ve 20. století*. 1. vyd. Praha: Tigris, 2009, 161 s. ISBN 978-80-904262-1-4. Str. 95.

¹⁵⁴ ČTK. Izraelci uzavřeli přístupy do západního Bejrútu: jednotky agresora čekají na rozkaz k útoku na město. *Rudé právo*, 3. červenec 1982, roč. 62, č. 157. Str. 6.

¹⁵⁵ BRY. Schwere Kämpfe im Libanon. *Frankfurter Allgemeine*, 23. červen 1982. č. 143. Str. 2.

¹⁵⁶ *Rudé právo*, 3. červenec 1982, roč. 62, č. 158. Str. 7.

Radikální změna postoje je vidět i na následujících komentářích zahraničních dopisovatelů.

V článku kyperského dopisovatele Georgie Lernise je kladen velký důraz na vylíčení solidarity obyčejných Řeků z řecké části Kypru, pomáhajících uprchlíkům z Libanonu, kteří na Kypru přistávají.¹⁵⁷

Autor zde vytváří paralelu mezi současnou izraelskou agresí a tureckým vpádem na ostrov v roce 1974. Ovšem tentokrát nikoliv z pohledu nezaujatého pozorovatele, nýbrž tvrdí, že takto uvažují kyperští Řekové, a proto ochotně pomáhají uprchlíkům z Libanonu, neboť v jejich utrpení spatřují podobnost se svými vlastními zážitky, a tudíž s nimi mají mimořádnou účast.

Další den Rudé právo otiskuje množství dopisů čtenářů a prohlášení různých pracovišť a závodů, které kritizují izraelský postup vůči libanonskému obyvatelstvu.¹⁵⁸

Toto je již opět obvyklý formát užívaný k dokumentaci nálad veřejnosti, který Rudé právo zcela běžně používalo a který fakticky o náladách veřejnosti žádným způsobem nesvědčí, maximálně odráží soukromé názory vybraných osob.

Velmi zajímavý článek od Milana Mádra z 13. července přináší svědectví několika francouzských doktorů o humanitární situaci v palestinských táborech.

Všichni tři zmiňovaní lékaři v něm vypovídají o brutalitě izraelských vojáků vůči civilnímu obyvatelstvu, o mučení a zabíjení palestinských lékařů a dělostřeleckém ostřelování nemocnic a uprchlických táborů.¹⁵⁹

Kromě těchto excesů se objevují informace o používání zvláště mrzačících zbraní, jakými jsou fosforové bomby a jedovaté plyny, s jejichž následky se tito lékaři setkali v Libanonských nemocnicích.

Problematika používání těchto odsouzených praktik a občasných bojů mezi nepřátelými stranami zaměstnávala redakci Rudého práva do chvíle definitivního odsunu bojovníků OOP z Libanonu o měsíc později.

Další vlnu nových věcných informací vyvolal až úspěšný atentát na vedoucího představitele Falangy, Bašíra Džamáíla.

---

¹⁵⁷ LERNIS, George. Libanonské ozvěny: Kypr na straně palestinského lidu. *Rudé právo*, 4. červenec 1982, roč. 62, č. 158. Str. 7.

¹⁵⁸ RU. Dopisy těchto dnů: izraelská agrese na pranýři. *Rudé právo*, 4. červenec 1982, roč. 62, č. 159. Str. 7.

¹⁵⁹ MÁDR, Milan. Ve stopách nacistů: barbarská válka Izraele v Libanonu. *Rudé právo*, 13. červenec 1982, roč. 62, č. 162. Str. 7.

7.4 Atentát na Bašíra Džamáíla a masakr v palestinských táborech

Šestnáctého září přináší Rudé právo oznámení o atentátu na nově zvoleného libanonského prezidenta, vůdce pravicové křesťanské falangy Bašíra Džamáíla, který se stal den před tím v sídle Libanonské falangy.

Na základě této informace vtrhla izraelská vojska do západního Bejrútu s cílem zajistit pořádek, čímž se situace značně vyhrotila.

Vstup izraelských jednotek do města komentoval libanonský předseda vlády Šafík Vazzan, který jej označil za neakceptovatelný a předem dohodnutý krok USA a Izraele.¹⁶⁰

Podle Rudého práva přišlo zavraždění Džamáíla vhod zastáncům izraelské okupace Libanonu, neboť po stažení palestinských bojovníků, byla řada na odsunu izraelské armády.

„Izraelský politik J. Neeman dokonce řekl, že po atentátu na prezidenta Džamáíla musí izraelské jednotky v Libanonu zůstat.“¹⁶¹

V souvislosti s tím se vyjádřil Jásir Arafat a označil ve středu v Římě Izrael a Spojené státy za odpovědné za zavraždění nově zvoleného libanonského prezidenta Džamáíla.¹⁶²

V článku se rovněž vyskytuje zmínka o obklíčení dvou palestinských uprchlických táborů, Sabry a Šatíly izraelskou armádou, ovšem nic bližšího se k tomuto tématu čtenář zatím nedozví.

Informace, které přinášel západní tisk, konkrétně Frankfurter Allgemeine se příliš neliší. Pouze je zde otištěno stanovisko Davida Kimche, izraelského státního sekretáře, který z atentátu na Bašíra Džamáíla podezřívá buď Syřany, nebo OOP.

---

¹⁶⁰ČTK. Nové vážné napětí v Libanonu: vpád izraelských vojsk do západního Bejrútu. *Rudé právo*, 16. září 1982, roč. 62, č. 220. Str. 7.

¹⁶¹ ČTK. Nové vážné napětí v Libanonu: vpád izraelských vojsk do západního Bejrútu. *Rudé právo*, 16. září 1982, roč. 62, č. 220. str. 7.

¹⁶²ČTK. Nové vážné napětí v Libanonu: vpád izraelských vojsk do západního Bejrútu. *Rudé právo*, 16. září 1982, roč. 62, č. 220. str. 7.

K problematice stažení vojsk Kimche tvrdí, že je cílem Izraele co nejdříve izraelské jednotky stáhnout, avšak izraelská armáda je prý jedinou silou, která dokáže garantovat klid na Blízkém východě.¹⁶³

V komentáři Milana Mádra z 16. září se můžeme dočíst o tom, že ztráta Bašíra Džamáíla jako nového prezidenta Libanonu je pro Izrael velmi problematická, neboť se počítalo s tím, že Džamáíl, jako dlouhodobý spojenec Izraele, bude vycházet vstříc mnohým izraelským požadavkům.

Především šlo o podepsání vojenské spolupráce, která by umožnila izraelské armádě kontrolovat jih země, a Džamáílov tlak na odchod syrských jednotek arabského bezpečnostního sboru.¹⁶⁴

V Každém případě však již 16. září došlo k obklíčení palestinských uprchlických táborů v západním Libanonu, do kterých byly povolány pravicové milice, aby zde vyhledaly poslední ohniska palestinského ozbrojeného odporu.

Křesťanští falangisté a příslušníci Haddádovy milice však namísto toho spustili masivní genocidu obyvatel táborů, které během jediného dne řádění padlo za oběť okolo osmnácti set Palestinců včetně žen, starců a dětí.

Světová veřejnost však o tomto činu zatím neměla ani zdání.

První informace o barbarském chování izraelských spojenců a potažmo i Izraelské armády se v tisku objevují nejprve v pondělí 20. září.

V článku západoněmeckého deníku Frankfurter Allgemeine je celá událost popsána se zřetelným odstupem.

Zpráva o vraždění je velmi stručná, uvádí pouze celkový počet obětí a označuje viníky, kterými jsou především militanti křesťanské Falangistické strany a jiholibanonské milice majora Haddáda.

Zbytek této zprávy je věnován reakcím jednotlivých státníků mediálně privilegovaných zemí a jiných významných osobností, jako kupříkladu papeže Jana Pavla II., „který v sobotu před devíti tisíci věřícími vraždění odsoudil a označil tento čin za bohapustý masakr“.¹⁶⁵

---

¹⁶³ WGL. Izrael ist die einzige Macht, die im Libanon Stabilität garantieren kann. *Frankfurter Allgemeine*, 14. září 1982, č. 215.str.2.

¹⁶⁴ MÁDR, Milan. Záminka pro agresora. *Rudé právo*, 16. září 1982, roč. 62, č. 220. str. 7.

¹⁶⁵ F.A.Z. Verdächtigungen und Entsetzen nach dem Massenmord in Beirut. *Frankfurter Allgemeine*, 18. září 1982, č. 217. Str. 1.

Z názorů ostatních světových státníků deník cituje například britskou předsedkyni vlády Thatcherovou, která incident v palestinských uprchlických táborech nazvala aktem barbarství, nebo výrok francouzského prezidenta Mitterranda, který zprávy z Libanonu označil za děsivé.¹⁶⁶

Pro politiku Izraele však bylo podstatně důležitější veřejné prohlášení, které vydal americký prezident Reagan a kterému je v článku věnován i největší prostor.

„Americký prezident na zprávu reagoval s rozhořčeným odporem a opět požadoval okamžité stažení izraelských jednotek ze západního Bejrútu. Dále Reagan řekl, že Izraelci nedodrželi své závazky, když se rozhodli vojensky vtrhnout do západního Bejrútu s cílem obnovit zde pořádek po smrti Džamála Bašíra.“¹⁶⁷

Slova amerického prezidenta okamžitě zapůsobila, neboť v pondělním čísle se můžeme dočíst o spěšném odsunu izraelských bezpečnostních sil z Bejrútu, který začal již v neděli ráno.¹⁶⁸

Rudé právo o řádění izraelských spojenců v palestinských táborech informuje s jednodenním zpožděním, tedy až v úterý 21. září.

Dvacátého září sice vychází článek „Poselství L. Brežněva prezidentu USA: zastavit zločinné tažení Tel Avivu“, v kterém se píše o novém otřesném zločinu Izraele, který spáchal v západním Bejrútu, avšak nic bližšího.¹⁶⁹

Co se vlastně stalo, kde přesně a kdo je za tento nový otřesný zločin zodpovědný, se čtenář Rudého práva dozví až další den.

Článek práva o události v palestinských táborech informuje velice důkladně, přináší zprávu o celkovém počtu osmnácti set obětí, popisuje způsob, jakým byli palestinští civilisté zabíjeni, tedy noži či dýkami, popřípadě byli hromadně popraveni střelbou.¹⁷⁰

---

¹⁶⁶F.A.Z. Nach dem Massenmord. *Frankfurter Allgemeine*, 20. září1982, č. 217. Str. 2.

¹⁶⁷ F.A.Z.Nach dem Massenmord. *Frankfurter Allgemeine*, 20. září1982, č. 217. Str. 2.

¹⁶⁸ REUTER, AFP, AP. Israel zieht seine Truppen aus einen Teilen West- Beirut zurück. *Frankfurter Allgemeine*, 20. září1982, č. 217. Str. 2.

¹⁶⁹ ČTK. Poselství L. Brežněva prezidentu USA: zastavit zločinné tažení Tel Avivu. *Rudé právo*, 20. září1982, roč. 62, č. 223. Str. 1.

¹⁷⁰ ČTK. Podrobnosti o masakru v západním Bejrútu: zabíjeli i kojence. *Rudé právo*, 21. září1982, roč. 62, č. 224. Str. 1.

Dále přináší zprávy o skutečnosti, že příslušníci izraelské armády se snažili zamaskovat události v táborech tak, že mrtvá těla buldozery pohřbívali pod suť rozbombardovaných domů a snažili se na místo zamezit přístup novinářům.

Přestože oba srovnávané deníky vycházejí z prakticky totožných informací a základ jejich zpráv je rovněž po faktografické stránce totožný, je zřetelně viditelné, jaký je v Rudém právu kladen důraz na barvitost líčení této katastrofy.

Zprávy o brutálním zacházení s civilním obyvatelstvem pochopitelně ve společnosti vzbuzují ohromné vzepětí odporu kdekoliv na světě a je viditelné, s jakým zadostiučiněním zpravodajství Rudého práva tyto informace o masakru v táborech Sabra a Šatíla předkládá.

Nespokojuje se však s pouhým obviňováním Izraele, nýbrž se snaží čtenáře přesvědčit, že za veškerými kroky izraelské vlády stojí vojenská lobby Spojených států, a tak i citace západních deníků jsou vybírány podle míry kritiky Spojených států a nikoliv samotného Izraele, a o podílu viny křesťanských milicí na masakru se příliš nemluví.

Z listu Guardian je citován odstavec připodobňující události v táborech k osudu Lidic a francouzského Oradouru, Dailly Mirror tvrdí, že Reagan sice počínání izraelské vlády odsoudil, nicméně kromě slovního nátlaku žádnou jinou aktivitu nevyvinul, a Morning Star otevřeně mluví o podílu viny „západu“, tedy USA za důsledky války za to, že v OSN vetovaly rezoluce proti Izraeli.¹⁷¹

8. Intifáda

Pojem intifáda znamená probuzení a je spojován s propuknutím palestinských lidových bouří proti izraelské okupaci míst, která měla náležet palestinskému státu.¹⁷²

První intráda, o kterou nám v této práci půjde, vypukla v roce 1987 a trvala až do roku 1994, kdy byla definitivně odvolána.¹⁷³

---

¹⁷¹ ČTK. Podrobnosti o masakru v západním Bejrútu: zabíjeli i kojence. *Rudé právo*, 21. září 1982, roč. 62, č. 224. Str. 7.

¹⁷² VELENSKÝ, Jan. Izrael: ukazatel posledních časů. 2. vyd. Hradec Králové: Maranatha 2002, 282 s. ISBN 80- 238-2930-4. Str. 100.

¹⁷³ VELENSKÝ, Jan. Izrael: ukazatel posledních časů. 2. vyd. Hradec Králové: Maranatha 2002, 282 s. ISBN 80- 238-2930-4. Str. 105.

Druhá intifáda je známá i pod názvem intifáda al Aksá, podle názvu posvátné mešity na Chrámové hoře v Jeruzalémě. Tato vlna nepokojů se rozpoutala po návštěvě Ariela Šarona na Chrámové hoře 28. září roku 2000¹⁷⁴, kterou drtivá většina Palestinců považovala za provokaci a znevážení muslimských svatých míst.¹⁷⁵

Incidentem, který 8. prosince roku 1987 vyvolal vlnu masových demonstrací a protestních akcí, byla smrt čtyř mladých Palestinců, kteří byli zabiti při srážce svého vozu s vojenským nákladním autem v pásnu Gazy.

Tato zpráva se mezi Palestinci velice rychle rozšířila a nepokoje vypukly téměř okamžitě. Druhý den se k hromadné vlně demonstrací a nepokojů přidala i místa na Západním břehu Jordánu a ve východním Jeruzalémě. Docházelo především ke shromažďování palestinských civilistů, skandování hesel, zapalování pneumatik a napadání izraelských vojenských stanovišť kameny.

Útokům ze strany rozvášněných Palestinců se však nevyhnuly ani izraelští civilisté a jejich majetek.

Izraelské ozbrojené síly odpověděly poměrně razantně, střelbou gumovými projektily a bitím demonstrujících.

Během sedmi let nepokojů podlehly těmto praktikám stovky Palestinců a tisíce jich byly odsouzeny a vězněny.¹⁷⁶

S tím, jak rostl počet obětí na straně palestinských demonstrantů, stával se jejich zprvu neozbrojený protest stále krvavějším a docházelo i k častým sebevražedným útokům cíleným na izraelské obyvatelstvo

Vliv na světové veřejné mínění však mělo palestinské povstání značný.

Mnohé z obětí izraelské brutality byly malé děti. Obvyklý obrázek z tohoto konfliktu je střelba na mladé palestinské chlapce, kteří hází kameny na izraelské tanky.

Pošramocená reputace Izraele po válce v Libanonu tak dostala další zásadní ránu, neboť se světová veřejnost s radikálním postupem Izraele vůči demonstrantům neztotožňovala.

---

¹⁷⁴ ROSENZWIEG, Luc. Ariel Šaron, 1. vyd. Praha: Garamond, 2006, 320 s. ISBN 978-80-7407-023-5. Str. 265.

¹⁷⁵ Chrámová hora je považována za třetí nejvýznamnější místo islámu po Mekce a Medině.

¹⁷⁶ POJAR, Miloš. Izrael. 1.vyd. Praha: Libri. 2004. 184 s. ISBN 80-7277-268-6. Str. 69.

8.1 Palestinské lidové povstání na stránkách Rudého práva

O palestinském povstání v Gaze a na Západním břehu Jordánu se na stránkách Rudého práva dozvíme až dvanáctého prosince, a to pouze na okraj jiné informace, popisující útok na izraelský hlídkový člun v jiholibanonských vodách.

Na samotný závěr této zprávy je totiž uvedena věta, v které se mluví o vzrůstající vlně teroru na okupovaných palestinských územích.

„Čtyři mrtví v úterý, dva mrtví a osmnáct raněných ve středu, dva mrtví a šestnáct raněných ve čtvrtek a nejméně tři další oběti na životech v pátek – taková je zatím bilance nejnovější vlny brutálního řádění izraelských okupantů v Gaze a Předjordánsku.“¹⁷⁷

Skoro celý týden musely trvat protesty palestinského obyvatelstva, doprovázené střety s izraelskými bezpečnostními silami, než se tato vlna nepokojů dostala do sdělovacích prostředků, a proto se o těchto událostech dovídáme se čtyřdenním zpožděním.

Ve Frankfurter Allgemeine se objevuje obdobný článek, který je rovněž zaměřen především na události na moři v Libanonu.

Pouze na závěr se zmiňuje o nepokojích v Nábulusu a v pásnu Gazy a přináší zprávu o jednom mrtvém a jednom zraněném Palestinci při incidentu v Nábulusu.¹⁷⁸

Po víkendu je již situace jiná.

Článek, vážící se k nejnovějším událostem v Palestině, se již nachází na titulní stránce novin, a to především díky tomu, že Organizace spojených národů již v pátek vyzvala všechny státy k nové vlně jednání k otázce bezpečnostní situace na Blízkém východě.¹⁷⁹

Podle nedělního vyjádření předsedy výkonného výboru OOP Jásira Arafata od počátku represí zemřelo na následky střetu s izraelskými policisty dvaadvacet Palestinců a sto devadesát šest jich bylo zraněno.¹⁸⁰

---

¹⁷⁷ ČTK. Útok na izraelský hlídkový člun. *Rudé právo*, 12. prosinec 1987, roč. 68, č. 292. Str. 7.

¹⁷⁸ AP. Fünf Töte bei Seegenfecht vor den libanesischen Küste. *Frankfurter Allgemeine*, 12. prosinec 1987, č. 288. Str. 2.

¹⁷⁹ ČTK. Výzva Vlaného shromáždění OSN: svolat konferenci o Blízkém východě. *Rudé právo*, 14. prosinec 1987, roč. 68, č. 293. Str. 1.

¹⁸⁰ ČTK. Stále tvrdší represe: Izraelský teror na okupovaných územích. *Rudé právo*, 16. prosince 1987, roč. 68, č. 293. Str. 6.

V pondělí 14. prosince je také poprvé použit termín „Palestinské lidové povstání“. Přestává tedy jít jen o nepokoje vyvolané smrtí několika Palestinců, nýbrž jde o celospolečenský akt nesouhlasu s okupací palestinského státu.

V úterý patnáctého prosince se na stránkách Rudého práva objeví první komentář s názvem „Okupační střelnice“. Autor Milan Mádr v něm opět líčí důvody současného napětí a popisuje formy protestů Palestinců a neadekvátnost postupu izraelských úřadů proti demonstrujícím.

„Palestinci konají demonstrace, stavějí barikády, vztyčují palestinské vlajky a zpívají palestinské písně (což je trestné a může za to být až několik let žaláře).“¹⁸¹

Stavění barikád a zpěv písniček pochopitelně v národě, který v nedávné minulosti zažil několik povstání proti okupační moci, evokuje pocity sounáležitosti s postiženými lidmi, a proto je Mádrův článek koncipován tak, aby čtenář mohl nalézt paralely mezi Pražským povstáním proti nacistům a současným palestinským bojem.

Důvody nového výbuchu nespokojenosti s izraelskou správou palestinských území jsou podle autora především rozšiřování židovských osad, zabírání vodních zdrojů a mocenský monopol v oblasti, která je tradičním sídelním prostorem Arabů.

Patnáctého prosince se v západoněmeckém deníku Frankfurter Allgemeine poprvé objevuje článek, který se hlouběji zabývá situací na okupovaných územích a shrnuje dosavadní dění.

Popisuje formy protestů palestinského obyvatelstva od generální stávkou po demonstrování na barikádách z pneumatik.

Německý list poukazuje na to, že valná většina protestujících jsou mladíci, nebo dokonce děti. V článku se uvádí, že pět ze sedmi palestinských demonstrantů, kteří byli dosud zastřeleni izraelskými vojáky, byli nezletilých.¹⁸²

K celkovému množství zabitých a zraněných Palestinců uvádí frankfurtský deník nedělní vyjádření Jásira Arafata, podle kterého dvacet šest Palestinců zemřelo a zraněno bylo více než tři sta osob.¹⁸³

Se stejnými čísly jako Frankfurter Allgemeine přichází i východoněmecký list Berliner Zeitung.

---

¹⁸¹ MÁDR, Milan. Okupační střelnice. *Rudé právo*, 15. září 1987, roč. 68, č. 294. Str. 7.

¹⁸² REUTER, DPA. Unruhen in den von Israel besetzten Gebieten. *Frankfurter Allgemeine*, 15. prosinec 1987, č. 290. Str. 1.

¹⁸³ REUTER, DPA. Unruhen in den von Israel besetzten Gebieten. *Frankfurter Allgemeine*, 15. prosinec 1987, č. 290. Str. 1.

Počet zabitých Palestinců se tak shoduje s číslem, které den před tím zveřejnilo Rudé právo, avšak počet zraněných je v německých médiích uveden podstatně vyšší.

Šestnáctého prosince Právo přináší sdělení o zahájení další generální stávky palestinského obyvatelstva, která byla reakcí na eskalaci násilí ze strany izraelské vlády. Podle deníku již od minulého týdne zemřelo na třicet šest palestinských demonstrujících a kolem čtyř set dalších bylo zraněno.

Situací se rovněž začala zabývat vláda Spojených států, která ústy tiskové mluvčí ministerstva zahraničí vzkázala, že k vyhrocení situace přispívají i „tvrdá opatření izraelských okupačních úřadů“.¹⁸⁴ Přílišnou tvrdostí vůči protestujícím se zbývala na podklad arabských států i Rada bezpečnosti OSN a přinesla stanovisko, že otázka Palestinců musí být řešena diplomatickou cestou v rámci Organizace spojených národů.

Frankfurtský deník, který se od 15. prosince událostmi v Izraeli rovněž zabýval denně, přinesl zprávy o nepolevujícím napětí a dalších obětech z řad demonstrantů také. Využil však osobnějšího přístupu a popisoval jednotlivé tragické příběhy zabitých Palestinců. Informoval kupříkladu o zabití sedmnáctiletého mladíka z obce Beit Hanum, který byl zastřelen ranou do týla.¹⁸⁵ V kontrastu k uveřejňování těchto emotivních osobních portrétů zabitých demonstrantů byl otištěn výrok ministerského předsedy Schamira, kterým obhajoval postup izraelských sil.

„Vojáci byli donuceni použít ostré náboje, neboť výtržníci se pomocí varovných výstřelů, slzného plynu a střelbou gumovými projektily zahnat nenechali.“¹⁸⁶

Východoněmecký *Berliner Zeitung* se soustředil na popis samotné generální stávky. „Zavřena byla většina škol, univerzit a obchodů. V Nábulusu, největším městě na Západním břehu Jordánu, se izraelští vojáci pokoušeli se zbraní v ruce nutit arabské obchodníky, aby otevřeli své krámky.“¹⁸⁷

---

¹⁸⁴ ČTK. *Izraelský teror v Gaze*. Rudé právo, 16. prosinec 1987, roč. 68, č. 295. Str. 1.

¹⁸⁵ REUTER, AFP. Zahl den Opfern in den von Israel besetzten Gebieten steigt. *Frankfurter Allgemeine*, 16. prosinec 1987, č. 291. Str. 1.

¹⁸⁶ REUTER, AFP. Zahl den Opfern in den von Israel besetzten Gebieten steigt. *Frankfurter Allgemeine*, 16. prosinec 1987, č. 291. Str. 1.

¹⁸⁷ ADN. Massenproteste gegen Besatzerwillkür. *Berliner Zeitung*, 16. prosinec 1987, roč. 43, č. 293. Str. 5.

Další dny se nesou ve stejném duchu hlášení nových nepokojů.

Podle zpráv Rudého práva ze 17. prosince se střety s izraelskou armádou rozšířily do východního Jeruzaléma a na Golanské výšiny.¹⁸⁸

Dvacátého prvního prosince se v novinách objevuje zpráva o protestní demonstraci mírového Hnutí za okamžitý mír¹⁸⁹, které se v Tel Avivu účastnily na dva a půl tisíce protestujících.

Podle Rudého práva bylo hlavním požadavkem vyskytujícím se v příspěvcích jednotlivých řečníků přiznání práva na sebeurčení Palestincům na okupovaných územích.¹⁹⁰

Z násilností posledních dní sympatizanti mírového hnutí svorně obviňovali izraelskou vládu.

Den nato, tedy 22. prosince, je na stránkách Rudého práva možné najít vyjádření izraelské vlády, která tvrdí, že se nic významného neděje.

„Situací na okupovaných územích se v neděli zabývala izraelská vláda. Vláda z napětí obvinila sdělovací prostředky, protože prý přehánějí, a bezvýhradně se postavila za brutalitu armády. Izrael si prý počíná umírněněji, než jakýkoliv jiný stát za podobných okolností.“¹⁹¹

S touto parafrází prohlášení izraelské vlády koresponduje výrok Jásira Arafata, který tvrdí, že izraelská armáda má již na svědomí 51 zabitých Palestinců a množství zraněných se blíží číslu 500, což je v článku uvedeno výše.

Rovněž je ten den otištěno prohlášení československého ministerstva zahraničí, ve kterém je manifestována účast ČSSR s palestinským lidem, dále je v něm odsuzován postoj izraelských okupačních orgánů vůči palestinským mírovým akcím.

Jako řešení krize nabízí ministerstvo zahraničních věcí celosvětovou konferenci, které by se účastnily všechny zainteresované státy sdružené v OSN a Organizace pro osvobození Palestiny, neboť je jedinou představitelkou palestinské samosprávy.

---

¹⁸⁸ ČTK. Bouře na okupovaných územích neutichají: Izrael vysílá posily. *Rudé právo*, 18. prosinec 1987, roč. 68, č. 297. Str. 6.

¹⁸⁹ V českém jazyce se dnes používá spíše termín „Mír hned“.

¹⁹⁰ ČTK. 32 zavražděných Palestinců. *Rudé právo*, 21. prosinec 1987, roč. 68, č. 299. Str. 1.

¹⁹¹ ČTK. Stávkuje arabské obyvatelstvo Izraele. *Rudé právo*, 22. prosinec 1987, roč. 68, č. 300. Str. 7.

Pokud by byl na Izrael veden velký mezinárodní tlak, tvrdí ministerstvo, musel by uznat OOP jako partnera v jednání.¹⁹²

24. prosince se mezi uvolněnějším obsahem vydání objevuje na první straně dva dny stará informace o rezoluci Rady bezpečnosti diskutované kvůli izraelsko-palestinskému napětí. Rada v ní odsuzuje postup Izraele, který v rámci potlačování demonstrací používal i střelných zbraní. Vyzvala jej k dodržování Ženevské konvence, tedy přesněji zásady ochrany civilních osob ve válečných dobách.

Vzhledem k vcelku jednomyslnému přijetí této rezoluce otiskla redakce Rudého práva poměr hlasování jednotlivých států.

Pro přijetí hlasovalo třináct ze čtrnácti zemí. Pouze Spojené státy se zdržely hlasování, a tato informace je v Rudém právu zvýrazněna tučným písmem.

K dokreslení postoje Spojených států je na závěr zprávy uvedeno prohlášení prezidenta Reagana, který vyjádřil „politování nad vývojem událostí na arabských územích okupovaných Izraelem. Reagan nicméně řekl, že obě strany se navzájem provokují“.¹⁹³

Po jeho slovech je vložen doslov Rudého práva, který jeho slova interpretuje. „Podle něj tedy mají vinu vedle Izraele i Palestinci, kteří trpí pod okupačním jhem již dvacet let.“¹⁹⁴

Sedmadvacátého prosince vychází výňatek z řeči mimořádného představitele Organizace pro osvobození Palestiny v ČSSR Semiha Abdula Fataha, kterou pronesl během tiskové konference v Praze.

Ani tento článek nepřináší žádné nové, nebo jakkoliv jinak významné údaje, které by se týkaly problematiky Blízkého východu, s výjimkou sdělení, že se izraelská vláda pokouší na okupovaných územích ustanovit kolaborantský mocenský aparát, což se jí nedaří.¹⁹⁵

Zato 28 prosince přichází informace o fungování izraelských vojenských tribunálů.

Článek, který se jím zabývá, má formu očitého svědectví francouzské novinářky Francoise Germain-Robinové, a také je jejím jménem na závěr podepsán. Podle ní se Izrael snaží dosáhnout vyhnání Palestinců právní cestou.

---

¹⁹² ČTK. Z prohlášení Čs. ministerstva zahraničí: svolat konferenci o blízkém východě. *Rudé právo*, 22. prosinec 1987, roč. 68, č. 300. Str. 7.

¹⁹³ ČTK. *Odsouzení politiky Tel Avivu*. *Rudé právo*, 24. prosinec 1987, roč. 68, č. 302. Str. 1.

¹⁹⁴ ČTK. *Odsouzení politiky Tel Avivu*. *Rudé právo*, 24. prosinec 1987, roč. 68, č. 302. Str. 1.

¹⁹⁵ MD. *Železná pěst nepomáhá*. *Rudé právo*, 24. prosinec 1987, roč. 68, č. 303. Str. 7.

„Nejvyšší izraelský vojenský prokurátor Amnon Strasnov upozornil, že vojenské tribunály chtějí soudní řízení značně urychlit. Podle jeho slov mají soudní řízení trvat místo týdnů pouze několik dní. Zdůraznil, že někteří obvinění mohou být deportováni za hranice, patrně do Jordánska. Jordánské úřady však vzkázaly, že vyhoštěné Palestince nepřijmou.“¹⁹⁶

Z článku však není patrné, jaké Palestince má v úmyslu nejvyšší vojenský prokurátor deportovat. Zdáli záleží jen na míře provinění těchto osob, nebo záleží i na jiných okolnostech.

Na rozdíl od západního tisku tato informace zcela zapadá.

V Rudém právu totiž není zmíněn fakt, že princip deportace obyvatelstva je nepřístupným zásahem do lidských práv a že tento nevyhovující zákon, k jehož využití chtěly izraelské úřady přistoupit, pochází ještě z dob mandatorní vlády velké Británie a měl být dávno zrušen.

Rudé právo tak nemůže, nebo nechce ve svém zpravodajství správně využít vlnu protiizraelských nálad, která se šířila západoevropskými médii a obyvatelstvem demokratických zemí.

Muselo by totiž uznat vliv, jaký má v těchto zemích veřejné mínění na formování postojů politické reprezentace i jakým způsobem veřejné mínění v demokratických zemích zpětně ovlivňuje média.

Závěr

Naše bádání v oblasti zahraničního zpravodajství Rudého práva na příkladu čtyř významných dějinných událostí obecně potvrdilo, že jednak mantinely cenzurního dohledu a rovněž politické přesvědčení pracovníků Rudého práva po roce 1970 do značné míry ovlivnily informační úroveň sledovaných článků.

Přesně podle očekávání bylo možné rozdělit zkoumané historické události na události shodující se s oficiálním postojem ministerstva zahraničí ČSSR a události, při kterých byl tento postoj ve střetu s elementární morálkou a dokonce i zdravým rozumem.

---

¹⁹⁶ ČTK. Vojenské soudy na okupovaných územích: Izrael vyhání Palestince. *Rudé právo*, 28. září 1987, roč. 68, č. 305. Str. 1.

V případě palestinského lidového povstání, či války v Libanonu bylo potřeba jen do nekonečna omílat československou podporu spravedlivému boji pokrokových palestinských sil a vyčítat veškeré zločiny, kterých se izraelská armáda dopouštěla.

V případě teroristických akcí palestinských komand naopak převládala potřeba tyto informace zatajit. To však nebylo dost dobře možné v případě tragédie na olympijských hrách v Mnichově, neboť se jednalo o přespříliš významnou událost.

Tento stav tedy vedl k vpravdě schizofrenní situaci odsuzování praktik terorismu a na druhé straně k bezvýhradné podpoře arabské strany konfliktu.

Summary

Our research of the four historical event's medial coverage of the Rudé právo journal uncovered, how the medial service was affected with the censorship and the political confession of its own publicists.

According to expectation there were two groups of events between our monitored facts. First group of facts were facts which were compatible with the official opinion of Czechoslovak foreign ministry. The second group collided on the demand to propagate the Palestinian politics, which was in these situations hardly compatible with the objective idea of morality.

Utilize the compare between this journal and the honorable foreign news, we found out, that Rudé právo used to cite Arabic press agencies (Wafa, Sana, Mena) more often, then the western journals.

Using informations from those sources with its own Israeli hostile publicism, Rudé právo made anti-Israeli mood, without need to use objectively mendacious informations. Second important method how to manipulate the Czechoslovak public opinion, was affecting agenda setting by political order.

Informations whose weren't appropriately for the socialistic reader were simply ignored.

The only problems of this policy were worldwide important medial events, like the Munich massacre, whose couldn't be suppressed.

In this case had journalists found a balanced way, how to do the media service with he regard on official political policy.

Primární zdroje

Berliner Zeitung. Berlín: Berliner Verlag, 1945-. Vychází denně. ISSN 0323-5793

Bible svatá: aneb všechna svatá písmata starého a nového zákona podle posledního vydání Kralického z roku 1613. Praha: Levné knihy, 2004. ISBN 80-7309-138-0.

Čas: list věnovaný veřejným otázkám. Praha: Jan Herben. 1886–1915, 1920–1924. Ve sledované době vycházel týdně. ISSN neuvedeno.

Dayly world, New York: Longview Publishing, 1924–, Vychází denně pod názvem People's World. ISSN 0011-5533.

Frankfurter Allgemeine: Zeitung für Deutschland. Frankfurt nad Mohanem: Frankfurter Alg. Zeitung GmbH, 1949–. Vychází denně. ISSN 0174-4909.

Guardian. Manchester: Guardian Newspapers, 1959–. Vychází denně. ISSN 0261-3077.

International Herald Tribune. Paříž: The New York Times News Company. 1887–. Vychází denně. ISSN 0294-8052.

Lexdata.cz, [databáze online] Praha: Nakladatelství C. H. Beck, [Cit. 2010-05-07].

Dostupné z URL

http://www.lexdata.cz/lexdata/sb_free.nsf/c12571cc00341df1c12566af007f1a09/c12571cc00341df1c12566d40071a9ab?OpenDocument.

Rudé právo: ústřední orgán komunistické strany Československa. Praha: ÚV KSČ. 1921–1991. Vycházelo denně, ISSN 1211-2119.

Použitá literatura

HERZOG, Chaim. *Arabsko izraelské války*, 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008, 617s. ISBN 978-80-7106-954-6.

ROSENZWIEG, Luc. *Ariel Šaron*, 1. vyd. Praha: Garamond, 2006, 320 s. ISBN 978-80-7407-023-5.

TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. 1. vyd. Praha: Kora, 1991, 266 s. ISBN 80-90 10 92 -0-9.

JOHNSON, Paul. *Dějiny židovského národa*, Praha: Panorama, 1995, 591 s. ISBN 80-85336-31-6.

ZÍDEK, Petr, SIEBER, Karel. *Československo a blízký východ v letech 1948–1989*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2009, 394 s. ISBN 978-80-86506-76-0.

YEAGAR, Moshe. *Československo, sionismus, Izrael: historie vzájemných vztahů*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1997, 235 s. ISBN 80-7187-087-0.

CHAPMAN, Colin. Čí je země zaslíbená?: pokračující krize mezi Izraelem a Palestinci. 1. vyd. Praha: Volvox globator, 2003, 332 s. ISBN 80-7207-507-1.

POJAR, Miloš. Izrael. 1.vyd. Praha: Libri. 2004, 184 s. ISBN 80-7277-268-6.

VELENSKÝ, Jan. Izrael: ukazatel posledních časů. 2. vyd. Hradec Králové: Maranatha 2002, 282. s. ISBN 80-238-2930-4.

REEVE, Simon. Jeden den v září: Mnichov: vylíčení masakru na mnichovských olympijských hrách v roce 1972, politického zákulisí a tajné odvetné akce. 1. vyd. Praha: Argo, 2006, 351 s. ISBN 80-7203-753-6

BLACK, Ian, MORRIS, Benny. Mossad Izraelské tajné války. 3. vyd. Třebíč: Bonus A, 1991, 625 s. ISBN 80-85914-14-X.

MENDEL, Miloš. *Náboženství v boji o Palestinu: judaismus, islám a křesťanství jako ideologie etnického konfliktu*. 1. vyd. Brno: Atlantis, 2000, 268 s. ISBN 80-7108-189-2.

HOMOLA, Bořek. Období neklidu u psí řeky: občanské války v Libanonu ve 20. století. 1: vyd. Praha: Tigris, 2009, 161 s. ISBN 978-80-904262-1-4.

MUZIKÁŘ, Josef a kol. *Palestinská otázka: vznik a vývoj do konce první arabsko-izraelské války v roce 1949*. 1. vyd. Praha: Academia, 1983, 260 s. ISBN neuvedeno.

KOVÁŘ, Milan. Protiteroristické operace na záchranu rukojmích. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2009, 137 s. ISBN 978-80-204-1878-4.

KLEIN, Aaron. Protiúder. 1. vyd. Praha: Práh, 2006, 268 s. ISBN 80-7252-147-0.

RUBBIN, Barry. Revolution until Victory?: the Politics and History of PLO. Cambridge, Mass: Harward University Press, 1994, 271 s. ISBN 0-674-76803-5.

McRAVEN, William. Speciální operace: teorie a praxe speciálních bojových operací naší doby. 1.vyd. Brno: Books,1995, 394 s. ISBN 80-7242-065-8.

ROHLÍKOVÁ, Slavěna. Strana stát a masmédiá, in: Manipulátoři: o technikách bojů lži proti pravdě a nenávisti proti lásce, Praha: Karolinum, 1992, 253 s. ISBN 80-7066-621-8.

FLAPAN, Simha. The Birth of Izrael: Myths and Realities. 1. edition. New York: Pantheon Books, 1987, 277 s. ISBN 0-679-72098-7.

GHANEM, As 'Ad. The Palestinian Regime: a „Partial Democracy “. 1. ed. Brighton: Sussex Academic Press, 2002, 252 s. ISBN 1-902210-69-7.

STEVENSON, William. 90 minutes at Entebbe: the first full inside story of Operation Thunderbolt, the spectacular Israeli strike against terrorism. 1. edition. Jerusalem: Bantam books, 1976, 216 s. ISBN 0-553-10482-9.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Titulní strana Rudého práva ze dne 6. září 1972.

Příloha č. 2: Fotografie protiizraelské demonstrace otištěná v Rudém právu dne 13. července 1982.

Příloha č. 3: Kreslený vtip otištěný v deníku Frankfurter Allgemeine 12. září 1972.

Příloha č. 4: Kreslený vtip otištěný v Rudém právu 22. července 1982.

Příloha č. 5: Kreslený vtip otištěný v denníku Berliner Zeitung 30. 12. 1987.

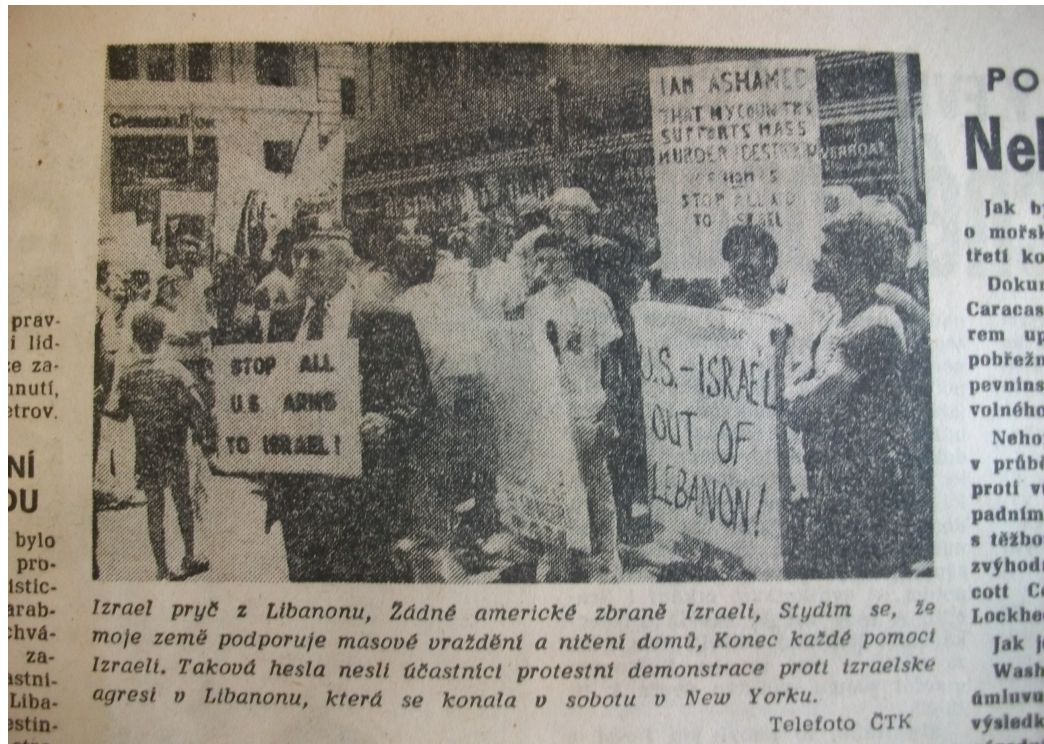
Příloha č. 1: Titulní strana Rudého práva ze dne 6. září 1972

(Povšimněte si umístění a rozsahu článku přinášejícího zprávy z olympijské tragédie.)

Příloha č. 2: Fotografie protiizraelské demonstrace otištěná v Rudém právu dne 13. července 1982.

Příloha č. 3: Kreslený vtíp otištěný v deníku Frankfurter Allgemeine 12. září 1972.

Příloha č. 4: Kreslený vtíp otištěný v Rudém právu 22. července 1982.

(Postava znázorňuje ministerského předsedu Izraele Begin, který válčuje postavičky palestinských odpůrců.)

Příloha č. 5: Kreslený vtíp otištěný v denníku Berliner Zeitung 30. 12. 1987. („Zpátky! Střelím, pokud nepřestanete neustále terorizovat Izrael!“, volá ozbrojený izraelský voják stojící u studny na skupinku žíznivých Palestinců.)

